KÄRLEK TILL LIVET

AV

JACK LONDON

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING

AV *M. DRANGEL*

FJÄRDE UPPLAGAN

==============

STOCKHOLM
BOHLIN & Co.

STOCKHOLM
1 9 1 8
VICTOR PETTERSONS BOKINDUSTRIAKTIEBOLAG

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna utgåva av *Kärlek till Livet (Love of Life, 1907)*, författad av **Jack London** (1876-1916) och översatt 1913 (4:e upplagan 1918) av **Mathilda Drangel** (1847-1931), har digitaliserats den 8 januari 2009 från California Universitetsbibliotek av Internet-Arkivet och anpassat för Projekt Runeberg den 23 maj 2012 av Ralph E.

En annan översättning med svensk titel **Kärlek till livet** utgiven 1941 på Nordens förlag med anonym översättare finns också på Projekt Runeberg.

Dessa berättelser publicerades först i olika magasin 1904-1907, vilket kan läsas om tillsammans med den engelska texten på hemsidan **The World of Jack London** eller på **Internet Archive**!

 Boken kan läsas på Internet Archive såsom en uppslagen bok i färg.

KÄRLEK TILL LIVET.

»Så mycket står likväl kvar,

att de levat och sett rätt mycket av världen.

Den vinsten man alltid har,

fastän guldet som vanns gått förlorat på färden.»

De linkade mödosamt utför strandbanken, och en gång snubblade den främste av de bägge männen över de spridda stora stenarna. De voro trötta och kraftlösa och deras ansikten hade det uttryck av dåsigt tålamod, som kommer sig av länge uthärdade vedermödor. De voro tungt lastade med packor insvepta i filtar, fastspända över axlarna och kvarliällna med spännremmar som gingo omkring pannan. Bägge voro försedda med bössor, och de gingo framåtlutade med sänkta axlar och huvudet ännu mera böjt. Ögonen stirrade mot marken.

»Jag önskar vi hade ett par av de där patronerna som ligga där borta i vårt förrådsrum», sade den som kom efter.

Hans röst var bedrövligt uttryckslös. Han talade utan entusiasm, och den som gick före och just nu steg ned bland stenarna i strömmens mjölkvita skum bevärdigade honom icke med något svar.

Den andre följde honom tätt i hälarna De togo icke av sina fotbeklädnader, fastän vattnet var isande

3kallt — så kallt, att det värkte i deras fotleder och fotterna styvnade. På somliga ställen slog vattnet upp till deras knän, ocli de sökte stapplande efter fotfäste.

Den som gick efter halkade på ett glatt klippst}Tcke och var nära att falla, men med våldsam ansträngning höll han sig uppe, ehuru han samtidigt uppgav ett gällt utrop av smärta. Det såg ut som han vore gripen av yrsel, ty då han vacklade, sträckte han ut sin lediga hand som om han famlade efter stöd i luften. Sedan han hade återfått jämvikten, gick han vidare, men stapplade på nytt och höll på att falla. Så stod han stilla och såg efter den andre, som icke ens vände på huvudet.

Han stod där en hel minut, som om han överläde med sig själv. Sedan ropade han:

»Hör du, Bill! Jag har vrickat foten.»

Bill stretade framåt i det vitskummande vattnet. Han såg sig icke om. Den andre såg honom gå, och hans ansikte var lika uttryckslöst som förut, men ögonen påminde om ett sårat rådjurs.

Den förste klättrade mödosamt uppför den motsatta strandbanken och fortsatte sedan rakt fram utan att se sig tillbaka. Mannen därnere i strömmen följde honom med ögonen. Hans läppar darrade en smula, så att de stripiga bruna skäggtofsarna som dolde dem kommo i rörelse, och han sträckte till och med ut tungan för att fukta dem.

»Bill!» skrek han.

Det var en kraftig stämmas bönfallande nödrop, men Bill vände icke på huvudet. Och den andre såg

4efter honom, medan han framåtböjd och med löjligt snubblande och stapplande steg begav sig uppför den långsträckta höjningen på andra sidan mot krönet av den låga kullen. Han såg honom nå kullens topp och gå över den och försvinna. Och sedan vände han blicken åt annat håll och lät den långsamt irra omkring den del av världen som nu återstod för honom, sedan Bill var borta.

Nära horisonten glimmade solen matt, nästan gömd bakom formlösa dimmor och dunster, som gjorde intryck av täta massor utan konturer eller fasthet. Mannen tog fram sitt ur och vilade hela sin tyngd på det ena benet. Klockan var fyra, och det led mot den sista dagen i juli eller den första i augusti —• han hade under de två senaste veckorna icke varit fullt säker på datum — och han visste, att solen där borta på ett ungefär markerade nordväst. Han riktade nu blicken åt söder och sade till sig själv, att någonstädes bortom de där kala höjderna var Stora Björnsjön belägen. Han visste också i vilken riktning polcirkelns hämmande väg var skuren över Canadas ödemarker. Strömmen vari han stod var ett tillflöde till Copper-mine River, som i sin tur flöt norrut och föll ut i Co-ronation Gulf och Ishavet. Han hade aldrig varit där, men han hade sett det en gång på en karta hos Hudson Bay-kompaniet.

Han lät ännu en gång sin blick irra omkring den del av världen som omgav honom. Det var ingenting

uppmuntrande i vad han såg. Mjuka våglinjer utmed hela horisonten. Låga kullar överallt. Inga träd, inga buskar, intet gräs —• ingenting annat än en omät-

5lig och förfärande ödslighet, som plötsligt kom fruktan att gry på djupet av hans ögon.

»Bill!» viskade han hest en eller ett par gånger. »Bill!»

Han kröp ihop där han stod midt i det vitskummande vattnet, som om ödsligheten trängde sig in på honom med överväldigande styrka och ville oemotståndligt krossa honom med sin hemska stillhet. Han började skälva som i frosskakningar, tills bössan föll ur hans hand ner i vattnet med ett plaskande ljud. Detta väckte honom till besinning. Han kämpade mot sin fruktan, uppbjöd alla sina krafter, sträckte ner handen i vattnet och tog upp bössan. Han jämkade sin packning längre åt vänstra axeln för att lätta bördan för den skadade foten. Och så fortsatte han långsamt och försiktigt sin väg mot andra stranden, jämrande av smärta.

Han gjorde intet uppehåll. Med en förtvivlan som nästan var vanvett, och utan att fråga efter smärtan i foten, strävade han uppför höjden till kullens krön, där kamraten hade försvunnit — med vida mera löjligt snubblande och stapplande steg än den försvunne. När han kom dit upp, såg han framför sig en flack dal, där intet liv fanns. Han kämpade ånyo med sin fruktan, övervann den, jämkade packningen ännu längre åt vänster och fortsatte nedåt dalen.

Dalbottnen var genomdränkt av vatten, vilket av den tjocka mossan hölls tätt intill ytan som av en svamp. Vid varje steg fylldes spåren efter honom med vatten, och så snart han lyfte en fot, hördes ett sugande ljud, som om den våta mossan motvilligt släppte sitt

6tag. Han strävade framåt från den ena tuvan till den andra, följande den andre mannens spår utefter och över de klipprev, som likt öar stucko upp i moss-havet.

Fastän han var ensam, var han likväl icke förtvivlad. Han visste, att han längre bort skulle komma till ett ställe, där döda granar och furor, mycket små och förkrympta, stodo kring stranden av en liten sjö, som kallades Titchinnichilie på landets språk — »de små telningarnas land». Och i denna sjö flöt en liten ström ut, vars vatten icke var vitaktigt. Det fanns säv utmed den där strömmen —- det kom han mycket väl ihåg —• men ingen skog, och han skulle följa den ända till dess första lilla ursprung vid en bergsrygg. Så skulle han gå över bergsryggen och finna upprinnelsen till en annan ström, som flöt västerut, och den skulle han sedan följa till dess utlopp i floden Dease, där han skulle finna ett förråd under en upp- och nedvänd kanot, gömd under en mängd uppstaplade stenar. Och i detta förrådsrum fanns det ammunition för hans bössa, metkrokar och linor och ett litet nät — allt som fordrades för att snärja och döda vad han behövde till sitt uppehälle. Han visste också att där skulle finnas mjöl — fastän icke mycket — och ett stycke fläsk och litet bönor.

Bill skulle naturligtvis invänta honom där, och så skulle de ro söderut utför Dease till Stora Björnsjön. Varefter de skulle bege sig söderut över sjön, ständigt söderut, tills de kommo till Mackenzie. Vidare söderut, fortfarande söderut, medan vintern förgäves jagade efter dem och lugnt vatten täcktes med is och dagarna blevo frostiga och kalla — söderut till någon av Hudson

7Bay-kompaniets varma stationer, där det växte höga och talrika träd och fanns livsmedel i överflöd.

Sådana voro mannens tankar medan han strävade framåt. Han ansträngde sin kropp till det yttersta och ansträngde icke mindre själ och sinne under sitt bemödande att föreställa sig, att Bill icke hade övergivit honom att Bill alldeles säkert skulle vänta på honom, vid förrådet. Han var tvungen att fasthålla den tanken, ty i annat fall skulle det icke tjäna till någonting att anstränga sig alls, då skulle han ha lagt sig ned och dött. Och då solens dimhöljda skiva långsamt sjönk i nordväst, tillryggalade han i tankarna om och om igen varenda tum av sin och Bills flykt söderut undan den annalkande vintern. Han inspekterade gång på gång matförrådet vid gömstället och livsmedlen vid Hudson Bay-kompaniets station. På två dagar hade han icke ätit någonting och under ännu längre tid hade han icke haft så mycket att äta som han behövde. Ofta lutade han sig ned och plockade bleka muskegbär, stoppade dem i munnen, tuggade och sväljde dem. Ett sådant bär innehåller ett litet frö, omgivet av litet vatten. I munnen smälter vattnet bort och det söndertuggade fröet har en skarp och bitter smak. Mannen visste att det icke

fanns någon näring i dessa bär, men han tuggade dem likväl tåligt med en förhoppning oberoende av allt vetande, all erfarenhet.

Vid niotiden stötte han sina tår mot en klippavsats

— och av ren utmattning och kraftlöshet stapplade han och föll. Han låg en stund på sidan utan att röra sig. Sedan befriade han sig från spännremmarna och lyckades småningom sätta sig upp. Det var ännu

8icke mörkt, och han trevade omkring sig i skymningen efter torr mossa. Sedan han hade repat en hop sådan, tände han upp eld — en pyrande och rykande eld — över vilken han satte ett bleckkärl med vatten för att koka.

Han öppnade sin packning och det första han gjorde var att räkna sina tändstickor. De voro sextiosju. Han räknade dem tre gånger för att vara riktigt säker. Han delade dem i flera portioner, som han svepte in i oljat papper. Ett av dessa paket lade han i sin tomma tobakspung, ett annat stack han innanför fodret i sin slitna hatt, ett tredje stoppade han på sig innanför skjortan. När detta var gjort, greps han av ett anfall av förskräckelse — och han vecklade upp alla paketen och räknade tändstickorna på nytt. De voro fortfarande sextiosju.

Han torkade sin våta fotbeklädnad framför elden. Mockasinerna voro ingenting annat än genomdränkta trasor. Filtsockorna voro genomskurna på åtskilliga ställen, och hans fötter hade fått skavsår och blödde. Det dunkade i hans skadade fotled, och han undersökte den. Fotleden hade svällt upp så att den var lika tjock som hans knä. Han slet av en lång remsa från den ena av sina filtar och lindade den hårdt omkring fotleden. Han slet också av flera remsor och lindade dem omkring sina fötter som ersättning för mockasiner och sockor. Därpå drack han det ångande heta vattnet, drog upp sin klccka c ch kröp in mellan sina filtar.

Han sov som en död. Det korta mörkret omkring midnatt kom och gick. Solen steg upp i nordost — eller åtminstone dagades det därborta, ty solen var gömd bakom gråa moln.

9Han vaknade klockan sex, där han låg utsträckt på ryggen. Han stirrade rakt upp i den gråa himlen och kände att han var hungrig. Då han vände sig om på armbågen, spratt han till, han hörde ett högljudt fnysande. Och nu såg han en ren, som stod och betraktade honom med vaksam nyfikenhet. Djuret befann sig på knappa femtio fots avstånd, och för mannens fantasi hägrade ögonblickligen den härliga synen och doften av renstek fräsande och sjudande över elden. Mekaniskt sträckte han sig efter sin oladdade bössa, spände hanen och drog på trycket. Renen fnös och rusade sin väg, slagen av hans hovar mot klipporna framkallade ett skrällande ljud.

Mannen uppgav en svordom och slängde den oladdade bössan ifrån sig. När han försökte resa sig, jämrade han sig högt. Det var ett omständligt och ansträngande företag. Hans leder liknade rostiga gångjärn. De rörde sig motvilligt i sina gängor, och för att böja eller räta ut dem måste han använda hela sin viljekraft. Då han slutligen kom på fötter, drog det om en god stund innan han förmådde räta upp sig och stå rak som en människa.

Han kravlade sig upp på en liten klippa och tog en överblick av omgivningen. Där fanns inga träd, inga buskar, ingenting annat än ett grått hav av mossa, där gråa stenblock, gråa små gölar och gråa bäckar knappast bildade någon omväxling. Himlen var grå. Ingen sol eller ens en aning om var den fanns. Han hade ingen idé om var han kunde ha norr, och han hade glömt vilken väg han gått för att komma dit i går kväll. Men han var ändå icke vilsekommen. Det visste han. Snart skulle han komma till »de små

10telningarnas land». Han visste, att det låg någonstans åt väster, icke långt borta — möjligen strax bakom nästa låga kulle.

Han gick tillbaka för att göra sin packning i ordning till färden. Han förvissade sig om att de tre tändstickspaketen funnos på sina olika platser, men han uppehöll sig icke med att räkna stickorna. Bn kort och tjock skinnpåse tycktes däremot vålla honom ett visst huvudbry. Den var icke stor. Han kunde täcka den med sina händer. Men han visste att den vägde femton skålpund — lika mycket som hela den övriga packningen —• och detta gjorde honom bekymmer. Till slut lade han den åt sidan och började rulla ihop packningen, men hejdade sig och såg på skinnpåsen. Så tog han hastigt upp den och såg sig trotsigt omkring, som om ödemarken ville röva den ifrån honom, och när han steg upp för att stappla vidare, var påsen inpackad bland det övriga på

hans rygg.

Han strävade framåt åt vänster och stannade då och då för att äta bär. Fotleden hade styvnat, han linkade värre än förut, men den smärtan var ingenting i jämförelse med pinan i hans mage. Han plågades av en förfärlig hunger. Den gnagde så häftigt att han icke förmådde hålla sina tankar stadigt fästade vid den riktning han måste följa för att komma till »de små telningarnas land». Bären stillade icke gnagningen; hans tunga och gom blevo såriga av deras bittra skärpa.

Han kom till en dal, där klippripor höjde sig på virvlande vingar från tuvor och klippor med ett kur-rande läte. Han kastade stenar efter dem, men träffade icke. Han satte ner sin packning på marken

iioch smög efter dem som en katt smyger sig på en sparv. De skarpa stenkanterna skuro igenom damaskerna, så att han lämnade blodspår efter sig, men smärtan av dessa sår överröstades av hungerns kval. Han kröp över den våta mossan, blötte igenom sina kläder och utsatte sin kropp för förkylning, men i sin feberhunger efter föda lade han icke märke därtill. Och ständigt virvlade riporna upp framför honom, och deras kurrande ljöd som ett hån i hans öron —• och han svor över dem och härmade ilsket deras skri med full hals.

En gång kom han rakt på en ripa, som måste ha sovit. Han såg henne icke förrän hon flög upp rakt i ansiktet på honom från sin viloplats. Han grep efter henne lika häftigt som hon flög upp och fick tre av hennes stjärtfjädrar i handen. Då han såg henne flyga sin väg, kände han ett hat mot henne, som om hon hade tillfogat honom någon förfärlig oförrätt. Så vände han tillbaka och spände åter på sig packningen.

Under dagens lopp kom han till dalar eller sänkor, där det fanns mera godt om villebråd. En hel renhjord sprang förbi honom, mer än tjugu djur, alla inom bösshåll. Han kände ett vildt begär att rusa efter dem, var viss om att kunna trötta ut dem . . . En svart räv kom emot honom med en ripa i munnen. Mannen uppgav ett gällt skrik. Det var ett ohyggligt skrik, och räven rusade skrämd sin väg med vilda hopp, men ripan släppte han ej.

Sent på eftermiddagen vandrade han utmed en ström med kalkaktigt vatten, som flöt mellan spridda ruggar av säv. Han grep ett kraftigt tag i en av dessa ruggar nära roten och drog upp någonting liknande en lök,

12föga större än ett spikhuvud. Iyöken kändes mjuk och hans tänder skuro igenom den med en lätthet, som lovade en härlig njutning. Men lökens fibrer voro sega. Den bestod av seniga trådar genom-dränkta av vatten, alldeles som bären, och gav icke den minsta näring. Men han kastade av sig packningen och kröp på händer och knän in bland säven, mumsande och tuggande som ett nötkreatur.

Han var mycket trött och längtade ofta efter att få vila, att lägga sig ned och sova. Men han drevs oavbrutet framåt — icke i så hög grad av sin längtan att uppnå »de små telningarnas land» som av sin hunger. Han genomforskade små vattensamlingar för att finna grodor och grävde upp jord med naglarna efter maskar, fastän han mycket väl visste att det varken finns grodor eller maskar så långt i norr.

Han stirrade förgäves ner i varenda vattenpöl, tills han slutligen under den långa skymningen upptäckte en ensam fisk, stor som en äling, i en dylik pöl. Han stack ner sin arm i vattnet ända upp till axeln, men fisken gled undan. Han sträckte sig efter den med bägge händerna och rörde upp den mjölkfärgade gyttjan på bottnen. I sin iver föll han framstupa och blev genomvåt ända till midjan. Och nu var vattnet för dyigt för att han skulle kunna urskilja fisken; han var tvungen att vänta tills bottensatsen hade lagt sig.

Försöket förnyades tills vattnet grumlades upp på nytt. Men han var ur stånd att vänta. Han lösgjorde ett av sina kokkärl och började ösa vattnet ur pölen. I början öste han alldeles vildt, spillde på sig och slängde ut vattnet på så nära håll, att det rann tillbaka i pölen igen. Men sedan han lugnat sig något, arbetade han

13med mera omsorg, fastän hjärtat dunkade i hans bröst och hans händer darrade. Efter en halvtimmes förlopp var pölen nästan torr. Där återstod knappast en bägare vatten. Men där fanns ingen fisk. Mellan stenarna upptäckte han en rämna, varigenom fisken naturligtvis hade givit sig av till en närbelägen större vattensamling — en pöl som icke kunde ösas läns på ett helt dygn. Hade han vetat om den där rämnan, så kunde han ha stängt till den med en sten från börj an, och fisken hade varit hans.

Detta var vad han tänkte då han kramade vattnet ur sina kläder och sjönk ned på den våta jorden. I början grät han sakta för sig själv, sedan gav han hög-ljudt luft åt sin sorg inför den obarmhärtiga ödsligheten omkring honom, och en lång stund skakades han av häftiga snyftningar.

Han tände upp eld och värmde sig genom att dricka hett vatten, och sedan redde han sig ett läger på en klippavsats, på samma sätt som han hade gjort kvällen förut. Det sista han gjorde var att dra upp klockan och se till att tändstickorna voro torra. Filtama voro våta och råkalla. Det pulserade smärtsamt i fotleden. Men han kände ingenting annat än att han var hungrig, och under sin oroliga sömn drömde han om festliga banketter och om mat som serverades och utdelades på alla upptänkliga sätt.

Han vaknade frusen och sjuk. Ingen sol syntes till. Det gråa töcknet över himmel och jord hade blivit tätare och djupare. Det blåste kallt och rått, och de första snöflingorna höljde kullarnas toppar med vitt. Luften omkring honom tätnade och blev vit, medan han tände upp eld och kokade vatten. Snön vätte,

*4den var blandad med regn och flingorna voro stora och blöta. Först smälte de så snart de kommo i beröring med jorden, men de föllo oavbrutet, täckte marken, släckte elden och förstörde hans förråd av torrt mossbränsle.

Detta var en maning till honom att spänna på sin packning och fortsätta vandringen — vart hade han icke klart för sig. Han bekymrade sig varken om de små telningarnas land eller om Bill och förrådet under den upp- och nedvända kanoten vid floden Dease. Han regerades av verbet »äta». Han var vanvettig av hunger. Han frågade icke efter åt vilket håll han gick, så länge hans steg förde honom genom dalsänkorna. Han trevade sig fram i den våta snön till tuvor där bären växte och slet mekaniskt upp säv med rötterna. Men det smakade ingenting och stillade icke magens krav. Han fann också en växt som smakade surt, och han åt av den så mycket han kom över, men det blev icke mycket, ty den var en krypväxt som lätt doldes under den flera tum djupa snön.

Den kvällen hade han ingen eld och intet hett vatten, och han kröp ihop mellan sina filtar för att sova den hungrandes oroliga sömn. Snöfallet övergick till kallt regn, och han vaknade många gånger vid att känna dropparna falla på sitt uppåtvända ansikte. Dagen kom — grå och utan sol. Det hade upphört att regna. Det ohyggliga gnagandet av hunger hade upphört. För så vidt det gällde trängtan efter föda hade hans känsel domnat. Han var medveten om en dov och ihållande värk i sin mage, men den plågade honom icke så mycket. Hans förnuft hade klarnat, och han kände på nytt intresse för »de små telningarnas land» och för förrådet vid floden Dease.

15Han rev återstoden av en av filtarna i långa remsor och lindade dem om sina blödande fötter. Han skötte också om den vrickade fotleden och beredde sig till en ny dagsresa. Då han gjorde i ordning sin packning, stod han länge och funderade över den tjocka skinnpåsen, men till sist tog han den med sig.

Snön hade smält i regnet, det var endast kullarnas toppar som lyste vita. Solen kom fram, och han lyckades förvissa sig om väderstrecken, men nu visste han också att han hade gått vilse. Under de föregående dagarnas vandringar hade han kanske hållit sig för mycket åt vänster. Och nu styrde han kurs åt höger för att rätta denna möjliga avvikelse från rätta vägen.

Hungern var visserligen icke längre så outhärdlig, men han insåg att hans krafter voro nästan uttömda. Han måste ofta stanna för att vila, medan han plockade bär och ryckte upp säv. Tungan låg torr och stor i hans mun, och det kändes som den vore luden. En bitter smak i munnen lämnade honom ej. Och hjärtat plågade honom också. När han hade vandrat i några minuter, började det ett obarmhärtigt dunkande — dunk, dunk, dunk —• varefter det tog ett hopp och gjorde en massa virvelslag som voro nära att kväva honom och gjorde honom alldeles yr i huvudet.

Midt på dagen fann han två älingar i en stor pöl. Det var omöjligt att ösa pölen läns, men han var lugnare nu och lyckades fånga dem i sin vattenpyts. Fiskarna voro icke längre än hans lillfinger, men han var icke så synnerligt hungrig. Den dova värken i hans mage hade blivit mera svag och matt. Det var nästan som om hans mage vore domnad. Han åt fisken rå och tuggade den omsorgsfullt — ätandet var för honom en ren

16förnuftssak. Han kände intet begär efter mat, men han visste att han måste äta för att leva.

Mot kvällen fångade han tre älingar till, åt upp två och gömde den tredje till nästa dags frukost. Spridda fläckar av mossan hade torkat i solskenet, och han kunde nu få värma upp sig med hett vatten. Den dagen hade han icke vandrat mer än tio mil*, och den följande, då han måste göra långa uppehåll för sitt bråkiga hjärta, tillryggalade han icke mer än fem. Men hans mage vållade honom icke det minsta obehag. Den hade fallit i sömn. Nu befann han sig också i en annan trakt, där renar voro talrikare och likaså vargarna. Ofta hördes deras tjut över de ödsliga vidderna, och en gång såg han tre stycken tassa framför sig.

Så kom ännu en natt. Och på morgonen drevs han av sitt klarnade förnuft att lossa remmen, som tillslöt öppningen på den tjocka skinnpåsen. Ur denna öppning framkvällde en gul flod av grovt guldstoft och guld-klimpar. Han delade innehållet i två delar Sedan han först hade svept in guldet i ett stycke filt, gömde han den ena hälften under en framspringande klipphäll, som genom sin form lätt kunde skiljas från de övriga, och lade den andra hälften tillbaka i påsen. Den återstående filten måste nu också användas till lindor omkring hans fötter. Men bössan behöll han, det fanns ju patroner i det där gömstället vid Dease.

Dagen var dimmig — och samma dag vaknade hungern hos honom på nytt. Han var mycket kraftlös och hade anfall av yrsel, som emellanåt rent förblindade honom. Det var nu ingenting ovanligt att han stapplade och föll, och en gång föll han rakt i ett ripnäste.

* Engelska.

Där fanns fyra nykläckta ungar, kanske en dag gamla —små smulor pulserande liv, vardera lagom till en munsbit — och han åt dem glupskt, stoppade dem levande i munnen och krossade dem som äggskal mellan sina tänder. Ripmodern flaxade omkring honom under gälla skrik. Han ville använda bösskolven som klubba för att slå henne, men hon höll sig försiktigt utom räckhåll. Då kastade han stenar efter henne, och ett kast träffade så att hennes ena vinge blev bruten. Varefter hon springande flydde sin väg, flaxande med ena vingen och släpande den andra efter sig. Mannen följde efter.

De små munsbitarna hade endast retat hans aptit. Han stapplade och linkade klumpigt framåt med sin skadade fotled, under det att han då och då kastade stenar och uppgav gälla rop. Långa stunder stapplade och linkade han också under tystnad och kravlade sig tåligt upp med butter min när han föll, eller också gnuggade han sina ögon när yrseln hotade att bli honom övermäktig.

Denna jakt förde honom över den sumpiga marken på dalens botten, och i den våta mossan råkade han på fotspår efter en människa. Det var icke hans egna, det såg han. Det måste vara Bills. Men han kunde icke stanna, ty ripan sprang ju vidare. Först skulle han fånga henne, sedan skulle han vända om och göra efterspaningar.

Han tröttade ut ripan; men han hade också tröttat ut sig själv. Hon låg flämtande på ena sidan. Ungefär tolv steg därifrån låg han flämtande på sin ena sida, ur stånd att kunna kravla sig fram till henne. Och när han hade hämtat sig, hade hon också gjort det, så att

hon flaxade utom räckhåll, när hans hand girigt grep efter henne. Jakten började på nytt. Natten föll på och ripan kom undan. Av idel kraftlöshet stapplade han och föll framstupa med packningen på ryggen; i fallet sårade han sin ena kind. Han rörde sig icke på en lång stund. Men så vände han sig om på sidan, drog upp sin klocka och låg där tills det blev morgon.

Återigen en dimmig dag. Hälften av hans sista filt hade nu gått åt till fotlindor. Han lyckades ej återfinna Bills fotspår och den väg han tagit. Nå, det betydde ingenting. Hungern regerade honom alltför enväldigt — men — men han undrade bara, om Bill också hade kommit vilse. Vid middagstiden kändes trycket av hans börda för svårt. Han delade återigen guldet i två hälfter, och den gången lät han den ena hälften falla på marken. Fram på eftermiddagen kastade han bort det återstående, så att nu hade han endast den halva filten, vattenpytsen och bössan att bära.

En hallucination fick makt med honom. Han kände sig övertygad om att han hade en patron kvar. Den låg på sin

plats i bössan och han hade förbisett den. Men å andra sidan visste han hela tiden att kammaren var tom. Hallucinationen fortfor emellertid. Han kämpade emot den i timtal, tills han slutligen såg efter i bössan och fann den tom. Känslan av missräkning var lika bitter som om han verkligen hade väntat att finna en patron i den.

Han stretade framåt en halvtimme, och så kom hallucinationen igen. Han kämpade mot den på nytt, men den höll i sig som förut, tills han för att finna lättnad öppnade bössan om igen och övertygade sig om att den var tom. Emellanåt irrade hans tankar ännu längre

19bort och han knogade framåt automatiskt, medan underliga förnimmelser och fantastiska inbillningar frätte som maskar på hans hjärna. Men dessa utflykter bortom verkligheten voro endast av kort varaktighet, emedan hungerns skarpa bett oupphörligt kallade honom tillbaka. En gång slungades han plötsligt tillbaka från en sådan utflykt genom en syn som var nära att beröva honom sansen. Han vacklade av och an och fäktade som en drucken för att icke falla. Framför lionom stod — en häst. En häst! Han kunde icke tro sina ögon. De fördunklades av en tät dimma genomträngd av gnistrande ljuspunkter. Han gned dem alldeles vildt för att klara sin syn — och se, där stod icke en häst, utan en stor brun björn, som betraktade honom med fientlig nyfikenhet.

Mannen hade lyft sin bössa halvvägs mot axeln innan han hade sin belägenhet klar för sig. Men då sänkte han den och drog sin jaktkniv ur slidan vid bältet. Framför sig hade han föda och liv! Han prövade med tummen eggen på sin kniv. Den var skarp. Och spetsen var vass. Han skulle kasta sig över björnen och döda den. Men nu började hans hjärta sitt varnande dunk, dunk, dunk. Och så kom dess vilda rus-ning uppåt, de virvlande slagen, det järnhårda trycket över pannan och yrseln som smög sig över hans hj ärna...

Hans förtvivlade mod dränktes i ett väldigt vågsvall av fruktan. Om nu djuret skulle anfalla honom, svag som han var? Han rätade upp sig så imponerande han förmådde, grep hårdt tag om kniven och stirrade oav-vändt på björnen. Denne tog klumpigt ett par steg framåt, reste sig och lät höra ett förberedande brummande. Hade mannen sprungit, skulle han ha sprungit

20efter honom, men mannen sprang icke. Han var i denna stund livad av det mod som fruktan skänker. Också han uppgav ett vildt brummande, gav luft åt den fruktan som är livets nära frände och ligger slingrad omkring dess djupaste rötter.

Björnen vek åt sidan under ett hotfullt brummande, förfärad för denna märkvärdiga varelse som stod däi så högrest och oförskräckt. Mannen rörde sig icke. Han stod rak som en staty tills faran var över, men då sjönk han skälvande ned på den våta mossan.

Han gjorde emellertid våld på sig och fortsatte vandringen gripen av ett nytt slags rädsla. Det var icke fruktan för att han av brist på föda skulle dö en stilla död, utan för att han kunde bli våldsamt bragt om livet innan hungern hade frätt bort den sista atom hos honom, som kunde ge näring åt ett bemödande att kämpa föi tillvaron. Där fanns ju vargar! Då och då ljöd deras tjut över de ödsliga vidderna, förvandlande själva luften till en hotfull massa så påtaglig, att han sträckte ut armarna för att hålla den ifrån sig —• alldeles som man bemödar sig att hindra trycket från en tältvägg när stormen ligger på.

Då och då korsade vargar hans väg, två eller tre i sänder. Men de gingo ur vägen för honom. De voro icke tillräckligt många, och för övrigt voro de på jakt efter renar — djur som icke brukade slåss —• varemot den där märkvärdiga varelsen kanske kunde både klösas och bitas.

Sent på eftermiddagen råkade han på en mängd kringspridda ben —• på ett ställe där vargar hade dödat ett byte. Det som nu låg där hade för en timme sedan suttit i en renkalvs kropp, som sprang omkring och

21fröjdade sig åt livet. Mannen betraktade de avgnagda blanka benen, ännu ljusröda av det cellernas liv, som icke hunnit dö. Kunde det vara möjligt, att han skulle ha undergått samma öde innan dagen var till ända? Ja, vad var livet? Btt fåfängligt och flyktigt ting. Och det var endast livet som gav smärta. I döden fanns ingen sådan. Att dö var detsamma somattsova. Det var stillhet och vila. Men varför var han då icke nöjd att dö?

Han resonerade dock icke länge. Han satt snart nedhukad i mossan med ett av de funna benen i sin mun, sugande

de rester av liv som ännu färgade dem svagt ljusröda. Den färska köttsmaken, ehuru svag och försvinnande nästan som ett minne, gjorde honom utom sig. Han bet ihop tänderna om benen och bet hårdt gång på gång. Än var det de som gingo sönder och än var det hans tänder. Så fann han på att krossa benen mellan stenar — han dunkade sönder dem till en massa och sväljde den. I brådskan dunkade han också på sina fingrar, och ändå hade han rum för ett ögonblicks förvåning över att det just icke gjorde så ondt, när de träffades av den väldiga stenen.

Så kommo fruktansvärda dagar med snö och regn. Han visste icke vid vilken tid han slog läger eller när han bröt upp. Han färdades nattetid lika mycket som om dagen. Han vilade var han föll, och han kravlade sig vidare när den döende livslågan inom honom fladdrade upp och brann mindre svagt. Han strävade icke längre som människa. Det var livet inom honom som drev honom framåt, ovilligt att dö. Han kände inga plågor. Hans nerver voro stelnade och domnade, och hans sinne var fyllt av underliga syner och ljuvliga drömmar.

22Men ständigt sög och tuggade han på de krossade benen efter renkalven, vars sista lämningar han hade samlat ihop och tagit med sig. Han gick icke över flera kullar eller bergsryggar, utan följde automatiskt loppet av en stor ström, som flöt genom en vidsträckt dalsänka. Han såg varken strömmen eller dalen. Han såg ingenting annat än fantastiska syner. Själ och kropp vandrade eller kanske snarare krälade sida vid sida, men skilda åt, så skör var den tråd som höll dem samman.

Han vaknade fullt redig, liggande på rygg på en stenhäll. Solen sken klart och värmande. Från fjärran hördes renkalvars skri. Han hade en förnimmelse av obestämda hågkomster av regn och blåst och snö, men antingen han hade piskats av stormen i två dagar eller två veckor — det visste han icke.

En stund låg han stilla utan att röra sig. Det livgivande solskenet strömmade ner över honom och genomträngde hans eländiga kropp med sin värme. »En vacker dag», sade han till sig själv. Kanske han skulle kunna se efter var han befann sig. Med en mödosam ansträngning vände han sig på sidan. Nedanför klippan där han låg flöt en bred och gyttjig flod. Den föreföll honom så obekant, att det förvirrade honom. Långsamt följde han med ögonen flodens lopp, där den slingrade sig i vidlyftiga krökar mellan kala, nakna kullar — kalare och naknare och lägre än några han dittills hade sett. Långsamt och lugnt, utan den minsta sinnesrörelse eller mer än det mest flyktiga intresse följ de hans blick den obekanta flodens lopp bortåt horisonten och såg, att den tömde sitt vatten i ett klart glänsande hav. Han var fortfarande lika oberörd. Det var en

23högst ovanlig synvilla eller kanske en hägring, tänkte han — antagligast en synvilla framkallad av oredan i hans sinne. Denna övertygelse styrktes därav att han såg ett fartyg ligga förankrat midt på den glänsande havsytan. Han slöt sina ögon en stund och öppnade dem igen. Märkvärdigt vad den där synvillan höll i sig! Men egentligen var det inte så märkvärdigt. Han visste ju i alla fall, att det varken fanns hav eller fartyg midt inne i ödemarkerna — alldeles som han hade vetat att det inte fanns någon laddning i hans bössa.

Så hörde han ett snörvlande bakom sig, ett halvkvävt flåsande och ett slags hosta. Hans kraftlöshet och styvheten i hans leder tillät honom endast att mycket långsamt välva sig över åt andra sidan. Han kunde icke upptäcka någonting i sin närmaste närhet, men han väntade tåligt. Återigen hördes det där snörvlandet och hostan, och mellan två spetsiga stenblock på mindre än tjugu fots avstånd såg han konturerna av en vargs gråa huvud. Vargen höll icke öronen så spända som mannen hade sett andra vargar göra, hans ögon voro skumma och blodsprängda och han hängde ömkligt med huvudet och blinkade oupphörligt i solskenet. Djuret måste vara sjukt. Och medan mannen betraktade det, snörvlade och hostade det på nytt.

Detta var åtminstone verklighet tänkte mannen, och han vände sig nu åter åt andra sidan, för att han skulle få se den verkliga beskaffenheten af det område, som förut hade varit dolt för honom bakom en synvilla. Men där lyste havet fortfarande i fjärran och fartyget kunde tydligt urskiljas. Var det verklighet, när allt

24kom omkring? Han slöt sina ögon en lång stund och funderade, och så gick ett ljus app för honom. Han hade gått åt nordost, avlägsnat sig från Dease och kommit in i Copperminedalen. Den breda, gyttjiga floden var Coppermine. Och det glänsande havet var Ishavet. Fartyget var en valfångare som förirrat sig österut, långt österut från Mackenzies mynning, och det låg förankrat i. Coronation Gulf. Han kom ihåg Hudson Bay-

kompaniets karta, som han hade sett för länge sedan, och alltsammans föreföll honom tydligt och klart.

Han satte sig upp och började fundera över vad som nu låg närmast till hands. Filtlindorna kring hans fötter voro utslitna och fotterna flådda och uppsvällda. Hans sista filt var förbrukad. Bössan och kniven voro borta. Hatten hade han tappat någonstädes, och med den tändstickspaketet innanför fodret, men de stickor han bar på bröstet lågo i torrt och godt förvar i oljat papper i hans tobakspung. Han tog fram sitt ur. Det visade på elva och var i gång. Han hade således dragit upp det.

Mannen var lugn och sansad. Han var ytterligt svag, men han kände inga plågor. Han var icke hungrig. Tanken på föda föreföll honom icke ens lockande, och allt vad han gjorde dikterades uteslutande av hans förnuft. Han slet av sina benkläder nedanför knäna och lindade de avslitna styckena om sina fötter. På ett eller annat sätt hade han råkat behålla sitt kokkärl. Och nu skulle han skaffa sig litet hett vatten att dricka innan han började sin vandring bortåt fartyget, vilken han förutsåg skulle bli förskräckligt mödosam.

Han rörde sig långsamt. Han darrade som en gikt-

25bruten. När han ville ge sig ut för att samla torr mossa, fann han att han icke förmådde resa sig på fotterna. Han gjorde upprepade försök, men måste nöja sig med att krypa omkring på händer och knän. En gång kom han i närheten av den sjuka vargen. Djuret drog sig långsamt ur vägen för honom och slickade sig om käften med matt tunga, som nästan var oförmögen att röra sig. Mannen såg, att tungan icke hade den vanliga friska röda färgen. Den var gulbrun och tycktes överdragen med tjockt, halvt förtorkat slem.

Sedan mannen hade druckit ett mått hett vatten fann han att han var i stånd att resa sig och stå på sina fötter. Han kunde till och med gå — så som man kan föreställa sig att en döende skulle kunna stappla sig fram. Ungefär en gång i minuten måste han stanna och vila. Hans steg voro matta och osäkra, alldeles som vargens, vilken med lika matta och osäkra steg tassade efter honom. Och när det glänsande havet doldes för hans syn av nattens mörker, visste han att han ej hade kommit mer än fyra mil närmare detsamma.

Hela natten hörde han den sjuke vargens hosta, och allt emellanåt trängde renkalvars skri till hans öron. Där fanns liv överallt omkring honom — kraftigt liv, friskt och hurtigt liv — men han visste att den sjuke vargen följde i den sjuke mannens spår i hopp att mannen skulle dö först. När han på morgonen slog upp sina ögon, såg han vargen stå där och stirra på honom med hungrig och längtansfull uppsyn. Djuret stod hopkrupet och med svansen mellan benen, som en ynklig och eländig hund; det ryste av köld i den kalla blåsten och grimaserade modfällt när mannen

26tilltalade det med en röst, som ej förmådde åstadkomma något annat än en hes viskning.

Solen höjde sig strålande klar, och hela förmiddagen stapplade och föll mannen oavbrutet i riktning mot fartyget på det glänsande havet. Vädret var utomordentligt vackert. Det var de nordliga luftstreckens korta indiansommar. Den kunde räcka en vecka. Den kunde också vara förbi i morgon eller övermorgon.

På eftermiddagen träffade mannen på ett spår. Det var t}^dligen efter en man som icke hade gått, utan släpat sig fram på alla fyra. Mannen tänkte, att det kunde ha varit Bill, men han tänkte det på ett slött och ointresserat sätt. Han kände ingen nyfikenhet. Allt vad sinnesrörelse hette hade domnat inom honom. Han var icke längre mottaglig för smärta. Både mage och nerver hade gått till vila. Men livslågan inom honom drev honom framåt. Han var mycket trött, men den vägrade att dö. Och det var därför att den vägrade att dö som han fortfarande åt muskeg-bär och älingar, drack sitt heta vatten och höll ett vaksamt öga på den sjuke vargen.

Han följde nu spåren efter den andre mannen som hade släpat sig framåt på samma sätt, och han nådde snart slutpunkten —• en massa nyss avgnagda ben på den mjuka mossan, som bar spår efter en hel hop vargar. Han såg en kort och tjock skinnpåse, make till hans egen, och som hade blivit illa tilltygad av vassa tänder. Han tog upp den, fastän dess tyngd nästan var för stor för hans svaga fingrar. Bill hade burit den med sig till det sista. Ha ha ha! Han skulle således bli den som triumferade över Bill. Han skulle behålla livet och bära påsen vidare till fartyget där-

27borta på det glänsande havet. Hans skratt var hest och spöklikt som en korps kraxande, och den sjuke vargen instämde med ett dystert tjut. Mannen tyst nade plötsligt. Hur skulle han kunna triumfera över Bill, om det där vore Bill —• om de avgnagda rödvita benen voro Bill?

Han vände sig bort. Nå, Bill hade övergivit honom

— men han skulle icke ta hans guld och icke suga på hans ben . . . Fastän Bill nog skulle ha gjort det, om det hade varit han som kommit efter, tänkte han medan han stapplade framåt.

Så kom han till en vattenpöl. Då han lutade sig över den för att speja efter älingar, ryckte han huvudet tillbaka som om han hade blivit stungen. Han hade sett sitt ansikte återspeglat i vattnet. Och det var så hemskt, att hans känsel vaknade upp tillräckligt länge för att göra honom förskräckt. Det fanns tre älingar i pölen, men den var för stor att kunna ösas läns, och efter flera gagnlösa försök att fånga älingarna i vattenpytsen avstod han från alltsammans. Han var rädd att hans stora kraftlöshet skulle komma honom att falla i och drunkna. Av samma skäl vågade han sig icke ut på floden gränsle på någon av de många drivande trädstammarna invid stränderna.

Den dagen minskades avståndet mellan honom och fartyget med tre mil och dagen därpå med två. Ty han krälade nu framåt på samma sätt som Bill hade gjort. Och vid den femte dagens slut var fartyget ännu på sju mils avstånd, och han var ur stånd att fortskaffa sig en enda mil per dag. Men indiansommaren höll i sig, och han fortfor att ömsom krypa

28framåt och ömsom ligga avsvimmad, att vrida och vända sig. Och den sjuke vargen hostade och flåsade ständigt tätt bakom honom. Hans knän voro nu lika flådda som hans fötter, och ehuru han lindade om dem med trasor, som han slitit från ryggen på sin skjorta, lämnade han röda spår efter sig på mossa och stenar. En gång, då han vände på huvudet, såg han vargen girigt slicka dessa blodspår, och han insåg tydligt vad hans eget slut skulle bli, såvida — ja, såvida han icke kunde vinna seger över vargen. Och nu började ett av de grymmaste sorgespel, som väl någonsin uppförts här i livet — en sjuk människa krälande framåt och en sjuk varg linkande efter, bägge släpande sina döende kroppar genom ödemarker och på jakt efter varandras liv.

Hade det varit en frisk varg, skulle mannen icke ha frågat efter det så mycket. Men tanken att han skulle tjäna till bukfyllnad åt detta vedervärdiga och nästan döda djur var honom motbjudande. Han var en smula nogräknad. Hans hjärna började åter bli oredig och lida av hallucinationer, och hans ljusa mellanstunder blevo sällsyntare och kortare.

En gång väcktes han ur ett anfall av medvetslöshet genom ett fnysande tätt invid hans öra. Vargen tog mödosamt ett hopp tillbaka, förlorade fotfästet och föll omkull i sin svaghet. Det såg löjligt ut, men mannen kände sig alls icke road. Han blev icke heller rädd. Det hade gått för långt med honom för att han skulle kunna bli det. Men för ögonblicket var han fullkomligt redig, och han. låg där och funderade. Fartyget var ej mera än fyra mil avlägset. Han kunde se det fullkomligt tydligt när han gned dimman ur

29sina ögon; han kunde till och med se det vita seglet på en liten båt, som skar igenom vattnet på det glänsande havet. Men han skulle aldrig kunna tillrygga-lägga de fyra milen. Han visste det och tänkte på det med stort lugn. Han visste, att han icke skulle kunna kräla framåt en halv mil till. Och ändå törstade han efter att få leva. Det var oresonligt att han skulle dö efter allt vad han hade genomgått. Ödet begärde för mycket av honom. Och döende som han var, vägrade han att dö. Det var kanhända ett vildt vanvett, men i själva dödens klor opponerade han sig mot döden och vägrade att underkasta sig.

Han slöt ögonen och samlade sina sinnen med oändlig ansträngning. Han försökte stålsätta sig mot den förlamande slapphet, som likt ett stigande tidvatten sköljde över hans livsandar. Den liknade ett hav, denna dödliga slapphet, som steg och steg och bit för bit dränkte hans medvetande. Ibland var han alldeles överväldigad av den och drev med de ilande vågorna utåt den stora förgätenheten; men genom någon själens underbara alkemi fick han tillbaka en smula viljekraft och tog upp den tysta kampen på nytt.

Utan att röra sig låg han utsträckt på ryggen, och han hörde den sjuke vargens andedrag komma allt närmare och närmare. De nalkades mer och mer under en ändlig tidrymd, och han rörde sig ej. Han hörde dem tätt invid sitt

öra. Djurets sträva och torra tunga skrapade som sandpapper mot hans kind. Hans händer gjorde ett häftigt grepp — åtminstone ville han sträcka ut dem. Fingrarna voro krökta som rovfågelsklor, men de slöto sig om tomma luften.

30Ett snabbt och säkert grepp fordrar styrka, och mannen hade inga krafter.

Vargens tåliga väntan var ohygglig. Och mannens var icke mindre förfärlig. En halv dag låg han där orörlig, kämpande mot medvetslösheten och väntade på den som skulle släcka sin hunger på honom och som han önskade nära sig med. Emellanåt stego slapphetens vågor mycket högt och han drömde långa drömmar, men under allt detta, vakande eller drömmande, väntade han på de snörvlande andedragen och på den sträva tungans slickande . . .

Han hörde icke andedragen, och han vaknade långsamt ur en dröm då han kände vargtungans skrapande över sin hand. Han rörde sig ej. Vargens tänder trycktes sakta mot hans hud. Tryckningen blev hårdare —• vargen uppbjöd sina sista krafter till ett bemödande att borra sina tänder i den föda han väntat så länge på. Men mannen hade också väntat länge, och hans sargade hand slöt sig om vargens käk. Iyång-samt — medan vargen matt kämpade emot och handen matt behöll sitt tag —• sträcktes den andra handen ut till ett grepp. Fem minuter senare låg hela tyngden av mannens kropp ovanpå vargen. De matta händerna hade icke kraft att strypa djuret, men mannens ansikte var tryckt intill dess strupe och hans mun var full av hår. Efter en halvtimmes förlopp fick mannen förnimmelse av att någonting varmt sipprade ner i hans hals. Det var icke behagligt. Det var som om smält bly pressades ner i hans mage, och det var uteslutande hans vilja som tvingade det dit. Efter en stund låg mannen åter på rygg och föll i sömn.

&

31Det fanns några deltagare i en vetenskaplig expedition ombord på valfångaren Bedford. Från fartygets däck upptäckte de ett besynnerligt föremål på stranden. Det rörde sig i riktning mot vattnet. De voro ur stånd att klassificera detta föremål, och eftersom de voro vetenskapsmän, stego de i fångstbåten och begåvo sig i land för att se efter vad det kunde vara. Och där sågo de någonting som var vid liv, men som knappast kunde kallas för en människa. Det tycktes vara blindt och utan egentligt medvetande och krälade fram på marken som en kolossal mask. De flesta av dess rörelser voro gagnlösa, men det var ihärdigt, och det vred och vände sig och arbetade sig på detta sätt framåt ungefär tjugu fot i timmen.

Tre veckor därefter låg mannen i en koj ombord på valfångaren Bedford och berättade vem han var och vad han hade genomgått, under det att tårarna flödade utför hans infallna kinder. Han sluddrade också åtskilliga osammanhängande ord om sin mor, om det soliga Södra Californien och om ett hem bland apelsinträd och blommor.

Efter detta dröjde det icke många dagar innan han satt till bords med vetenskapsmännen och fartygets befäl. Han betraktade girigt den myckna maten och såg med ängslan hur den försvann i andras mun. Varje munsbit som sväljdes av dem framkallade ett uttryck av djup saknad i hans ögon. Han var fullkomligt klok, men under måltiderna hatade han dessa andra ätare. Han led av en ständig fruktan för att livsmedlen ej skulle räcka till. Han frågade kocken, uppassaren och kaptenen om förrådet av proviant. De lugnade honom otaliga gånger, men han trodde

32dem ej, utan smög listigt omkring förrådsrummet för att få se med egna ögon.

Man lade märke till att mannen höll på att bli fet. Han blev tjockare dag för dag. Vetenskapsmännen skakade på huvudet och höllo konsultationer. De minskade mannens dagsportioner, men han fortfor att bli allt tjockare om livet och skjortan pöste upp på alla håll.

Besättningen flinade i mjugg. De visste hur det förhöll sig. Och när vetenskapsmännen företogo sig att oförmärkt övervaka mannen, fingo de också veta det. De sågo honom efter frukosten loma i väg bortåt fören och sträcka ut handen som en tiggare mot en av besättningen. Sjömannen fnittrade och gav honom en bit av en skeppsskorpa. Mannen tog den begärligt, såg på den så som girigbuken betraktar guld, och stoppade den innanför skjortan. Alla

de andra flinande sjömännen begåvade honom på samma sätt.

Vetenskapsmännen voro hänsynsfulla. De läto honom vara i fred. Men de undersökte i hemlighet hans koj. Den var proppad med skeppsbröd. Madrassen var späckad med skeppsbröd, varenda vinkel och vrå var upptagen av skeppsbröd. Men ändå var mannen fullkomligt klok. Han tog sina försigtighets-mått mot en möjligen inträffande ny hungersnöd, det var alltsammans. Han skulle så småningom bli botad för sin ängslan, sade vetenskapsmännen — och det var han också redan innan Bedford kastade ankar i San Franciscoviken.

WOLF.

För det dagg våta gräsets skull hade hon dröjt efter för att sätta på sina galoscher, och när hon kom ut ur deras bostad, fann hon sin väntande herre och man försjunken i betraktande av den bristande knoppen till en mandelblomma. Hon sände ut en sökande blick över det höga gräset och mellan träden i fruktträdgården.

»Var är Wolf?» frågade hon.

»Han var här alldeles nyss.» Walt Irvine slet sig med ansträngning lös från det metafysiska och poetiska i blomningens organiska mirakel och såg sig omkring. »Det sista jag såg av honom var att han rusade i väg efter en kanin.»

»Wolf! Wolf! Så kom nu, Wolf!» ropade hon, då de vände ryggen åt den avröjda platsen och togo av inåt stigen, som förde genom den med vaxvita klock-blommor översållade manzinitajungeln ner till landsvägen.

Irvine stack bägge lillfingrama mellan läpparna och understödde hennes bemödanden med en gäll vissling.

Hon satte hastigt händerna för öronen och gjorde en ful grimas.

»Bevare oss! För att vara poet och upphovsman till välklingande vers och mera sådant kan du verk-

34ligen föra ett ohyggligt oljud. Mina örhinnor måste bestämt vara spräckta. Du visslar gällare än ...»

»Än Orfevs?»

»Jag tänkte säga: än en kringvandrande arabisk krämare», förklarade hon strängt.

»Skaldskap behöver visst inte hindra en människa från att vara praktisk — åtminstone lägger det intet hinder i vägen för mig. J ag är inte nog fåfäng att tro mig vara för genialisk att gå omkring och sälja juveler på gatorna.»

Han antog en min av skämtsam nonchalans och fortsatte:

»Jag är ingen attisk sångare, ingen sångfågel för balsalongerna. Och varför inte? Därför att jag är praktisk. Mina dikter äro alla sådana att de genom ett lämpligt utbyte av värden kunna förvandlas till

— låt oss säga en blomsteromslingrad hydda, en ljuvlig äng bland bergen, en rödträdsdunge, en trädgård med trettiosju fruktträd, en lång häck med björnhallon och två mindre smultronplanteringar, för att nu inte tala om en sorlande bäck en fjärdedels mil lång. Jag gör affärer med det som är vackert, min dyra Madge. Jag säljer poesi och tillhandlar mig det som är nyttigt. Jag skriver en dikt, och tack vare tidskrifternas förläggare utbyter jag den mot västan vindens sus bland rödträden, mot vattnets brus över mossiga stenar — och det sjunger för mig en annan sång än min egen, men är ändå densamma, på ett underbart sätt — hm

— förvandlad.»

»Om bara alla dina sångförvandlingar vore krönta av samma framgång!» sade hon skrattande.

»Kan du nämna en enda som inte har varit det?»

35»A, tänk på de två vackra sonetterna som du förvandlade till den där kon, som var känd för att vara den sämsta mjölkkon i orten.»

»Hon var ju så vacker ...» började Irvine.

»Men hon gav ingen mjölk», avbröt Madge.

»Men vacker var hon i alla fall, eller hur?» envisades han.

»Det sköna och det nyttiga dra inte alltid ense», blev hennes svar. »Men se där ha vi Wolf!»

Från den snårklädda sidan av höjden hördes knakandet av bräckta grenar och kvistar, och ungefär fyrtio fot ovanför dem syntes en vargs huvud och framdel vid randen av den tvärbranta klippväggen. Med sina framtassar hade djuret rubbat en sten från dess plats, och med spända öron och skarpt spejande ögon följde det stenens fall tills den slog i marken vid deras fötter. Då släppte han målet för sin blick, öppnade gapet och tycktes skratta åt de bägge därnere.

»Kom Wolf!» och »Du välsignade rara Wolf!» ropades till honom av dem bägge på en gång.

Vid dessa ord lade djuret öronen tillbaka tätt utmed huvudet och vred på nacken som under en smekning av en osynlig hand.

De sågo honom dra sig tillbaka in i snåret, sedan fortsatte de sin väg. Flera minuter efteråt kommo de till en krökning av stigen där branten var mindre lodrät, och där kom Wolf farande ner till dem i ett formligt litet skred av jord och lossnade stenar. Han var icke fallen för att ge vidlyftiga uttryck åt sina känslor. En klapp på huvudet och en gnidning om öronen av mannen och en mera långvarig smekning av kvinnan — och så for han iväg nedåt stigen framfördem och gled utan ansträngning fram över marken på äkta vargmanér.

Till skapnad och hud och svans var han en stor skogsvarg, men färgen och teckningen bestredo honom rätten att tillhöra detta släkte. Där visade det sig utan gensägelse att Wolf var en hund. Aldrig har man sett en varg med sådana färger. Ty Wolf var brun

— mörkbrun och rödbrun, en hel orgie i brunt. Ryggen och skuldrorna hade en varm, brun färg, somnedåt sidorna och under buken övergick till ett slags gult, som var grumligt därför att det var uppblandat med brunt. Det vita på strupen, tassarna och fläckarna över ögonen orenades också av detta envisa och outplånliga bruna, och ögonen lyste som guldbruna to-paser.

Både mannen och kvinnan voro mycket fästade vid Wolf, måhända därför att de haft så mycket besvär med att vinna hans tillgivenhet. Det hade icke varit någon lätt sak detta, då han så hemlighetsfullt kom drivande —• ingen visste varifrån -— till deras lilla bergshydda. Ömfotad och utsvulten hade han dödat en kanin midt för deras ögon och alldeles nedanför deras fönster, och sedan linkade han bort och lade sig att sova vid källan utmed björnhallonhäcken. När Walt Irvine gick dit för att se närmare på inkräktaren, möttes han av en ilsken morrning till tack för sin möda, och Madge blev icke bättre mottagen då hon kom till honom med en stor bunke mjölk och bröd som fredsoffer.

Han visade sig vara en högst otillgänglig hund. Alla deras försök att närma sig väckte hans vrede; han tillät dem icke att röra honom med ett finger, utan

37avvisade dem med rest ragg och blottade huggtänder. Det oaktat stannade han kvar, sov och vilade ut vid källan och åt upp maten som de gåvo honom, sedan de först hade ställt den ifrån sig på behörigt avstånd och gått sin väg. Hans eländiga fysiska kondition var förklaringen på varför han stannade, och sedan han efter flera dagars vistelse på platsen hade återvunnit sina krafter, försvann han.

Och detta skulle väl ha varit avslutningen. på hans bekantskap med Irvine och hans hustru, om icke Irvine just vid den tiden hade blivit anmodad att företaga en resa till statens nordliga del. Medan han satt på tåget mellan Californien och Oregon, råkade han händelsevis titta ut genom fönstret och fick se sin otillgänglige gäst löpa utmed järnvägsbanken, brun och varglik, trött men outtröttlig, dammig och smutsig efter en färd på tvåhundra mil.

Irvine var en impulsiv människa, han var ju poet. Han steg av vid nästa station, köpte ett stycke kött i en slaktarbod och fångade kringstrykaren i stadens utkanter. Återresan fick Wolf göra i bagagevagn och kom på detta sätt för andra gången till bergshyddan. Där fick han nu vara bunden en vecka och kurtiserades av både mannen och hustrun. Men det måste ske med stor försiktighet. Han föreföll så främmande och fientlig som om

han hade förirrat sig dit från en annan planet, och allt deras milda och kärleksfulla tilltal bemöttes med ilsket morrande. Han skällde aldrig. Under all den tid de hade honom hos sig hörde de honom aldrig skälla.

Att vinna honom blev ett problem för dem. Irvine tyckte om att syssla med problem. Han lät göra en

38metallplatta, på vilken det stod inristat: »Återsän-

des till Walt Irvine, Glen Ellen, Sonoma County, California.» Och denna platta fästes vid ett halsband, som knäpptes omkring hundens nacke. Sedan släpptes han lös och var genast försvunnen. Dagen därpå kom ett telegram från Mendocino County. Inom tjugu timmar hade hunden sprungit hundra mil norrut och var fortfarande i språng när han infångades.

Han kom tillbaka med Wells Fargo Express, hölls bunden tre dagar, släpptes lös den fjärde och försvann. Den gången hann han till södra Oregon innan han blev fångad och återsänd. Han rymde alltid, så snart han återfick friheten, och alltid styrde han kosan åt norr. Han var besatt av en okuvlig instinkt, som drev honom åt norr. »Hemkänslans instinkt» kallade Irvine det, sedan han hade användt priset för en sonett till hundens återresa från norra Oregon.

En annan gång hade den brune kringstrykaren lyckats komma igenom Californiens halva längd, hela Oregon och den drygaste delen av Washington innan han blev fasttagen och återskickad. Märkvärdig var den snabbhet varmed han färdades. Sedan han återfått krafterna genom mat och vila, satte han in hela sin energi på att rusa i väg, så snart han blev lös. Man visste, att han den första dagen hade kommit upp ända till hundrafemtio mil, varefter han i medeltal brukade tillryggalägga hundra mil om dagen tills han blev fångad. Han kom ständigt tillbaka utmagrad, utsvulten och ilsken och rymde ständigt, sedan han hämtat krafter, mot norden, driven av någon instinkt som ingen kunde förstå.

39Men efter ett års oupphörliga fåfänga rymningsför-sök fann han sig i det oundvikliga och stannade vid hyddan, där han först hade dödat kaninen och sovit vid källan. Till och med då dröjde det emellertid ganska länge innan vare sig mannen eller kvinnan kommo därhän att få klappa honom. De ansågo det för en stor seger, då han äntligen tillät det, ty ingen annan fick röra honom. Han var ofantligt exklusiv, och det fyckades aldrig någon gäst i hyddan att få komma honom nära. Han mötte varje försök till närmande med ett dovt mullrande nere i strupen, och om någon det oaktat var nog djärv att nalkas, lyftes hans läppflikar, huggtänderna blottades och mullrandet övergick till en morming så ilsken och hotfull, att den skrämde de modigaste människor, liksom den höll alla farmares hundar på avstånd, emedan dessa endast voro vana vid sina likars morrande och aldrig förr hört någon morra som en varg.

Wolf var utan all föregående historia. Hans krönika började med hans ankomst till Walt och Madge. Han hade kommit söderifrån, men de kunde omöjligt finna någon lösning på frågan vem den forne ägaren varit, från vilken han tydligen hade rymt. Deras närmaste granne mrs Johnson, som försåg dem med mjölk, förklarade bestämt att han var från Klondyke. Hennes bror höll på att gräva efter fyndigheter i den frusna marken däruppe, och därför ansåg hon sig för auktoritet i allt som rörde det ämnet.

Men de disputerade icke med henne. Spetsarna på Wolfs öron tycktes en gång i tiden ha varit så hårdt kylda, att de aldrig mera kunde bli riktigt bra. Och för resten var han alldeles lik de fotografier av Alaska-

40hundar, som de sågo i tidningar och tidskrifter. De resonerade ofta om hans förflutna och försökte på grund av vad de hade läst och hört föreställa sig hu-rudant hans nordlandsliv hade varit. Att norden fortfarande lockade honom visste de; ty ibland om nätterna kunde de höra honom sucka och gnälla, och när det blåste nordanvind och låg frost i luften, kom en rastlöshet över honom och han lät höra en dyster klagan, vilken var ingenting annat än vargens långdragna tjut, det förstodo de. Men skällde gjorde han aldrig. Det fanns ingenting som kunde locka honom till detta hundens vanliga sätt att uttrycka sina känslor.

Under den tid de arbetade så oförtrutet på att vinna hans tillgivenhet hade de långa diskussioner om vem av dem han egentligen tillhörde. Bägge gjorde anspråk på att kalla honom sin, och bägge skröto av minsta favör han hade visat. Mannen stod därvidlag främst från början, huvudsakligast därför att han var man. Det var tydligt och

klart, att Wolf icke hade haft att göra med kvinnor förut. Han förstod sig icke alls på kvinnor. Den kvinnliga klädedräkten var någonting som han aldrig kunde riktigt förlika sig med. Prasslet av Madges kjolar var tillräcklig anledning för honom att misstänksamt spetsa öronen; och blåsiga dagar kunde hon icke närma sig honom alls.

Men å andra sidan var det Madge som gav honom mat. Det var också hon som regerade över köket, och det var endast på grund av hennes ynnest som han fick tillträde till detta heliga område. Det var av dessa anledningar hon lyckades utjämna chanserna, trots

41sina kläder. Men då började Walt särskilt bemöda sig att vinna Wolfs ynnest. Han tog för vana att ha honom liggande vid sina fötter medan han skrev, och han tog mycken tid från sitt arbete för att prata och kela med hunden. Slutligen blev Walt den segrande parten, och hans seger kunde antagligen förnämligast tillskrivas den omständigheten att han var man, fastän Madge försäkrade, att de bestämt skulle ha kunnat fått en fjärdedels mil sorlande bäck till och minst två nya västanvindars sus bland rödträden, om Walt som sig borde ägnat sin energi åt sångförvandlingar och låtit Wolf i fred få ut\eckla sin naturliga smak och sitt opartiska omdöme.

»Det kan vara på tiden att jag får höra något om de avsända poemen», sade Walt, sedan de en stund hade vandrat nedåt vägen. »Jag tänker jag har en check i utbyte mot dem på postkontoret — och den kommer sedan att förvandlas till vackert bovetemjöl, lönnsirap och ett par nya galoscher åt dig.»

»Och till härlig mjölk från mrs Johnsons vackra ko», ifyllde Madge. »Vi ha ny månad i morgon, som du vet.»

Walt fick omedvetet en misslynt min. Men så klarnade han upp igen och förde handen till sin bröstficka.

»Nå, det betyder ingenting. Här har jag något som kan förvandlas till en rar och vacker ny ko — den bästa mjölkko i hela Californien.»

»När har du skrivit det?» frågade hon ivrigt och tilläde förebrående: »Och det har du inte låtit mig

se!»

»Jag har sparat det för att få läsa det för dig på vägen till postkontoret, på en plats märkvärdigt lik

42den här», svarade han och gjorde en inbjudande gest mot en kullfallen trädstam, där de kunde sätta sig.

En liten bäck flöt fram ur ett tätt ormbunksnår, sipprade över en mossig sten och rann tvärs över vägen vid deras fötter. Från dalen hördes ängslärkans mjuka toner och stora, gula fjärilar fladdrade av och an omkring dem i solsken och skugga.

Men nedifrån vägen kom ett annat ljud, som blandade sig med Walts lågmälda uppläsning av sitt manuskript. Det var ett knastrande ljud av tunga steg, då och då ackompanjerat av bullret från rullande småsten, som rubbats ur sitt läge. Just när Walt slutade läsa och såg på sin hustru för att uppfånga hennes gillande blick, kom en vandrare i sikte vid en kr ökning av vägen. Han var barhuvad och svettig. I ena handen höll han en näsduk, med vilken han torkade sitt ansikte, i den andra bar han en ny hatt och en skrynklad stärkkrage, som han hade tagit av sig. Han var välväxt och starkt byggd, och hans muskler tycktes ha lust att spränga den generande nya svarta dräkten, som tydligen var köpt färdiggjord.

»Varm dag», sade Walt och hälsade. Walt hyllade lantlig demokrati och lät aldrig ett tillfälle gå förlorat att omsätta sina åsikter i praktik.

Mannen stannade och nickade.

»Jag är just inte mycket van vid värme», sade han i halvt -ursäktande ton. »Mera van vid väder ander noll.»

»Det träffar ni då inte på här i dessa bygder», genmälde Walt skrattande.

»Tänker så med», svarade mannen. »Och inte har jag kommit för att leta efter det heller. Jag försöker

43få rätt på min syster. Kanske ni vet var hon bor. Hon heter Johnson — mrs William Johnson.»

»Då är ni kanske hennes bror från Klondyke?» Madges ögon lyste av intresse. »Vi ha hört henne tala så mycket

om honom.»

»Ja, det är jag, det», svarade han anspråkslöst. »I\Iitt namn är Miller, Skiff Miller. Och jag hade tänkt komma och överraska henne.»

»Ni är alldeles på rätta vägar, fastän ni har kommit in på gångstigen här.» Madge steg upp för att utpeka riktningen för honom och visade ett stycke uppåt passet. »Ni ser det där förtorkade rödträdet? Följ den lilla stigen som viker av där åt höger. Det är en genväg till hennes hem. Ni kan omöjligt gå vilse.»

»Jag tackar så mycket», sade han.

Och han gjorde ett försök att fortsätta, men blev tafatt stående där han var. Han såg på Madge med en oförställd beundran, om vilken han var fullkomligt omedveten, och som tillika med honom själv drunknade i den stigande flod av förlägenhet, vari han stod fast.

»Vi skulle gärna vilja höra er berätta om Klondyke», sade Madge. »Kunde vi inte få komma över till er någon dag, medan ni är hos er syster? Eller också

— det vore ju ännu bättre — vill ni inte komma och äta middag hos oss en av dagarna?»

»Jo, jag tackar så mycket», mumlade han mekaniskt. Men så sansade han sig och tilläde: »Jag stannar

inte länge. Jag får lov att ge mig av åt norden igen. Jag reser med tåget i kväll. Jag har gjort upp kontrakt med styrelsen om postföring, ser ni.»

Madge sade, att det var mycket ledsamt, och så skulle

44mannen återigen till att gå. Men han tycktes icke kunna slita sin blick från hennes ansikte. Han glömde till och med sin förlägenhet för sin stora beundran,

och nu blev det hennes tur att rodna och känna sig

besvärad.

Walt hade just kommit till den slutsatsen, att det nu var tiden på att han sade någonting för att göra slut på den otrevliga situationen, då Wolf, som förut hade strövat vida omkring i snåret, närmade sig med sitt varglika trav.

Nu blev det slut med Skiff Millers distraktion. Den vackra kvinnan framför honom försvann ur hans synkrets. Han hade icke ögon för någonting annat än

hunden, och ett uttryck av stor förvåning spred sig

över hans ansikte.

»Nå, det var då själva tusan —!» sade han långsamt och högtidligt.

Han satte sig med fundersam min på trädstammen och lät Madge stå. Vid ljudet av hans röst hade Wolf lagt öronen tillbaka mot huvudet och öppnat munnen till ett vänligt grin.

Han begav sig långsamt fram till främlingen, nosade på hans händer och började sedan slicka dem.

Skiff Miller klappade hunden på huvudet och upprepade långsamt och högtidligt:

»Ja, det var då själva tusan . . . Ursäkta mig», sade han strax därefter till Madge, »men jag blev en smula överraskad, det var alltsammans.»

»Det blev vi också», svarade hon gladt. »Vi ha aldrig förr sett Wolf visa sig vänlig mot någon främmande. »

45»Jasså, Wolf — är det så ni kalla honom?» frågade mannen.

Madge nickade.

»Men jag kan inte förstå hans vänlighet mot er — såvida den inte kommer sig av att ni är från Klondyke. Ty det är han också, ser ni.»

»Ja visst», sade Miller i frånvarande ton. Han lyfte upp Wolfs ena framben och undersökte hans fotdynor, tryckte och klämde på dem med tummen. »De ä' rätt mjuka nu», sade han. »Han har inte varit ute på färdvägar på länge.»

»Det är märkvärdigt så han låter hantera sig av er», inföll Walt.

Skiff Miller steg upp. Han var icke längre fördjupad i beundran av Madge, och han frågade kort och affärsmässigt:

»Hur länge ha ni haft honom?»

Men just då öppnade Wolf — som hela tiden hade hållit sig intill Miller och gnidit sig mot hans ben — sin mun och skällde till. Det var ett explosivt skall, kort och gladt, men i alla fall ett skall.

»Det var någonting nytt för mig», sade Skiff Miller.

Walt och Madge stirrade på varandra. Det hade händt ett underverk! Wolf hade skällt.

»Det är första gången man någonsin hört honom skälla», sade Madge.

»Ja, inte har jag hört honom göra det förut», instämde Miller.

Madge drog på munnen. Främlingen var tydligen humorist.

»Helt naturligt», sade hon, »eftersom ni bara har sett honom i fem minuter.»

46Skiff Miller betraktade henne skarpt, letande i hennes drag efter den svekfullhet, som hennes ord hade föranledt honom att misstänka.

»Jag trodde ni förstod'et», sade han långsamt. »Trodde ni begrep'et när ni såg hans sätt mot mig. Det är min hund. Han heter inte Wolf. Han heter Brown.»

»Å, Walt!» utbrast Madge och vände sig instinktmässigt till sin man.

Och Walt var genast färdig till försvar.

»Hur kan ni veta att hunden är er?» frågade han.

»Därför att det är så», blev svaret.

»Obevisat påstående!» förklarade Walt i skarp ton.

Skiff Miller såg på honom på sitt långsamma och fundersamma sätt och frågade med en nick mot Madge:

»Hur kan ni veta att hon är er hustru? Ni svarar: 'För att hon är det', och då kan jag också säga, att det är ett obevisat påstående. Hunden är min. Jag har uppfödt och fostrat honom, så nog bör jag vara säker på min sak. Se på nu! Jag ska' ge er ett bevis.»

Skiff Miller vände sig till hunden. »Brown!» ropade han befallande och hunden lade öronen tillbaka som om han väntade en smekning. »Hej!» Hunden gjorde en sväng åt höger. »Framåt!» Och hunden hejdade tvärt sin svängande rörelse och satte av i rak riktning framåt, varefter han lika hörsamt stannade på befallning.

»Jag kan också kommendera honom bara med att vissla», förklarade Skiff Miller stolt. »Han var ledare för mitt spann.»

»Men nu tänker ni väl inte ta honom med er?» frågade Madge oroligt.

47Mannen nickade.

»Tillbaka till Klond37ke med dess förskräckliga lidanden? »

Han nickade om igen och sade:

»Å, där är inte så fasligt illa ändå. Se på mig. Frisk och stark, eller hur.?»

»Men hundarna! De få utstå förskräckliga vedermödor — ohyggliga ansträngningar, hunger och köld! Å, jag har läst om det och jag vet det allt...»

»Jag var nära att äta upp honom en gång på LÅttle Fish River», sade Miller bistert. »Hade jag inte fått tag i en älg den dagen, så — det var det som blev hans räddning.»

»Förr skulle jag ha dött!» utropade Madge.

»Saker och ting ä' annorlunda härnere», förklarade Miller. »Ni behöver inte äta hundar. Och ni kan inte tänka er hur det känns att vara så illa ute. Ni har aldrig varit det, så ni vet ingenting om 'et.»

»Nå, se där ha vi det!» utbrast Madge ivrigt. »Man äter inte hundar i Californien. Varför inte då lämna honom här? Här har han det godt. Han kommer aldrig att sakna föda här, det vet ni. Och han behöver inte lida av köld, inte släpa och träla. Här är allting mildt och blidt. Både naturen och människorna. Han behöver aldrig mer få ett piskslag. Och vad vädret beträffar, så — här snöar ju aldrig.»

»Men förbannat hett är här om sommaren, det får ni ursäkta, att jag säger.» Skiff Miller skrattade.

»Ni svarar mig inte», fortfor Madge häftigt. »Vad har ni att bjuda honom under ett liv i nordlandet?»

»Föda, när jag har nå'n, och det har jag för det mesta», blev svaret.

48»Men när det inte finns?»

»Då får han vara utan.»

»Och så arbete?»

»Ja då, fasligt med arbete», svarade Miller otåligt. »Arbete utan all ände och hungersnöd och köld och allt annat elände — det är va' han får, om han följer med mig. Men han tycker om det. Han är van vid det. Han känner till det där livet. Han är född och uppfostrad till'et. Och ni vet ingenting alls om'et. Ni känner inte till det ni talar om. Det är dit hunden hör, och där kommer han att bli bäst belåten.»

»Hunden kommer inte dit», tillkännagav Walt i beslutsam ton. »Så det tjänar ingenting till att resonera om den saken vidare.»

»Vad vill det säga?» frågade Skiff Miller med rynkad panna, medan färgen steg i hans ansikte.

»Jag sade, att hunden inte kommer dit, och därmed är den saken avgjord. Jag tror inte att hunden är er. Ni kan ha sett honom förut. Ni har kanske kört honom någon gång åt hans ägare. Men att han lyder de vanliga alaskanska kommandoropen är intet bevis för att han tillhör er. Varenda hund i Alaska skulle lyda er på samma sätt. För övrigt är han utan tvivel en värdefull hund, så som hundar uppskattas i Alaska, och det utgör en tillräcklig förklaring på er önskan att få honom i er ägo. I alla händelser måste ni först bevisa er äganderätt.»

Skiff Miller stod där lugn och sansad, oavsett den stigande färgen i ansiktet. Hans muskler svällde som förut under den svarta rocken, och han betraktade poeten noga från topp till tå, som om han ville bedöma den smärta gestaltens styrka.

49

Kärlek till livet. 4.Klondykemannens uppsyn hade ett uttryck av grundligt förakt, då han slutligen sade:

»Jag antar, att det inte finns någonting här som hindrar mig från att ta hunden med mig när som helst.»

Walt blev röd och musklerna i hans armar och axlar spändes och liöllos styva. Hans hustru trädde oroligt emellan.

»Kanske mr Miller har rätt», sade hon. »Jag fruktar verkligen att han har det. Wolf tycks känna igen honom, och han lydde tydligen namnet Brown. Han var genast vänlig mot mr Miller, och du vet att det har han aldrig förut varit mot någon. Tänk också på hur han skällde! Han var färdig att krevera av glädje. Över vad? Utan tvivel över att återse mr Miller.»

Walts spända muskler slappades och hans axlar tycktes sänka sig hopplöst.

»Du har rätt, Madge», sade han. »Wolf heter inte Wolf, utan Brown, och lian måste tillhöra mr Miller.»

»Kanske mr Miller vill sälja honom», framkastade Madge. »Vi kunna ju köpa honom.»

Skiff Miller skakade på huvudet, men icke längre med fientlig uppsyn, utan med vänlig, färdig att möta lika med lika.

»Jag hade fem hundar», sade han, sökande efter bästa sättet att mildra sitt avslag. >;Och han var spännets ledare. Det var det bästa spännet i hela Alaska. Ingenting bekom dem det allra minsta. Ar 1898 vägrade jag att ta femtusen dollars för allihop. Hundar stodo högt i pris då, men det var inte det som gjord’et. Det var spännets förträfflighet. Och Brown

50var den bäste bland dem. Den vintern bjöd man mig tolv hundra för’en.

»Men jag såld’en inte då, och jag säljer’n inte nu heller. För resten är jag mycket fästad vid den hunden. Jag har sökt efter’n i tre års tid. Jag blev riktigt sjuk när jag upptäckte att han var stulen —• inte för penningvärdets skull, utan — ja, jag tyckte alldeles förbaskat mycket om honom, ni får ursäkta att jag säger så. Och när jag fick se’n här, trodde jag knappt mina ögon. Jag trodde rent av att jag drömde. Det var för glädjande att vara sant. Ni ska veta, att jag har fött opp’n se’n han var så godt som nyfödd. Jag la'n i en varm bädd varenda kväll. Modern dog, och jag födde opp’en med kondenserad mjölk till två dollars flaskan, fast jag inte hade nånting att hälla i mitt eget kaffe. Han visste inte om nå’n ann mor än mig. Han brukade ständigt suga på mitt finger, den lilla krabaten — just det här fingret!»

Skiff Miller var för upprörd att kunna fortsätta, han höll upp fingret för att de skulle få se.

»Just det här fingret», lyckades han upprepa, som om det vore ett slående bevis på hans äganderätt och på det band av tillgivenhet som fanns mellan honom och Brown.

Han betraktade fortfarande sitt utsträckta finger då Madge började tala.

»Men hunden då», sade hon. »Ni tar inte hänsyn till honom.»

Skiff Miller såg konfunderad ut.

»Har ni också tänkt på honom?» frågade hon.

»Vet inte vad ni menar», svarade han.

»Kanhända hunden också borde få ha någonting att

5isäga i saken», fortsatte Madge. »Han har kanske sina tycken och önskningar, han också. Men ni har inte tagit någon hänsyn till honom. Ni ger honom intet val. Det har aldrig fallit er in, att han möjligen föredrar Californien framför Alaska. Ni tänker bara på vad ni själv vill. Ni behandlar honom som han vore en säck potatis eller en bal hö.»

Det var nu ett nytt sätt att se saken, och Miller var tydligen berörd av det, medan han funderade över hennes ord. Madge drog fördel av hans synbara obeslutsamhet.

»Om ni verkligen håller så mycket av honom, så borde hans lycka också vara lycka för er», sade hon. utmanande.

Skiff Miller fortfor att överlägga med sig själv, och Madge kastade i smyg en förtjust blick på sin man, som besvarade den med ett varmt gillande ögonkast.

»Nå, vad tror ni?» frågade mannen från Klondyke plötsligt.

Nu var det hennes tur att bli konfunderad.

»Vad menar ni?» frågade hon.

»Tror ni, att han skulle hellre stanna i Californien?»

Hon nickade med bestämd min.

»Det är jag alldeles säker på.»

Skiff Miller överläde återigen med sig själv, men denna gång skedde det högt, och under tiden betraktade han med en domares min det omtvistade djuret.

»Han var en bra arbetare. Han har utfört en massa arbete åt mig. Han hade aldrig lust att lata sig och han var en baddare till att hålla ett bråkigt spann i tukt. Han har förstånd, den där hunden. Han kan vad som

52helst, utom tala. Han förstår vad man säger till'en. Se på'n nu! Han vet, att det är om honom vi tala.»

Hunden låg vid Skiff Millers fötter med huvudet vilande på framtassarna och öronen spända för att lyssna. Med ögonen fulla av iver uppfångade han ljudet av de ord, som gingo över först den enes och sedan den andres läppar.

»Och han är ännu fullt arbetsduglig. Han kan göra nytta för sej i åratal. Och jag tycker om honom. Jag tycker fan så mycket om'en.»

Skiff Miller tystnade, öppnade så ett par gånger sin mun för att tala, men slöt den igen. Slutligen sade han:

»Jag ska' säja er vad jag vill göra. Det där ni sa', missis kan nog ha sin betydelse. Hunden har arbetat strängt, han har kanske förtjänt att få ett bättre, så han kan ha rätt att välja. Och nu ska vi lämna saken åt honom. Vad han bestämmer sig för må gälla. Ni bägge sitta kvar här. Jag säjer adjö åt er och går stillsamt min väg. Vill han stanna, så kan han stanna. Vill han följa med mig, så låter ni honom gå. Jag ska' inte kalla honom till mig och ni kalla honom inte tillbaka. »

Han såg med en plötslig misstanke på Madge och tilläde:

»Men det får lov att vara ärligt spel. Inga övertalningar, se'n jag har vändt ryggen till.»

»Naturligtvis spela vi ärligt . . .», började Madge, men Skiff Miller avbröt henne.

»Jag känner till kvinnorna», förklarade han. »De ä' så ömhjärtade. Och när hjärtat är med i spelet, kan de mycket väl blanda om korten, titta i botten på leken

53och ljuga som hin håle själv — ber så mycket om ursäkt, missis. Jag talar bara om kvinnfolk i allmänhet.»

»Tack så mycket», sade Madge och darrade på rösten.

»Ingen anledning», svarade Miller. »Brown har inte avgjort saken än. Ni säger väl ingenting om att jag går långsamt härifrån? Det är inte mer än rätt, efter som jag i alla fall kommer ur synhåll innan jag har gått hundra yards.»

Madge samtyckte och tilläde:

»Jag lovar på heder och tro, att vi inte ska' göra någonting för att inverka på honom.»

»Nå, då kan det vara så godt att jag ger mig av nu», sade Skiff Miller i vanlig avskedston.

Vid denna förändring i hans röst lyfte Wolf hastigt på huvudet och kom ännu hastigare på fötter, då han såg honom skaka hand med kvinnan. Han reste sig på bakbenen, vilade framtassarna mot hennes höft och slickade samtidigt Skiff Millers hand. När Miller skakade hand med Walt, upprepade Wolf sitt beteende, stödde sig mot Walt och slickade bägge männens händer.

»Det är inget nöje för mig det här, det kan jagsäga er», lydde Klondykemannens sista ord, då han vände sig om och långsamt vandrade uppåt stigen.

Medan han gick de första tio stegen, såg Wolf efter honom med ivrig förväntan, och som om han trodde att mannen skulle vända om och komma tillbaka. Sedan sprang han efter med ett hastigt tyst gnäll, hann upp honom, tog med varsam ömhet hans hand mellan sina tänder och försökte med mildt våld förmå honom att stanna.

När detta misslyckades, rusade Wolf tillbaka till den plats där Walt Irvine satt, högg med tänderna tag i

54hans rockärm och bemödade sig förgäves att dra honom med sig efter den bortgående.

Wolfs förvirring tilltog. Han önskade att han kun-* nat vara allestädes närvarande. Han ville samtidigt vara på två ställen —• hos sin gamle husbonde och hos den nye — och avståndet mellan dem ökades allt mer och mer. Han sprang oroligt omkring, gjorde små nervösa hopp och svängningar, än mot den ene och än mot den andre, i pinsam obeslutsamhet, utan att veta vad han ville, med ett begär att få vara hos bägge och ur stånd att välja, och han uppgav ett plötsligt och skarp tjut och började flämta.

Så satte han sig på bakdelen, körde upp nosen och öppnade och slöt ömsevis sitt gap med häftiga rörelser, varvid gapet för varje gång blev allt mera vidöppet. Dessa rörelser stodo i förbindelse med upprepade spasmer i hans strupe, som för varje gång blevo häftigare och mera ihållande. I samband med allt detta började struphuvudet vibrera, först helt tyst, medan luft strömmade ut ur lungorna, sedan frambringande det en låg, djup ton, den lägsta i det mänskliga örats register. Alltsammans nervernas och musklernas förberedelser till ett tjut.

Men just då tjutet var i begrepp att bana sig fram ur halsen slöts det vidöppna gapet, paroxysmerna upphörde, och han såg länge och stadigt efter den bortgående. Så vände han plötsligt på huvudet och såg sig om lika stadigt på Walt. Men hans vädjan blev obesvarad. Icke med ett ord eller ett tecken fick hunden någon anvisning om hur han skulle bete sig.

En blick uppåt vägen, där hans gamle husbonde nalkades kröken, väckte hans oro på nytt. Han sprang

55upp med ett gnällande läte, och driven av en ny ingivelse vände han sin uppmärksamhet till Madge. Hittills hade han icke frågat efter henne, men nu, sedan bägge hans husbönder hade svikit honom, hade han ingen annan att hålla sig till. Han gick fram till henne, lade sitt huvud i hennes knä och stötte med nosen mot hennes arm — hans vanliga knep, då han ville tigga om något ynnestbevis. Så drog han sig några steg baklänges och började lekfullt vrida och vända sig, hoppa och dansa, stegra sig och sedan åter slå med framtas-sarna mot jorden, strävande att med hela sin kropp — från och med de inställsamma ögonen och de bakåt lagda öronen till och med den viftande svansen — ge uttryck åt den tanke som bodde inom honom och som han ej kunde uttala i ord.

Men även detta försök övergav han snart. Han blev nedslagen av den kallsinnighet som han mötte hos dessa människor, som aldrig hade varit sådana förut. Han kunde icke avlocka dem det minsta tillmötesgående, de lämnade honom intet bistånd. De fäste icke alls någon uppmärksamhet vid honom. De voro som döda.

Han vände sig om och såg under tystnad efter sin gamle husbonde. Skiff Miller befann sig nu uppe i kröken. Inom ett ögonblick skulle han försvinna ur sikte. Men han vände icke på huvudet, utan vandrade rakt framåt, med jämna och långsamma steg, som om han ej hade det ringaste intresse för det som tilldrog sig bakom hans rygg.

Och på det sättet försvann han ur sikte. Wolf väntade tydligen att han skulle visa sig på nytt. Han väntade en dryg minut, tyst, stilla, utan en rörelse, som om han vore förvandlad till sten — men en sten skäl-

56vande av oro och begär. Han skällde till en gång, och så väntade han igen. Sedan vände han sig om och gick tillbaka till Walt Irvine. Han nosade på hans hand och föll sedan tungt ned vid hans fötter, med blicken riktad mot den ödsliga vägkröken däruppe.

Sorlet från bäcken, som flöt över den mossiga stenen, tycktes plötsligt tilltaga i styrka. Förutom ängslär-kornas sång hördes intet annat ljud. De stora, gula fjärilarna fladdrade tyst över solbelysta platser och för-svunno bland sömntyngda skuggor. Madge såg triumferande på sin man.

Ett par minuter därefter steg Wolf upp. Hans rörelser vittnade om beslutsamhet och lugn överläggning. Han såg varken på mannen eller kvinnan. Hans blick var som fastnitad vid vägen. Han hade fattat sitt beslut. De förstodo det. Och de förstodo också, att för dem hade prövningen just nu tagit sin början.

Wolf föll in i trav och Madge spetsade munnen för att ge luft åt det smekande ljud hon ville frambringa. Men det smekande ljudet kom aldrig. Hon kände sig manad att se på sin man och såg att han gav akt på henne med ett

strängt uttryck i sitt ansikte. De spetsade läpparna återtogo sin vanliga form och hon drog en ohörbar suck.

Wolfs trav övergick snart till fullt språng. lyängre och längre blevo hans hopp. Icke en enda gång vände han på huvudet och vargsvansen stod rakt ut bakom honom. Han tog en genväg tvärs över kröken däruppe och var försvunnen.

ETT SAMMANTRÄFFANDE.

»Det var den vildaste rusning jag nånsin sett. Väl tusen hundspann jagade över isin. En kunde inte räkna dem för rök. Tre vita män, däribland en svensk, frös ihjäl den natten, och det var nog ett dussin som fick sina lungor förkylda. Men hade

jag inte med egna ögon sett bottnen vid vattenhålet? Den lyste

så gul av guld, så den såg ut som senapsplåster. Det var därför jag staka ut en inmutning vid Yukon. Och det var det som var anledningen till den där rusningen. Men så var det i alla fall ingenting mer än som syntes. Alldeles som jag säger —

det var ingenting mer. Och jag kan inte begripa det än i denna

dag.» Shortys berättelse.

John Messner grep med sin ena vantbeklädda hand tag i den girande styrstången och höll släden i rätt spår. Med den andra gned han kinder och näsa. Han gned sina kinder och sin näsa allt emellanåt. Egentligen upphörde han mycket sällan att gnida dem, och ibland, då stelheten i dem tilltog, gned han häftigare än förut. Hans panna täcktes av skärmen på pälsmössan och öronen av mössans öronlappar. Den övriga delen av hans ansikte skyddades av ett tjockt skägg, som lyste gulbrunt under lagret av rimfrost.

Bakom honom krängde en tungt lastad Yukonsläde, och framför honom knogade ett spann av fem hundar. Linan, varmed de drogo släden, gned oupphörligt mot Messners ben, och när hundarna svängde om någon

58krök av vägen, steg han över linan. Det var godt om krökningar och han var tvungen att stiga över den ganska ofta. Ibland snubblade han över linan och rörde sig hela tiden med en tafatthet, som visade att han var trött, så trött att släden allt som oftast stötte honom på hälarna.

När han kom till ett rakt stycke väg, där släden en stund kunde glida framåt utan att styras, släppte han styrstången och dunkade med handen gång på gång mot dess hårda trä. Han hade svårt att hålla blodcirkulationen vid makt i den handen. Men medan han på detta sätt skötte om sin ena hand, upphörde han icke att gnida näsa och kinder med den andra.

»Det är för kallt att färdas nu», sade han, och han talade högt, så som människor bruka, vilka äro mycket för sig själva. »Det är rent av vanvettigt att resa vid en sådan temperatur. Om det inte är åttio grader under noll, så är det åtminstone sjuttionio.»

Han tog fram sitt ur, och efter en stunds fubblande lyckades han förpassa det tillbaka i bröstfickan på sin tjocka kavaj. Sedan såg han uppåt rymden och lät sin blick irra utmed horisontens vita rand i söder.

»Tolv», mumlade han. »Klart, och ingen sol.»

Han knogade framåt under tystnad i tio minuter, och sedan tilläde han, som om det icke hade varit något avbrott i hans tal:

»Och inte ha vi hunnit någon vart att tala om — och så skall det nu också vara för kallt att resa!»

Plötsligt ropade han: »Håll!» till hundarna och de stannade. Han tycktes vara alldeles förfärad över sin högra hand och hamrade ursinnigt med den mot styrstången.

59»Ni — stackars — satar!» sade han till hundarna, som hade kastat sig tungt ned på isen för att vila. Orden kommo stötvis på grund av den häftighet varmed han hamrade med sin stelfrusna hand mot träet. »Vad ha ni egentligen gjort för ondt, för att etttvåbent annat slags djur skulle komma och tvinga er till att gå i seltyg, kuva

alla edra naturliga böjelser och göra er till trä-lande lastdragare?»

Han gned sin näsa, icke begrundande, utan alldeles ursinnigt för att få blodet i omlopp — och så drev han åter sina hundar till arbete. Han färdades över den stora flodens frusna yta. Bakom honom låg en flera mil lång flodkrök som förlorade sig i ett fantastiskt virrvarr av snötäckta, ödsliga berg. Framför honom delade sig floden i en mängd sund, som omslöto öarna, vilka den bar på sitt bröst. Dessa öar lyste vita och på dem rådde en tystnad som varken stördes av vilddjur eller surrande insekter. Inga fåglar uppe-höllo sig i den kalla luften. Iyika litet hördes där något ljud av människor, ej heller syntes ett spår av människoverk. Världen där låg i sömn, en sömn som liknade dödens.

John Messner tycktes hålla på att duka mider för den apati som låg över det hela. Kölden verkade förlamande på hans livsandar. Han knogade framåt med böjt huvud och utan att se sig om, mekaniskt gnidande näsa och kinder och dunkande med sin högra hand mot styrstången då han befann sig på raka vägsträckor.

Men hundarna voro mera uppmärksamma på omgivningen och de stannade tvärt, vände på huvudena och betraktade sin husbonde med längtande och frågande uppsyn. Deras ögonhår voro vita av frost och deras

60nos likaså — de hade en säregen prägel av ålderdom och orkeslöshet, överdragna av rimfrost och utmattade av färden.

Mannen ämnade driva dem vidare, men så hejdade han sig, rätade upp sig med ansträngning och såg sig omkring. Hundarna hade stannat bredvid ett vattenhål — icke en rärnna i isen, utan ett hål gjort av människohand, mödosamt upphugget med yxa genom tre och en halv fot tjock is. Ett ganska tjockt lager av ny is tydde på att det icke hade blivit använt på någon tid. Messner såg sig omkring. Hundarna visade redan vägen — varenda rimfrostig nos var längtansfullt vänd mot den otydliga snöstigen, som tog av från färdvägen och ledde uppför öns strand.

»Nåja, ni stackars ömfotade kräk», sade han. »Jag skall undersöka hur där ser ut. Ni kan inte vara ivrigare att få afbryta färden än jag.»

Han begav sig uppför strandbanken och försvann. Hundarna lade sig icke utan stodo stilla och avvaktade ivrigt hans återkomst. Så kom han tillbaka till dem, tog fram en draglina från släden och lade den över sina axlar. Sedan styrde han hundarna åt höger och drev dem i en fart mot stranden. Det var ett styvt arbete för dem, men det såg ut som om deras trötthet vore försvunnen, då de gnällande av iver och glädje ansträngde sina krafter till det yttersta och stretade uppför banken. Om någon av dem halkade eller stapplade, nafsades han i bakdelen av den som kom efter. Mannen uppgav än uppmuntrande och än hotfulla rop och kastade sig med hela sin tyngd mot draglinan.

De klarade strandbanken med fart, svängde av åt vänster och rusade upp till en liten stockhydda. Den

61stod där öde och tom och bestod av ett enda rum, åtta fot långt och tio fot bredt. Messner spände ifrån hundarna, lastade ur släden och tog hyddan i besittning. Den senaste tillfälliga gästen på platsen hade lämnat litet bränsle efter sig. Messner satte upp sin lätta järnplåtkamin och gjorde upp eld. Han lade in fem stycken soltorkade laxar i ugnen att tina upp åt hundarna och hämtade vatten från vattenhålet till kaffepannan och det andra kokkärlet.

Medan han väntade på att vattnet skulle koka, höll han ansiktet lutat över kaminen. Fuktigheten från hans andedräkt hade samlats i hans skägg och frusit till is, som han bemödade sig att tina upp. När isen smälte och droppade ner på kaminen, hördes ett fräsande ljud och imma steg upp omkring honom. Han underhjälpte processen genom att med fingrarna lösgöra små isbitar, som föllo smattrande mot golvet.

Ett ursinnigt oväsen bland hundarna utanför kom honom icke att avbryta sitt förehavande. Han hörde det varglika morrandet och gläfset av främmande hundar och ljudet av människoröster. Det knackade på dörren.

»Stig in!» ropade Messner. Hans röst dämpades av att han just då höll på att suga löst ett stycke is från dess ankarplats på hans överläpp.

Dörren öppnades, och när Messner såg ditåt från sitt omgivande moln av ånga, urskilde han en man och en kvinna som stannat på tröskeln.

»Kom in!» sade han i bestämd ton, »och stäng dörren! »

Genom imman kunde han endast otydligt uppfatta deras utseende. Kvinnans huvud och ansikte var så

62ombyltat, att allt som syntes av hennes drag var ett par svarta ögon. Mannen var mörkögd och slätrakad utom på överläppen, vars mustascher voro så isiga att de dolde hans mun.

»Vi skulle vilja veta om här finns någon annan hydda i närheten», sade mannen med en hastig blick över det omöblerade rummet. »Vi trodde först att den här hyddan var oupptagen.»

»Den hör inte mig till», svarade Messner. »Jag upptäckte den för några minuter sedan. Stig på och slå er ned här. Utrymmet räcker till, och ni behöver inte sätta upp er kamin. Ni kan begagna min.»

Vid ljudet av hans röst riktades kvinnans blick på honom med plötslig nyfikenhet.

»Ivägg av dig ytterkläderna», sade hennes reskamrat till henne, »så skall jag spänna ifrån och hämta vatten. Vi behöva någonting varmt.»

Messner tog den upptinade fisken och gick ut och gav sina hundar mat. Han måste vaka över att de nykomna hundarna icke togo ifrån dem deras föda, och när han kom tillbaka in i hyddan, hade den andre mannen packat upp och hämtat vatten. Messners höll på att koka upp. Han lade i kaffe, klarade det med en halv kopp kallt vatten och tog sedan bort pannan från kaminen. Därpå tinade han upp några sur-degsskorpor i ugnen och värmde samtidigtupp en panna bönor, som han hade kokat kvällen förut och fört med sig frusna i släden.

Sedan han tagit bort sina kokkärl från kaminen för att lämna plats åt de nykomna för deras matlagning började han förtära sin måltid, som han placerat på lådan som innehöll hans matförråd. Själv satt han på

63sina hoprullade sovfiltar. Mellan varje munsbit talade han 0111 vägar och hundar med den andre mannen, som nu stod lutad över kaminen för att tina upp sina mustascher. I hyddan fanns två britsar, och på den ena av dem kastade den sistkomne sin filtpacke, sedan han hade slutat syssla med mustascherna.

»Här kunna vi sova», sade han, »såvida ni inte föredrar den britsen. Ni var den förste på platsen och har således rätt att välja.»

»Det gör mig detsamma», svarade Messner. »Den ena britsen är lika bra som den andra.»

Han bäddade åt sig på den andra britsen och satte sig sedan på dess kant. Den andre ställde en liten resväska för läkare under sina filtar vid britsens ena ända, för att den skulle tjäna till huvudkudde.

»Är ni doktor?» frågade Messner.

»Ja», blev svaret, »men jag har inte kommit till Klondyke för att praktisera i det yrket, det kan jag försäkra er.»

Kvinnan sysslade med matlagningen, och mannen skar fläsk och fyrade på i kaminen. Dagern i hyddan var mycket sparsam. Den silade in genom ett litet fönster av tjockt skrivpapper genomdränkt med fläskflott, och John Messner kunde icke vidare tydligt se hur kvinnan såg ut. Och han försökte det icke heller. Han tycktes icke hysa det minsta intresse för henne. Men hon stirrade gång på gång nyfiket bort till det mörka hörnet där han satt.

»Å, det är ett storslaget liv man för häruppe», förklarade doktorn med hänförelse och gjorde ett uppehåll i att vässa sin kniv mot kaminröret. »Vad jag i synnerhet känner mig tilltalad av är kampen — ansträngnin-

64gen med egna händer — det helas primitivitet — dess realitet».

»Ja, temperaturen här är då verkligen en realitet som känns», sade Messner skrattande.

»Vet ni hur kallt vi nu ha?» frågade doktorn.

Den andre skakade på huvudet.

»Nå, då ska jag säga er det. Sprittermometern på släden visar sjuttiofyra under noll.

»Det vill säga etthundrasex under fryspunkten — för kallt att färdas i, eller hur?»

»Odisputabelt detsamma som självmord», förklarade doktorn. »Man anstränger sig, ser ni — andas tungt

— drar in kölden i lungorna. Man förkyler dem, det yttersta av vävnaden förf ryser. Så får man en torr hackhosta när den döda vävnaden faller bort — och följande sommar dör man av lunginflammation utan att kunna begripa hur man har fått den. Nej — jag stannar här i en vecka, såvida inte termometern stiger till minst femtio under noll.»

•»

»Vad säger du, Tess», sade han strax därefter, »tror du inte att kaffet kan vara kokt nu?»

Då han nämnde sin följeslagerskas namn, blev John Messner plötsligt uppmärksam. Han fäste hastigt blicken på henne och över hans ansikte flög ett uttryck av pina — som om ett begravt lidande plötsligt ville slå upp igen. Men i nästa sekund hade gengångaren bragts till ro genom hans viljekraft. Hans ansikte var lika lugnt som förut, men han var fortfarande uppmärksam, otillfredsställd med vad den svaga dagern hade låtit honom se av kvinnans ansikte.

Hennes första handling hade varit att automatiskt lyfta av kaffepannan. Det var icke förrän detta var

K år lek till livet. 5.gjort som hon såg på Messner. Men då hade han redan fått makt med sig själv. Hon såg endast en man som satt på kanten av britsen och likgiltigt betraktade tåspetsarna av sina mockasiner. Lien då hon strax därefter liksom händelsevis vände sig om för att syssla med matlagningen, kastade han återigen en hastig blick på henne, och då hon i detsamma lika hastigt såg sig tillbaka möttes deras ögon. Han lät sin blick irra förbi henne till doktorn, men en skymt av ett småleende krusade hans läppar då han märkte hur hon narrat honom.

Hon tog fram ett ljus ur deras packlåda och tände det. En enda blick på hennes av ljusskenet belysta ansikte var tillräcklig för Messner. I denna lilla hydda var det största avståndet endast några steg, och i nästa ögonblick befann hon sig så godt som bredvid honom. Hon höll med flit sitt ljus tätt intill hans ansikte och stirrade på honom med ögonen vidgade av fruktan och igenkännande. Han mötte hennes blick med ett lugnt leende.

»Vad letar du efter, Tess?» ropade doktorn.

»Hårnålar», svarade hon i det hon gick vidare och började riva om i klädsäcken på deras brits.

De dukade upp sin måltid på sin matlåda och intogo den sittande på Messners i hans omedelbara närhet. Han hade sträckt ut sig på britsen för att vila och låg på ena sidan med armen under huvudet. Det var nästan som om de alla tre hörde till samma bordssällskap.

»Vilken trakt av staterna kommer ni ifrån?» frågade Messner.

»San Francisco», svarade doktorn. »Men jag har varit här i två år.»

66»Jag är också från Californien», förklarade Messner.

Kvinnan såg bönfallande på honom, men han smålog och tilläde:

»Från Berkerley.»

Den andre blev intresserad.

»Vid universitetet?» frågade han.

»Ja — tillhörde 1886 års klass.»

»Jag menade som professor», förklarade doktorn. »Ni påminner om den typen.»

»I^edsamt att ni tycker det!» Messner smålog emot honom. »Jag skulle hellre vilja bli tagen för guldsökare eller

hunddrivare.»

»Jag tycker inte att han ser mera ut som professor än du ser ut som doktor», inföll kvinnan.

»Tack!» sade Messner. Och därefter vände han sig till hennes följeslagare. »Apropå, doktor, vad heter ni, om jag får fråga?»

»Haythorne, om ni vill tro mig på mitt ord. Visitkort har jag inte haft sedan jag vände ryggen åt civilisationen. »

»Och mrs Haythorne.» Messner bugade sig småleende.

Hon gav honom ett ögonkast, som var mera vredgat än bedjande.

Haythorne ville nu fråga efter den andres namn. Han hade redan öppnat munnen för att uttala denna fråga, då Messner förekom honom.

»Jag kommer just nu att tänka på en sak, doktor. Ni kan möjligen tillfredsställa min nyfikenhet. Det inträffade ett slags skandal inom de vetenskapliga kretsarna därborta för två eller tre år sedan. Hustrun till en av de engelska professorerna — hm, ni ursäktar väl

67mrs Haythorne — rymde sin väg med en läkare från San Francisco, vill jag minnas, fastän jag för ögonblicket inte kan erinra mig hans namn. Kommer ni ihåg den där tilldragelsen?»

Haythorne nickade.

»Väckte ett förskräckligt uppseende när det hände. Hans namn var Womble — Graham Womble. Han hade en kolossal praktik. Jag kände honom något.»

»Nå, vad jag nu egentligen ville veta var vad det kan ha blivit av de där bägge rymda. Jag undrar om ni kan ha hört det. De lämnade visst inte det ringaste spår efter sig.»

»Han sopade igen dem mycket slugt.» Haythorne harklade. »Men det gick ju ett rykte att de skulle ha begivit sig ombord på ett handelsfartyg destinerat till Söderhavsöama och förgåtts under en virvelstorm eller någonting i den vägen.»

»Det har jag aldrig hört förut», sade Messner. »Ni kommer kanske också ihåg den där tilldragelsen, mrs Haythorne?»

»Mycket väl», svarade hon. Den väl behärskade rösten stod i förvånande kontrast till hennes av vrede _ flammande ansikte, som hon vände åt sidan så att Haythorne icke kunde se det.

Doktorn var nu åter färdig att fråga Messner efter hans namn, då denne sade:

»Jag hörde sägas att den där doktor Womble lär ha varit en mycket vacker karl och — hm — att han ständigt, så att säga, haft stor tur hos damerna.»

»Nå, om så var, så gjorde han då slut på det genom den där affären», brummade Haythorne.

»Och damen i fråga var ju en riktig ragata — åtmin-

68stone har man sagt mig det. I Berkeley påstods det allmänt att hon gjorde livet — hm — inte så riktigt behagligt för sin man.»

»Det har jag aldrig hört», svarade Haythorne. »I San Francisco hade ryktet alldeles motsatta saker att förkunna.»

»Aha! Där gjordes hon till en martyr, kan jag tro? Fastnaglad på äktenskapets kors?»

Doktorn nickade. Messners gråa ögon hade ett uttryck av blid nyfikenhet då han fortsatte:

»Det var ju vad man kunde vänta — en sköld har alltid två sidor. Jag, som bodde i Berkeley, hade endast kännedom om den ena sidan. Hon tycks ha varit ganska mycket i San Francisco.»

»Ge mig litet mera kaffe!» sade Haythorne.

Kvinnan fyllde hans mugg på nytt, och medan hon gjorde det, brast hon i skratt.

»Ni pladdra ju som ett par riktiga skvallerkäringar», bannade hon.

»Det är ett så intressant ämne.» Messner smålog mot henne och vände sig sedan på nytt till doktorn. »Den äkta mannen tycks således inte ha varit så synnerligt väl omtalad i San Francisco?»

»Tvärtom! Han var en högst moralisk och därför prisnosig herre», utbrast Haythorne med synbart otillbörlig hetta. »Kn liten pedantisk puttefnask utan en enda droppe rödt blod i sina ådror.»

»Kände ni honom?»

»Har aldrig sett honom. Jag umgicks inte med uni-versitetsherrarna.»

»Den ena sidan av skölden än en gång», sade Messner med en min som om han noga övervägde saken. »Det

69var kanske inte så mycket med honom i fråga om kroppsliga företräden, det är sant — men så eländig som ni nyss lät påskina vill jag ändå inte påstå att han var Han deltog med livligt intresse i den studerande ungdomens sportövningar. Och han hade en viss begåvning. Han skrev en gång ett juldrama som han skördade ganska mycket beröm för. Jag har dessutom hört sägas, att han var utsedd till dekanus för sin fakultet, men så inträffade skandalen och han tog avsked och reste. Det tycks som om hans bana bröts genom den där händelsen. På vår sida om skölden ansågs det åtminstone att det var ett mördande slag för honom. Det påstods att han var mycket fästad vid sin hustru.»

Haythorne drack ur sitt kaffe, brummade ointresserat och tände sin pipa.

»Det var ju lyckligt att de inte hade barn», fortsatte Messner.

Haythorne kastade en blick på kaminen och satte på sig mössa och vantar.

»Jag skall gå ut efter litet mera ved», sade han. »Sedan kan jag ta av mockasinerna och ha det bekvämt. »

Dörren slog igen efter honom. I en dryg minut rådde oavbruten tystnad i rummet. Mannen behöll sin plats på britsen. Kvinnan satt midt emot honom på matlådan.

»Nå, vad ämnar ni göra?» frågade hon häftigt.

Messner såg på henne med dåsig obeslutsamhet.

»Vad tänker ni att jag borde göra? Ingenting dramatiskt, hoppas jag. Ni ser att jag är trött och styv i mina leder, och jag vilar så skönt här på britsen.»

Hon bet sig i underläppen och fnös av förargelse.

7 o»Men ...» började hon häftigt — och så knöt hon sina händer och hejdade sig.

»Jag hoppas att ni inte vill att jag skall döda mr — hm — mr Haythorne», sade han mildt, nästan bönfallande. »Det skulle vara alldeles förskräckligt ledsamt —• och jag försäkrar er att det verkligen också skulle vara totalt onödigt.»

»Men ni måste göra någonting!» utropade hon.

»Tvärtom — det är ju helt naturligt, att jag inte gör det allra ringaste.»

»Ni tänker kanske stanna här?»

Han nickade.

Hon såg sig förtvivlad omkring i hyddan och hennes blick stannade på bädden på den andra britsen. »Natten kommer —• och ni kan inte stanna här. Ni kan det inte! Jag säger er, att det helt enkelt är omöjligt! »

»Naturligtvis kan j ag stanna! Jag ber att få påminna er om, att jag var den förste på platsen, och att ni således måste anses som gäster hos mig.»

Hennes blick irrade återigen omkring i rummet, och ögonen fylldes av förskräckelse vid åsynen av den andra britsen.

»Då måste vi ge oss av härifrån», förklarade hon beslutsamt.

»Omöjligt! Ni är ju redan besvärad av torr hack-hosta — just av den sorten som mr — hm —Haythorne så träffande beskrev för en stund sedan. Ni har förkylt edra lungor. Och han är läkare och förstår det. Han skulle adrig tillåta er att fortsätta färden i denna kyla.»

»Nå, men vad ämnar ni då göra?» frågade hon om-

7iigen med ett spänt och stilla lugn som förebådade ett häftigt utbrott.

Messner betraktade henne på ett sätt, som nästan föreföll faderligt genom det djupa medlidande och det oändliga tålamod, varunder han lyckades dölja sin verkliga sinnesstämning.

»Min kära Theresa, jag har ju redan förut sagt att jag inte vet det. Jag har verkligen inte tänkt över den saken.»

»Å, ni driver mig från förståndet!» Hon rusade upp och vred sina händer i vanmäktig vrede. »Så där brukade ni aldrig vara förr i tiden.»

»Nej, jag brukade vara idel mildhet och saktmod», medgav han. »Var det därför ni övergav mig?»

»Ni är så annorlunda nu, så ohyggligt lugn. Och det skrämmer mig. Jag känner på mig att ni har någonting förskräckligt i sinnet. Men vad ni än gör —• gör ingenting förhastat. Akta er för att bli upprörd ...»

»Å, jag blir aldrig upprörd numera», avbröt han. »Inte sedan ni lämnade mig.»

»Ni har gått framåt — på ett märkvärdigt sätt», förklarade hon.

Han smålog medgivande.

»Medan jag tänker över vad jag skall göra, vill jag säga er vad ni har att göra. Ni måste säga mr — hm — Haythorne vem jag är. Det skall göra vårt kvarstan-nande här i hyddan mera —• mera förtroligt, om j ag så får säga.»

»Varför har ni följt efter mig till det här förskräckliga landet?» frågade hon plötsligt. ^

»Tro inte att jag har kommit hit för att söka efter er, Theresa. Med den falska föreställningen får ni inte

72smeka er fåfänga. Vårt sammanträffande här är helt och hållet slumpens verk. Jag lämnade min akademiska anställning och skulle välja annan vistelseort. För att vara uppriktig kom jag till Klondyke, därför att jag ansåg det landet för ett område där det var minst troligt att jag skulle träffa er.»

Det hördes ett fubblande med dörrklinkan, dörren svängde inåt och Haythorne kom in med ett fång bränsle på armen. Redan vid det första varnande ljudet hade Theresa börjat ta bort kopparna efter måltiden. Haythorne gick ut igen efter mera ved.

»Varför presenterade ni oss inte för varandra?» frågade Messner.

»Jag skall säga honom vem ni är», svarade hon med en kastning på huvudet. »Tro inte att jag är rädd.»

»Jag har just aldrig sett er vara synnerligt rädd för någonting.»

»Och jag är inte rädd för att bikta mig heller», sade hon med veknande min och röst.

»Jag fruktar att vad er beträffar måste bikten vara ett exploaterande av krokvägar, av list — av självupp-höjelse på Vår Herres bekostnad.»

»Kom inte med litterära finesser», sade hon med tyckmycken min, men med ännu mera mildhet i rösten. »Jag har aldrig tyckt om tillspetsade diskussioner. För resten är jag inte rädd för att be er om förlåtelse.»

»Det finns ingenting att förlåta, Theresa. Jag borde verkligen tacka er i stället. Det är visserligen sant att jag led — i början. Men sedan gick det med en vårljusnings hela behag upp för mig, att jag var lycklig i stället, mycket

lycklig. Det var en högst förvånande upptäckt.»

73»Men om jag så skulle vända tillbaka till er?»frågade hon.

»Då skulle jag» — han gav henne en underlig blick

— »bli i hög grad störd i mitt lugn.»

»Jag är er lagliga hustru. Ni har ju aldrig begärt skilsmässa.»

»Jag inser nu, att jag handlat vårdslöst», sade han tankfullt. »Men det skall bli ett av mina första företag att reparera det.»

Hon gick fram till honom och lade sin hand på hans arm.

»Du vill således inte veta av mig, John?» Hennes röst var mild och smekande och handen låg kvar som en frestelse. »Om jag sade dig, att jag har begått ett misstag? Om jag sade dig, att jag är mycket olycklig? Och det är jag — jag har begått ett misstag.»

Messner började bli rädd. Han kände att han vek-nade under den lätt vilande handens tryck. Väldet över situationen höll på att glida ifrån honom, allt hans härliga lugn var på väg att ge sig av. Hon såg på honom med försmältande värme i sin blick, och han tycktes redan befinna sig i upptinande tillstånd. Han kände sig som vid randen av en avgrund och utan styrka att stå emot den makt, som drog honom dit.

»Jag vänder tillbaka till dig, John. Jag gör det i dag — nu i denna stund.»

Som i en mardröm vred han sig under hennes hand. Medan hon talade, tyckte han sig höra ett svagt genljud av Loreleis sång. Det var som om ett piano spelat någonstädes och dessa toner trängt till hans örhinnor.

Plötsligt rusade han upp, stötte henne ifrån sig, just då hon försökte slå sina armar omkring honom, och gick

74baklänges mot dörren. Han var i ett tillstånd av panisk förskräckelse.

»Då skulle jag ta mig för någonting förtvivlat», utropade han.

»Jag varnade er ju för att bli upprörd!» Hon skrattade med gäckande min och började syssla med diskningen. »Men var lugn, det är ingen som vill er någonting. Jag lekte med er nyss. Jag är lyckligare som jag har det.»

Men Messner trodde henne icke. Han tänkte på hur lätt hon alltid hade haft att skifta uppsyn och väsen. Hon var van vid krokvägar. Hon var icke lycklig med den andre. Hon hade upptäckt att hon misstagit sig. Hans självbevarelsedrift blossade upp vid denna tanke. Hon ville tillbaka till honom, men detta var vad han framför allt annat icke ville. Hans hand famlade mekaniskt efter dörrklinkan.

»Spring inte er väg!» sade hon skrattande. »Jag tänker inte bita er.»

»Jag springer inte min väg», svarade han med barnsligt trots, under det att han drog på sina vantar. »Jag tänker bara gå efter vatten.»

Han samlade ihop de tomma vattenkärlen och öppnade dörren. Sedan såg han tillbaka på henne.

»Glöm inte, att ni skall upplysa mr — hm — Haythorne om vem jag är.»

Messner krossade isen, som under den senaste timmen hade lagt sig över vattenhålet, och fyllde sedan sina kärl. Men han återvände icke genast till hyddan. Han lämnade vattenkärlen stående på vägen och gick hastigt av och an för att icke bli stel av köld, ty frosten brände hans hud som eld. Skägget var vitt av hans

75frusna andedräkt innan hans panna jämnades och ansiktets upprörda och missnöjda uttryck gav vika för en min av beslutsamhet. Nu hade han gjort upp med sig själv hur han skulle handla, och vid tanken därpå spred sig ett leende över hans frusna läppar och kinder. Det hade redan bildats is på vattnet i spannen, när han lyfte upp dem och begav sig till hyddan.

Då han kom in, fann han den andra mannen stående i närheten av kaminen och såg att en viss tafatt-het och

osäkerhet hade kommit över honom. Messner ställde ned sina vattenspann.

»Gläder mig att göra er bekantskap, Graham Womble», sade han i ceremoniös ton, liksom till svar på en presentation.

Messner sträckte icke fram sin hand. Womble rörde på sig nervöst; han kände för den andre det hat som man är böjd att känna för den man har förfördelat.

»Så — det var således ni!» sade Messner med förundrad ton. »Så, så! Vet ni, jag är verkligen glad att ha träffat er. Jag har varit — hm — en smula nyfiken på vad Theresa egentligen hade funnit hos er. Vari — om jag så får säga — frestelsen låg. Så, så!»

Han betraktade den andre från topp till tå, så som man skulle syna en häst.

»Jag förstår vad ni måste känna gentemot mig», började Womble.

»Tala inte om det», avbröt Messner med överdriven hjärtlighet i ton och sätt. »Det är ingenting att tala om. Vad jag skulle vilja veta är hur ni har funnit er med henne? Har hon motsvarat edra förväntningar? Uppfört sig väl? Har livet sedan bara varit som en lycklig dröm för er hela tiden?»

76»Var nu inte enfaldig!» inföll Theresa.

»Det kan inte hjälpas — är så min natur», sade Messner i beklagande ton.

»Men ni kan åtminstone på samma gång vara rådig och praktisk», inföll Womble skarpt. »Och vad vi vilja veta är vad ni ämnar göra?»

Messner gjorde en lyckad åtbörd av hjälplöshet.

»Det vet jag verkligen inte. Vi befinna oss i en av dessa omöjliga situationer som ingen kan bereda sig på i förväg.»

»Vi alla tre kunna omöjligt stanna över natten här i hyddan.»

Messner gjorde en bekräftande nick.

»Således måste någon av oss gå sin väg.»

»Även det är ovedersägligt», medgav Messner. »När tre icke kunna samtidigt uppehålla sig på samma plats, måste en av dem avlägsna sig.»

»Och det är er som detta tillkommer», förklarade W^omble buttert. »Det är tio mil till nästa läger, men den vägen kan ni färdas utan svårighet.»

»Där ha vi den första bristen i ert resonemang», invände Messner. »Varför skulle jag nödvändigt vara den som lämnar rum? Jag var den förste på platsen här.»

»Men Tess kan inte färdas vidare idag», förklarade Womble. »Hon liar redan ådragit sig en lätt förkylning. »

»Det har ni rätt i. Hon skulle aldrig kunna våga sig ut på en tiomilsfärd i sådan köld. Hon måste i alla händelser stanna här.»

»Nå, då blir det ju som jag har sagt», tillkännagav Womble i avgörande ton.

77Messner harklade.

»Edra lungor ä’ ju fullkomligt friska, eller hur?»

»Ja, men vad har det med saken att göra?»

Den andre harklade omigen och sade sedan med juridiskt omständlig långsamhet:

»Å, jag medger det, ingenting alls egentligen — med undantag av att det enligt ert eget resonemang i så fall inte finns någonting som skulle hindra er från att gå härifrån och så att säga trotsa kölden under en tiomilsfärd. Ni kan

göra det utan svårighet.»

Womble kastade en hastig och misstänksam blick på Theresa och uppfångade en glimt av överraskning och belåtenhet i hennes ögon.

»Nåå?» sade han frågande till henne.

Hon dröjde tveksamt med svaret. Wombles ansikte mörknade av vrede. Han vände sig mot Messner.

»Nog nu om detta! Ni kan inte stanna här.»

»Jo, det kan jag visst.»

»Jag kommer inte att tillåta det.» Han rätade upp sig. »Jag är situationen vuxen.»

»Jag stannar i alla fall», framhärdade den andre.

»Jag kastar ut er.»

»Men jag kommer igen.»

Womble teg ett par ögonblick för att göra sin röst stadig och kunna behålla väldet över sig själv. Sedan sade han långsamt, med låg och behärskad röst:

»Hör på, Messner — om ni vägrar att avlägsna er härifrån, så klår jag upp er. Vi ä' inte i Californien nu. Jag skall slå er sönder och samman med mina bägge knytnävar.»

Messner ryckte på axlama.

»Om ni gör det, sammankallar jag ett miners' mee-

78ting, och så blir ni hängd i närmaste träd. Ni har rätt i att vi inte ä' i Californien nu. Guldgrävarna här ä' enkla och naturliga människor, och allt vad jag behöver göra är att visa dem märkena efter slagen, berätta er historia för dem och göra anspråk på min hustru.»

Kvinnan försökte säga någonting, men Womble vände sig häftigt emot henne.

»Du håller dig utom det här, förstår du!» röt han.

En märklig kontrast mot detta utrop var Messners:

»Var god och avbryt oss inte, Theresa.»

Antagligen var det av vrede och förkvävda känslor som hennes lungor retades till ett anfall av den torra hackhostan. Purpurröd i ansiktet och med ena handen hårdt tryckt mot sitt bröst väntade hon att paroxys-men skulle gå över.

Womble såg på henne med dyster min, medan han lyssnade till hennes hosta.

»Någonting måste göras», sade han. »Henneslungor få inte utsättas för kölden. Pion kan inte fortsätta resan förrän temperaturen stiger. Och jag tänker inte avstå från henne.»

Messner harklade sig, ville tala, men hejdade sig, harklade om igen halvt urskuldande och sade sedan:

»Jag kunde behöva litet pengar.»

Wombles ansikte fick ögonblickligen ett uttryck av förakt. Äntligen hade den andre sjunkit under honom i låghet!

»Ni har en välförsedd påse med guldstoft», fortsatte Messner. »Jag såg när ni tog den ur släden.»

»Hur mycket vill ni ha?» frågade Womble. Hans

79röst uttr}rckte nu ett lika djupt förakt som hans ansikte.

»Jag gjorde ett överslag av vad påsen kunde väga, och jag tror — ja, jag tror säkert att den väger omkring tjugu

skålpund. Vad säger ni om det, i fall vi skulle kalla det för fyra tusen?»

»Men det är allt vad jag har funnit, människa!» skrek Womble.

»Ni har ju fått henne», sade den andre lugnande. »Och fyra tusen måtte hon väl vara värd! Betänk vad jag avstår ifrån. Priset är bestämt inte oresonligt. »

»Nå, så låt gå!» Womble rusade tvärs över rummet bort till stoftpåsen. »Kan inte få tillräckligt fort slut på det här — ni slingrande mask där!»

»Nu misstar ni er», gav Messner småleende till svar. »Enligt etiken måtte väl den som ger mutor vara lika dålig som den som tar dem? Ni vet ju att den som tar emot tjuvgods är lika usel som tjuven själv? Och i fråga om den här lilla affären kan ni ingalunda trösta er med inbillad moralisk överlägsenhet.»

»Åt helvete med er etik!» fräste den andre. »Kom hit och se på medan jag väger upp guldstoftet. Jag skulle ju kunna lura er!»

Och nu fick kvinnan, som i vanmäktigt raseri stödde sig mot britsen, bevittna hur hennes värde vägdes ut i guldstoft och guldklimpar i vågskålarna, som ställdes på matlådan. Skålarna voro små och måste fyllas många gånger, och Messner inspekterade noggrant varje ny vägning.

»Det är för mycket silver i det», anmärkte han, medan han knöt ihop påsen. »Jag tror aldrig att det

80ger fullt sexton per uns. Ni förtjänar bestämt litet på mig, Womble.»

Han handskades mycket försiktigt med påsen och bar den ut till sin släde med tydlig uppskattning av dess värde. Så kom han tillbaka, samlade ihop sina kokkärl, packade sin låda och rullade ihop sin bädd. När allt var fastsurrat på släden och de motvilliga hundarna blivit förspända, gick han in i hyddan igen efter sina vantar.

»Farväl, Tess!» sade han, där han stod i den öppna dörren.

Hon vände sig emot honom och försökte tala, men var för ursinnig att kunna kläda sin lågande vrede i ord.

»Farväl, Tess!» upprepade han sakta.

»Odjur!» lyckades hon flämtande få över sina läppar.

Hon vände sig om och kastade sig framstupa över britsen, snyftande:

»Å — ni eländiga odjur! Ni eländiga odjur!»

John Messner stängde sakta dörren efter sig, och då han satte sina hundar i gång, såg han tillbaka på hyddan med ett uttryck av obeskrivlig lättnad i sitt ansikte. Nedanför strandbanken, invid vattenhålet, höll han in hundarna och släden stannade. Han drog fram påsen med guldstoftet mellan surrtågen och bar den till vattenhålet. Ytan var redan betäckt av ny is. Han krossade den med sin knutna hand. Sedan drog han upp den tillknutna remmen med tillhjälp av sina tänder och tömde påsens innehåll i vattnet. Floden var grund på detta ställe, och två fot under ytan såg han dess botten lysa mörkgul i detavtagande dagsljuset. Vid denna syn spottade han ner i hålet.

Han satte hundarna i gång utåt vägen. De gnällde nedslaget och voro tydligen motvilliga att återtaga sitt arbete. Skötande styrstången med sin högra hand och med den vänstra gnidande näsa och kinder stapplade han över draglinan då hundarna svängde om en krökning av floden.

»Framåt, ni stackars ömfotade djur!» ropade han. »Just så lyder vår lösen — framåt!»

VIT MANS SKICK OCH SED.

»För att koka vid er eld och sova under ert tak i natt», hade jag anmält mig, då jag steg in i gamle Ebbits hydda, och till svar hade han givit mig en tom blick ur sina sura ögon, medan Zilla bestod mig en sur min och en föraktfull grymtning. Zilla var Ebbits' hustru, och det fanns helt visst ingen gammal squaw med vassare tunga och oförsonligare sinne vid hela Yukon. Jag skulle aldrig ha stannat där, om mina hundar varit mindre trötta eller det hade funnits flera invånare i byn. Lien Ebbits' hydda var den enda jag fann bebodd, och därför var jag

nödsakad att ta min tillflykt hos dem.

Gamle Ebbits samlade då och då sina förvirrade själsförmögenheter och glimtar av intelligens lyste och försvunno i hans ögon. Flera gånger under det min aftonmåltid tillreddes försökte han till och med göra gästvänliga förfrågningar om min hälsa, 0111 mina hundars befinnande och antal, och om hur långt jag hade färdats den dagen. Och för varje gång såg Zilla surare ut än någonsin och grymtade mera föraktfullt.

J ag måste för övrigt medge, att det å deras sida icke kunde finnas någon synnerlig anledning till glädje. Där sutto de nedhukade vid elden, bägge vid livets slut, gamla, vissnade och hjälplösa, plågade av reuma-

83tism, tärda av hunger och lidande Tantali kval genom den härliga doften från min fräsande stek. De vaggade slött och hopplöst fram och tillbaka, och regelbundet var femte minut lät Ebbits höra en långdragen jämrande suck. Hans jämmer kom sig icke så mycket av lidande som av trötthet på lidande. Han stönade under tyngden och plågan av det ting som kallas livet, och han pinades ännu mer av fruktan för döden. Han erbjöd det ständigt återkommande sorgliga skådespelet av en åldring, för vilken livets glädje är förgången och längtan att dö ännu icke har kommit.

Medan min älgstek ljudligt fräste i pannan, såg jag gamle Ebbits' näsborrar vidgas och skälva, då han insöp doften. Han upphörde för en stund att vagga fram och tillbaka, glömde sin jämmer, och en viss prägel av intelligens tycktes sprida sig över hans ansikte.

Zilla däremot vaggade häftigare än förut, och nu först gav hon genom ett emellanåt upprepat gällt gnällande luft åt sina kval. Det slog mig med ens, att de betedde sig som hungriga hundar, och i betraktande av hela deras väsen skulle det knappast ha förvånat mig, om Zilla helt plötsligt hade visat sig vara försedd med svans och börjat dunka med den i golvet på äkta hund-manér. Ebbits grymtade smått och upphörde mycket ofta med vaggandet för att luta sig fram och föra sin skälvande nos närmare ursprungskällan till den retande doften.

När jag gav dem var sin portion av det stekta köttet, förtärde de det glupskt och med ett högljudt smackande, knastrade med tänderna och flåsade, oupphörligt sluddrande och mumlande. Men då jag efteråt gav dem var sin mugg sjudhett té, tystnade de. Ett

84uttryck av belåtenhet och förnöjelse spred sig över deras ansikten. Det sura draget kring Zillas mun gav med sig tillräckligt länge för att hon skulle hinna uppge en suck av tillfredsställelse. Ingendera vaggade längre, de tycktes ha försjunkit i stilla begrundan. Men så blevo Ebbits' ögon fuktiga, och jag förstod att han kände självbeklagandets smärta. Den tid de behövde för att söka rätt på sina pipor visade tydligt att de länge hade varit utan tobak, och den gamle mannens häftiga begär efter det narkotiska medlet gjorde honom så darrande och hjälplös att jag måste tända pipan åt honom.

»Varför ä' ni alldeles ensamma i byn?» frågade jag. »Ha -alla de andra dött? Har här rasat någon svår sjukdom? Ha ni ensamma förblivit vid liv?»

Gamle Ebbits skakade på huvudet och svarade:

»Nej, här icke varit stor sjukdom. Byn borta för att jaga kött. Men vi vara för gamla, våra ben icke vara starka, och våra ryggar icke kunna bära bördor längre. Därför vi stanna här och undra när unga män komma igen med kött.»

»Än se'n? Om också unga män komma igen med kött?» frågade Zilla skarpt.

»De kanske komma med mycket kött», sade Ebbits hoppfullt med dallrande röst.

»Än se'n? Om också med mycket kött?» fortsatte Zilla i ännu skarpare ton. »Vad det vara till för nytta för dig och mig? Några ben att gnaga på för våra tandlösa gamla munnar! Men det feta köttet, njurar och tungor — detta gå i andra gommar än din och min, gamle Ebbits.»

Ebbits nickade och föll i sakta gråt.

85»Det icke finnas någon som jaga kött åt oss», sade Zilla ilsket och vände sig häftigt mot mig.

Det låg anklagelse i hennes röst och uppsyn, och jag ryckte på axlama till tecken att jag var oskyldig till den okända förbrytelse som tillvitades mig.

»Vet, o vite man, att det bero på ditt släkte — på de vita — att min man och jag vara utan kött på vår ålderdom och sitta utan tobak i kölden.»

»Nej», sade Ebbits allvarligt och med mera känsla för rättvisa. »Orätt begången mot oss, det vara sant. Men så icke vara vita mäns mening.»

»Nå, var vara Moklan?» frågade Zilla. »Var vara din kraftfulle son Moklan — och fisken, som han ständigt vara villig skaffa åt dig att äta?»

Den gamle mannen skakade på huvudet.

»Och var vara din starke son Bidarshik? Han ständigt vara väldig jägare och ständigt giva dig det goda ryggfettet och de välsmakande torra tungorna av älg och ren. Nu jag se intet ryggfett och inga välsmakande torra tungor. Din mage vara full av tomhet alla dagar, och det vara en man av uselt och lögnaktigt folk som giva dig äta.»

»Nej», invände gamle Ebbits vänligt, »vit mans folk icke vara lögnaktigt. Vit man tala sanning. Vit man ständigt tala sanning.» Han gjorde ett uppehåll, varunder han t}^dligen sökte efter ord, som kunde mildra strängheten i det han ämnade säga. »Men vit man tala sanning på olika sätt. I dag han tala sanning på ett sätt, i morgon han tala sanning på annat sätt, och det icke vara möjligt begripa honom och hans sätt.»

»I dag tala sanning på ett sätt, i morgon tala sanning

86på annat sätt — vara detsamma som ljuga», förklarade Zilla.

»Det icke vara möjligt begripa vit man», upprepade Ebbits egensinnigt.

Köttet, téet och tobaken tycktes ha återuppväckt hans livsandar, och bakom hans åldriga sura ögon blevo tankarna redigare och mera i hans våld. Han liksom rätade upp sig. Rösten förlorade den ängsliga och jämmerliga tonen och blev stark och bestämd. Han vände sig emot mig med värdighet och talade till mig som till en jämlike.

»Den vite mannens ögon icke vara slutna», började han, »vit man se allting och tänka mycket och vara mycket vis. Men vit man från en dag icke vara vit man från nästa dag, och det icke vara möjligt förstå honom. Han icke ständigt göra saker på samma sätt. Och vilket sätt vara hans nästa sätt man aldrig kunna veta. Indian ständigt göra en sak på ett och samma sätt. Älg ständigt komma ner från höga bergen när vinter vara här. Lax ständigt kommo om våren när isen vara gången från floden. Allting göra alltid på samma sätt, och det indian veta och förstå. Men vit man icke göra allting på samma sätt, och indian icke veta eller förstå.

»Tobak vara mycket godt. Vara föda för hungrig man. Göra stark man starkare och komma vredgad man glömma han vara vred. Tobak också vara värdefull. Den vara av mycket stort värde. Indian giva stor lax för ett enda blad tobak, och han tugga denna tobak lång tid. Det vara saften av tobak som vara god. När den gå genom hans strupe, han känna sig god inombords. Men vad göra vit man? När hans

87mun vara full av tobakssaft — vad han göra då? Denna saft, denna saft av högt värde han spotta ut i snön och den gå förlorad. Om vit man tycka om tobak? Jag icke veta det. Men om han tycka om tobak, varför han då spotta ut dess värdefullaste och förspilla det i snön? Det vara stor dårskap och omöjligt att begripa.»

Han tystnade och sög på sin pipa, men fann att den hade slocknat och räckte den till Zilla, som lät sitt hånfulla leende åt »vit man» försvinna för att knipa ihop läpparna omkring pipskaftet. Ebbits tycktes hålla på att sjunka tillbaka i sin ålderdomsskröplighet utan att ha berättat sin historia, och jag frågade:

»Nå, hur var det med dina söner Moklan och Bi-darshik? Och hur kommer det sig, att du och din gamla hustru äro utan kött medan det lider till er levnads slut?»

Han vaknade upp som ur en sömn och samlade mödosamt sina tankar.

»Det icke vara godt att stjäla», sade han. »När en hund taga ert kött, ni slå hunden med klubba. Så vara lagen.

Det vara lag som människan giva hunden, och hunden vara tvungen efterkomma denna lag, han i annat fall smaka klubban. När en man taga ert kött eller er kanot eller er hustru, ni döda denne man. Det vara lagen, och det vara god lag. Det icke vara godt att stjäla, och därför vara lag att den som stjäl måste dö. Var och en som bryta mot lag måste lida ondt. Det vara stort ondt att dö.»

»Men om ni dödar en man för stöld, varför dödar ni då inte hunden för samma förbrytelse?» frågade jag.

Gamle Ebbits såg på mig med barnslig förvåning..

88men Zilla hånskrattade ofördäckt åt min ofönuftiga fråga.

»Det vara vit mans sätt», mumlade Ebbits med resignerad uppsyn.

»Det vara vit mans enfald», fräste Zilla.

»Må då gamle Ebbits lära den vite mannen mera visdom», sade jag mil dt.

»Hund icke bliva dödad därför att den måste draga mans släde. Ingen man draga annan mans släde. Men man måste dö.»

»Å — så!» mumlade jag.

»Detta vara lagen», fortsatte gamle Ebbits. »Lyssna nu, o vite man, och jag vilja berätta om stor dårskap. Här var en indian. Hans namn vara Mobits. Från vit man han stjäla två skålpund mjöl. Vad göra vit man då? Han slå Mobits? Nej. Han döda Mobits? Nej. Vad han då göra åt Mobits? Jag vilja berätta det, o vite man! Han hava ett hus. Han föra Mobits in i detta hus. Taket vara fast. Väggarna vara tjocka. Han göra upp eld, så att Mobits få vara varm. Han giva Mobits mycken föda. Det vara god föda. Det vara fläsk och bröd och bönor i överflöd. Mobits hava det mycket godt.

»Det vara stort lås för dörr, så att Mobits icke kunna fly därifrån. Detta också vara stor dårskap. Mobits alls icke vilja därifrån. Alltjämt där vara godt om mat och varma filtar och god eld. Vara mycket enfaldig vilja därifrån. Och Mobits icke vara enfaldig. Han få stanna tre månader där han var. Han hava stulit två skålpund mjöl. För detta vit man taga väl vård om honom. Mobits där äta upp många skålpund mjöl, många skålpund socker, fläsk och bönor i över-

89flöd. Mobits också dricka mycket te. Efter tre månader vit man öppna dörr och säga Mobits måste gå. Men Mobits icke vilja gå. Han vara som en hund, som länge hava föda på samma plats. Han vilja stanna där, och vit man nödgas driva Mobits bort med våld. Så Mobits komma tillbaka till sin by och vara mycket fet. Detta vara vit mans sed och vara omöjligt att förstå. Det vara dårskap, stor dårskap.»

»Lien dina söner?» envisades jag. »Dina kraftfulla söner och hungern på din ålderdom?»

»Ja, Moklan», begynte Ebbits.

»Stark man», avbröt modern. »Han kunna ro hela dag och natt och icke behöva stanna för att vila. Han också vara vis i allt som röra laxens och vattnets skick och sed. Han vara mycket vis.»

»Moklan», upprepade Ebbits utan att fästa sig vid avbrottet. »Om våren han fara nedåt Yukon med andra unga män för att handla vid Cambell Fort. Där vara station full med vit mans varor och köpman med namn Jones. Där också finnas vit mans medicinman, som vit man kalla missionär. Det vara ondt vatten vid Cambell Fort, där Yukon gå spenslig som en ungmö, och vattnet löpa fort, och strömdrag rusa hitåt och ditåt och löpa samman, och där vara virvlar och sugvatten och ständigt skifta strömmar och vattnets yta förändras så den aldrig vara sig lik. Moklan vara min son och därför modig man ...»

»Kanske min fader icke vara modig man?» frågade Zilla.

»Din fader vara modig man, erkände Ebbits med den uppsyn en man har, då han till varje pris vill bevara husfriden. »Moklan vara din och min son, och

90därför han vara modig man. Måhända därför att din far vara så mycket modig Moklan hava blivit alltför

modig. Det vara som när för mycket vatten hälles i ett kärl, då vatten spillas över. På samma sätt för mycket mannamod samlats hos Moklan, så det flöda över.

»De andra unga männen hysa stor fruktan för onda vattnet vid Cambell Fort. Men Moklan icke vara rädd. Han skratta högt — ha ha ha! — och han ge sig ut på onda vattnet. Men där strömdragen mötas hans kanot stjälpa 0111. Virvel gripa tag i Moklans ben, och han gå rundt, rundt och längre och längre ned och aldrig synas mer.»

»Oj, oj!» jämrade Zilla. »Han vara rådig och vis och vara min förstfödde!»

»Jag vara Moklans fader», fortsatte Ebbits, sedan han tåligt givit hustrun tid att jämra ut sin sorg. »Och jag gå i kanot och fara ner till Cambell Fort för att indriva skulden.»

»Skulden!», avbröt jag. »Vilken skuld?»

»Skulden som köpmannen Jones hava fått till mig», blev svaret. »Så vara lagen här för färd i främmande land.»

Jag skakade på huvudet till tecken att jag icke förstod. Ebbits betraktade mig medlidsamt, och Zilla bevärdigade mig med sin vanliga föraktfulla fnysning.

»Ivyssna, o vite man!» sade Ebbits. »I ditt läger vara en hund som bits. Om denna hund bita en man du giva mannen gåva, därför att du vara ledsen och det vara din hund. Du giva ersättning. Icke så? Och om du i ditt land hava onda djur eller ondt vatten, du vara tvungen att böta för det onda de åstadkomma.Det vara rättvist. Det vara lagen. Var det icke så, att min faders broder fordom gå över in i Tananaland och bliva dödad av björn? Och betalade icke Tanana-stammen därför många filtar och vackra pälsskinn till min fader? Det vara rättvist. Det hava händt genom ondt djur, och Tananafolket betala för mannens död.

»Så jag, Ebbits, begiva mig ner till Cambell Fort för att driva in skuld. Men Jones, köpmannen, bara se på mig och skratta. Han skratta högt och länge och icke vilja giva ersättning. Jag då gå till medicinman, som vit man kalla missionär, och jag tala länge för honom om onda vattnet och om ersättningen, som skulle vara min. Och missionär tala om andra ting Han tala om vart Moklan hade gått nu sedan han vara död. Det vara stora eldar där, säga missionär, och om han tala sant, jag vara säker Moklan aldrig kunna frysa mer. Missionär också tala om vart jag gå när jag vara död. Och han säga onda ting. Han säga jag vara blind. Men detta vara lögn. Och jag säga, att dag komma och natt komma för var och en på samma sätt, och att i min by inte vara mera mörker än vid Cambell Fort. Och jag också säga, att mörker och ljus och vart vi gå när vi vara döda vara helt annan sak än betalning av rättvis fordran för ondt vatten. Och då missionär bliva mycket vred och kalla mig fula namn och säga åt mig att gå. Och så jag komma tillbaka från Cambell Fort och ej hava fått någon betalning, och Moklan vara död och j ag vara utan fisk och kött i min ålders dagar.»

»För vit mans skull», sade Zilla.

»För vit mans skull», instämde Ebbits. »Och likaså annat för vit mans skull. Där var ju också Bidarshik.

92På ett sätt vit man handla mot honom, och på helt annat sätt vit man för samma sak handla mot Yamikan. Och först måste jag tala för er om Yamikan, som vara ung man här i byn och råka döda en vit man. Det icke vara bra döda man av annat folk. Alltid bliva stort oväsen. Det icke vara Yamikans fel att han döda vit man. Yamikan alltid tala milda ord och springa för ofrid som hund för käpp. Men den vite mannen dricka mycket whisky och komma om natten till Yamikans hus och ställa till mycket bråk. Yamikan icke komma åt att springa sin väg, och vit man söka döda honom. Men Yamikan icke tycka om att dö, så han i stället döda vit man.

»Hela byn vara i stor ängslan. Vi vara mycket rädda få lov ge stor betalning till vit mans folk, och vi hava stor brådska gömma undan våra filtar och pälsskinn och allt som vara vårt, så det se ut som vi vara fattigt folk och ej kunna betala mer än litet. Kfter lång tid komma vita män. De kalla sig soldater och taga Yamikan med. Hans moder jämra överljudt och strö aska i sitt hår, ty hon veta Yamikan nu vara död. Och hela byn veta Yamikan vara död, och byn vara glad vita män ej fordrat någon betalning.

»Detta vara på våren när isen vara gången på floden. Ett år gå förbi, två år gå förbi. Vår vara kommen på nytt och

isen vara gången. Och då få vi se Yamikan, som skulle vara död, komma tillbaka till oss, och han icke vara död, utan mycket fet, och vi få veta att han hava sovit i värme och haft fullt upp att äta. Och han hava mycket fina kläder och vara nästan alldeles som vit man och hava samlat stor visdom, så han mycket snart bliva hövding i byn.

93»Och han hava underliga ting att berätta om vit mans skick och sed, för han hava sett mycket av vit mans levnadssätt och gjort lång resa i vit mans land. Först vit mans soldater taga honom med lång väg utför floden. De taga honom med hela vägen utför floden till dess slut, där den rinna ut i sjö som vara större än allt landet och större än himlavalv. Jag icke veta Yukon vara så stor flod, men Yamikan hava sett det med egna ögon. Jag aldrig tänka det finnas sjö som vara större än allt landet och större än himlavalv, men Yamikan hava sett det. Han också hava sagt mig vattnet i den sjön vara salt, vilket vara underliga ting, som gå över mans förstånd.

»Lien vit man känna allt detta underliga förut, så jag icke vilja trötta honom med tal därom. Jag bara vilja berätta vad som hava händt Yamikan. Vit man giva Yamikan mycket god föda. Yamikan äta ständigt och jämt, och hela tiden där finnas mycket mera föda. Vit man leva midt under solen, säga Yamikan, och där vara mycket varmt, och där inga djur hava tjocka pälsar, utan bara tunt hår, och gröna saker växa höga, tjocka och giva mjöl och bönor och potatis. Och där aldrig vara hungersnöd. Där ständigt vara godt om föda. Jag icke veta. Yamikan hava sagt det.

»Och det vara underliga ting som hända Yamikan. Vit man aldrig göra honom ondt. Bara giva honom varm bädd till natten och överflöd av god mat. Taga honom med över salt sjö så stor som himlavalv. Han fara på vit mans eldbåt, sådan som ni kalla ångbåt, men han fara på båt, som kanske vara tjugu gånger större än ångbåt på Yukon. Och denna båt vara gjord

94av järn, men ändå inte sjunka. Jag icke kunna förstå det, men Yamikan hava sagt: ’ Jag hava rest lång väg på järnbåt — och se, jag ännu vara vid liv!’» Det vara vit mans soldatbåt med många krigsmän ombord.

»Efter många sovtider under lång, lång resa Yamikan komma till land där aldrig vara snö. Detta jag icke kunna tro. Det icke vara efter tingens ordning att icke vara snö när det vara vinter. Men Yamikan hava sett det. Jag också hava frågat vita män, och de hava svarat: nej, där icke finnas snö i det landet. Men jag ändå icke kunna tro, och nu fråga jag er, om snö aldrig falla i det landet. Jag också gärna vilj a höra det landets namn. Jag hava hört det förut, men jag gärna vilja höra det igen, om det kunna vara samma. Därigenom jag kunna veta, om jag förut hava hört lögn eller sanning. »

Gamle Ebbits betraktade mig förväntansfullt. Han ville till varje pris veta sanningen, ehuru hans innersta önskan var att få behålla tron på ett under, som han aldrig hade sett med egna ögon.

»Det är sanning man har sagt er», svarade jag. »Det finns ingen snö i det landet, och dess namn är Califor-nien.»

»Cal-i-fom-i-jen», mumlade han ett par tre gånger, ivrigt lyssnande till varje stavelse, som gick över hans läppar. Han nickade till bekräftelse. »Ja, det vara samma land som Yamikan hava sett.»

Jag antog att Yamikans upplevelser hade ägt rum under den första tiden sedan Förenta staterna hade tagit Alaska i besittning. Om ett mord hade begåtts där innan territoriala lagar och ämbetsmän hunnit konstitueras och installeras, kunde den brottslige mycket väl

95ha blivit förd till Förenta staterna för att rannsakas inför förbundsdomstol.

»Då Yamikan vara där i land utan snö», fortsatte gamle Ebbits, »han bliva förd till stort hus, där många män hålla mycket tal. Och män tala lång tid. De också göra Yamikan många frågor. Sedan de säga till Yamikan han icke behöva lida mera. Yamikan icke alls förstå, då han aldrig hava känt lidande. Hela tiden de hava givit honom varm plats att sova på och fullt upp att äta.

»Men efter detta Yamikan få ännu mycket bättre mat, och de giva honom pengar och föra honom till många platser i vit mans land, och han se många märkvärdiga ting, som övergå gamle Ebbits’ förstånd, ty Ebbits vara gammal man och icke hava färdats långt. Efter två år Yamikan komma igen till sin by och bliva hövding och vara

mycket vis intill sin död.

»Men innan han bliva död han många gånger sitta vid min eld och tala om allt det märkvärdiga han hava sett. Och Bidarshik, min son, sitta också bredvid eld och höra på; och hans ögon vara mycket stora av undran över de ting han höra Yamikan berätta. En kväll, sedan Yamikan vara gången, Bidarshik resa sig upp så lång som så, och han slå sig för bröstet med knuten hand och säga: 'När jag bliva man, jag fara långt bort till land utan snö och se med egna ögon.'»

»Bidarshik också ständigt fara till avlägsna orter», avbröt Zilla med stolthet.

»Det vara sant», medgav Ebbits allvarligt. »Och han ständigt komma igen och sitta vid eld och hungra efter andra och obekanta avlägsna orter.»

»Och han ständigt tänka på salt sjö så stor som rym-

96den och landet under solen där icke vara snö», sade Zilla.

»Och han säga ständigt och jämt: 'När jag hava mans hela styrka, j ag vil j a gå och sj älv se om Yamikans tal vara sanning'», sade Ebbits.

»Men där finnas ingen väg att gå till vit mans land», inföll Zilla.

»Var det icke så, att han komma ända till salt sjö så stor som rymden?» frågade Ebbits.

»Men där icke finnas väg för honom över salta sjö», sade Zilla.

»Förutom på vit mans eldbåt, som vara av järn och större än tjugu ångbåtar på Yukon», sade Ebbits. Han rynkade pannan åt Zilla, vars vissnade läppar åter tycktes vilja avbryta hans tal, och detta tvingade henne till tystnad. »Men vit man icke vilja låta honom färdas över salta sjö på eldbåten, och han vända tillbaka hit och sitta vid eld och hungra efter landet under solen där icke vara snö.»

»Men på salta sjö han i alla fall hava sett eldbåt av järn som icke sjunka», utropade den obetvingliga Zilla.

»Han hava sett det», sade Ebbits, »och han se, att Yamikan tala sant om ting han hava sett. Men det icke finnas väg för Bidarshik att resa till vit mans land under solen, och han bliva sjuk och fårad som gammal man och icke vilja lämna sin plats framför eld. Han icke längre gå ut och jaga kött ...»

»Och han icke längre äta kött som ställas för honom», inföll Zilla. »Han skaka huvud och säga: 'Enda jag fråga efter vara äta vit mans föda och bliva fet som Yamikan!'»

»Och han icke äta köttet», fortsatte Ebbits. »Och

Kärlek till livet. 7.

97Bidarshiks sjukdom bliva stort ondt, så jag vara rädd han kunna dö. Det icke vara sjukdom i hans kropp, utan i hans huvud. Han täras bort av sitt begär. Och jag, Ebbits, hans fader, tänka mycket och länge. Jag icke hava flera söner, och jag icke vilja Bidarshik dö. Det vara sjukt i hans huvud och det icke finnas mer än en bot. Bidarshik måste resa över salt sjö så stor som himlavalv till land där icke vara snö, han eljest bliva död. Jag tänka mycket, mycket länge, och så jag finna väg för Bidarshik att komma dit.

»Och så en kväll, när han sitta mycket sjuk vid eld och hänga huvud, jag säga till honom: 'Min son, jag hava funnit väg för dig till vit mans land'. Han se på mig, och hans ansikte vara gladt. 'Gå samma väg som Yamikan hava gått', jag säga. Men Bidarshik vara sjuk och icke kunna förstå. Och jag säga: 'Du gå ut och söka upp vit man och döda honom, så som Yamikan hava gjort. Då vit mans soldater hämta dig, och som det gå Yamikan, så också gå dig — de taga dig med över salta sjö till vit mans land. Och sedan du, som Yamikan, komma igen mycket fet, med ögon fulla av ting du då hava sett och huvudet fullt av visdom.

»Och Bidarshik vara på fötter mycket fort och hans hand sträckas ut efter bössa. 'Vart du vilja gå?' jag fråga. 'Döda vit man', vara hans svar. Och jag se mina ord hava varit goda i Bidarshiks öron och han snart bliva frisk igen. Jag också veta mina ord varit visa.

»En vit man vara kommen till byn. Han varken vilja ha guld från jorden eller pälsskinn från skogen. Hela tid han bara söka löss och flugor. Han icke äta löss och flugor, varför han då söka dem? Jag icke veta.

98Jag bara veta lian vara underlig vit man. Han också söka fågelägg. Han icke äta dem. Allt inuti dem han taga ut och bara gömma skal. Äggskal icke goda att äta. Och han icke heller äta äggskal, utan lägga in dem i mjuka lådor, där de icke gå sönder. Han fånga många små fåglar. Men han icke äta dem. Han endast taga deras skinn och lägga i lådor. Ben han också vilja ha. Men ben icke goda att äta. Och underlig vit man tycka bäst om urgamla ben, som han gräva upp ur jorden.

»Men han icke vara våldsam vit man, och jag veta han dö mycket lätt, så jag säga till Bidarshik: 'Min son, där du hava vit man att döda.’ Och Bidarshik säga, att mitt tal vara vist. Sedan han gå till en plats, där han veta många ben vara liggande i jorden. Han gräva upp många av dem och bära dem till underlig vit mans läger. Vit man bliva mycket glad. Hans ansikte lysa som sol, och han småle med mycken glädje, då han se på de många ben. Han luta ned sitt huvud och betrakta dem noga, och då Bidarshik passa på och slå hårdt med yxa i hans huvud — så — och underlig vit man bara sparka en gång och så vara död.

»’Nu\ jag säga till Bidarshik, ’ snart komma vita soldater och föra dig till land under solen, där du äta mycket och bliva fet.’ Och Bidarshik vara lycklig. Hans sjukdom redan hava vikit ifrån honom, och han sitta vid eld och vänta på vit mans soldater.

»Hur jag kunna veta, att vit mans skick och sed aldrig vara samma ena gång som andra?» utbrast den gamle mannen och vände sig häftigt emot mig. »Hur jag kunna veta, att det vit man göra i går han icke skola göra i dag, och att det han göra i dag han icke skola

99göra i morgon?» Ebbits skakade sorgset på huvudet. »Det vara omöjligt begripa vit man. I går han taga Yamikan med till land under sol och göra honom fet med mycken föda. I dag han taga Bidarshik och — vad han göra med Bidarshik? Jag nu vilja berätta vad han göra åt Bidarshik.

»Jag, Ebbits, hans fader, vilja säga det. Han taga Bidarshik till Cambell Fort och knyta rep om hans nacke — och när Bidarshiks fötter icke längre nå marken, han vara död.»

»Oj, oj!»jämrade Zilla. »Och han aldrig komma över sjö stor som himlavalv och få se det land där aldrig vara snö.»

»Och därför», sade Ebbits med allvarlig värdighet, »det nu icke vara någon som jaga kött åt mig på min ålderdom, och jag sitta hungrig vid min eld och berätta mina öden för vit man, som hava givit mig föda och starkt te och tobak i min pipa.»

»Allt vara det usla och lögnaktiga vita folkets fel,» förklarade Zilla med gäll röst.

' »Nej», sade den gamle mannen med mild bestämdhet, »Det vara beroende av vit mans skick och sed, som vara omöjlig att förstå och aldrig vara samma ena gång som andra.»

HISTORIEN OM KEESH.

Keesh levde för långa tider tillbaka vid Ishavets rand, han var hövding för sin by under många lyckosamma år och dog hedrad av alla och omtalad med största berömmelse. Det är så länge sedan han levde, att endast de gamla nu komma ihåg hans namn och hans historia, vilken de ha hört av gamla före dem och som av kommande tiders gamla skall berättas för barn och barnbarn intill tidens slut. Och under vintermörkret, när nordanstormen gör långa svep över isen och luften är full av flygande vitt och ingen människa kan våga sig ut, är just den rätta tiden att berätta om hur Keesh från den fattigaste igloo i byn steg till makt och ära och blev hövding för alla.

Han var en klok pojke, säger historien, frisk och stark och hade sett tretton somrar — hans landsmäns sätt att räkna tiden. Ty varje vinter lämnar solen landet i mörker och nästa år kommer ny sol igen och värmer upp människorna och låter dem se varandras ansikten. Keesh’s far var en mycket oförskräckt man, men han hade träffats av döden under en hungertid, då han ville rädda sitt folks liv genom att döda en väldig isbjörn. I sin iver

råkade han i för närgången brottning med björnen och fick benen i sin kropp krossade; men det var mycket kött på björnen och folket räddades

101från hungersdöden. Keesh var sin fars ende son, och efter faderns död levde han och hans mor allena. Men folk har lätt för att glömma, och faderns bedrift var snart förgäten. Och eftersom Keesh bara var en pojke och modern bara en kvinna, ble vo också de snart förgätna och kommo inom kort att bo i den eländigaste av byns alla igloos.

Det var en kväll under en rådplägning i den stora igloo, som tillhörde byns hövding Klosh-Kwan, som Keesh visade vad slags blod som rann i hans ådror och hur manlighet fyllde hans bröst. Med en fullmogens mans stolta värdighet reste han sig upp och väntade att alla de sorlande rösterna skulle tystna.

»Det är sant att kött har tilldelats mig och min mor», sade han sedan, »men köttet är ofta gammalt och segt och av de benigaste styckena.»

Alla jägarna, såväl de gamla och grånade som de unga och raska, voro stumma av häpnad. Någonting dylikt hade man aldrig hört talas om förut. Ett barn som upphävde sin röst som en vuxen man och sade dem skarpa saker midt i ansiktet!

Men Keesh fortsatte med stadig och allvarlig stämma.

»Jag vet att min fader, Bok, var en stor jägare och det är därför jag nu talar. Det säges, att Bok förde hem mera kött än någon av de två bästa jägarna här, att han med egna händer deltog i styckningen och med egna ögon såg till, att ringaste gamla kvinna och siste gamle man fingo sin rundliga del.»

»Å! Å!» ropade männen. »Ut med barnet!» —

»Skicka honom till sängs!» — »Han är väl ingen man ännu, och ändå vill han hålla tal till vuxna män och gråskägg!»

102Keesh väntade lugnt tills deras oväsen hade lagt sig.

»Du har en hustru, Ugh-Gluk», sade han, »och du för hennes talan. Och du, Massuk, har både hustru och mor, du talar för dem bägge. Min mor har ingen mer än mig, och därför höjer jag min röst. Och jag vill nu säga er, att sedan Bok har funnit döden under för ivrig jakt, vore det rättvist, att jag, som är hans son, och Ikeega, som är min mor och var hans hustru, skulle ha tillräckligt med kött så länge stammen kan glädja sig åt riklig tillgång på kött. Jag, Keesh, Boks son, har talat.»

Han satte sig ned och höll öronen spända för att uppfatta den störtflod av harmfulla protester, som. hans ord hade framkallat.

»En pojke hålla tal vid en rådplägning!» mumlade gamle Ugh-Gluk. »Skola småbarn säga oss vad vi böra göra?» frågade Massuk högljudt. »Är jag man för att bli hållen för gäck av vartenda barn som skriker efter kött?»

Vreden kokade allt högre. Man befallde Keesh att gå och lägga sig, hotade honom med att han icke skulle få något kött alls och lovade honom stryk för sin förmätenhet. Gossens ögon började blixtra och blodet pulserade häftigt under hans hud. Midt under deras häftiga utgjutelser sprang han upp igen.

»Hören nu vad jag vill säga er, I män!» ropade han. »Aldrig mer skall jag öppna min mun vid er rådplägning

— aldrig förrän ni komma till mig och säga: 'Det vore godt om du ville tala, Keesh, och det är vår önskan att du måtte göra det.' Och nu mån I lyssna till mitt sista ord här. Min fader, Bok, var en väldig jägare. Jag, hans son, skall nu gå ut och jaga det kött jag äter.

103Och må det nu också blivit känt, att delningen av vad jag dödar skall bli ärlig. Ingen änka och ingen av de svaga skall behöva gråta om natten efter kött, medan kraftiga män vrida sig i plågor för att de ha ätit för mycket. Och under dagar som komma skall det bli till skam för kraftfulla män, om de ha ätit för mycket. Det är jag, Keesh, som har sagt det.»

Hånfulla miner och föraktfullt skratt följde honom ut från hövdingens igloo, men han höll sin mun fast sluten och gick sin väg utan att se till höger eller vänster.

Dagen därpå gick han ut längs stranden, där landet och isen mötas. De som sågo honom gå lade märke till att han medförde sin båge jämte ett rikt förråd av pilar med benspets, samt att han bar sin fars stora j aktspjut över axeln. Och detta framkallade mycket skratt och mycket prat. Aldrig förr hade någonting liknande inträffat. Aldrig hade en gosse vid hans ålder gått ut för att jaga, och än mindre för att göra det ensam. Där förekommo också många betänksamma skakningar på huvudena och frammumlade förutsägelser, och kvinnorna sågo medlidsamt på Ikeega, och hennes ansikte var allvarligt och sorgset.

»Han kommer snart tillbaka», sade de uppmuntrande.

»Låt honom gå — det skall bli honom en god läxa», sade jägarna. »Han kommer snart tillbaka, och sedan blir han ödmjuk och mild i sitt tal under kommande dagar.»

Men dagen förgick och den följande, och den tredje dagen blåste ursinnig nordan, men ingen Keesh syntes till. Ikeega slet sitt hår och smorde sitt ansikte med sältran till tecken av sin sorg, och kvinnorna anföllo

104männen med bittra ord för att de hade behandlat gossen illa och drivit honom i döden. Och männen gå vo intet svar, men beredde sig att gå ut och söka den döde, sedan stormen hade lagt sig.

Men tidigt följande morgon kom Keesh tillbaka till byn. Och han kom icke med skam. Över sina axlar bar han en börda av nyss dödat kött. Han gick med fasta steg, och det låg övermod i hans röst.

»Gå män, tag hundar och slädar med, och följ sedan mina spår under en dryg halv dagsled!» sade han. »Det ligger mycket kött därute på isen — en björnhona och två lialvväxta ungar.»

Ikeega var utom sig av glädje, men han tog emot hennes glädjeyttringar som en man och sade:

»Kom, Ikeega, låt oss laga att vi få äta! Och sedan vill jag sova, ty jag är trött.»

Och han gick in i deras igloo och åt ett grundligt mål, varefter han sov tjugu timmar i sträck.

Det blev mycken tvivlande undran i början och mycket resonerande. Att döda en isbjörn är mycket farligt och det är tre och tre gånger så farligt att döda en björninna och hennes ungar. Männen kunde icke förmå sig att tro, att gossen Keesh skulle ensam ha kunnat utföra ett så stort underverk. Men kvinnorna talade om det nyslaktade köttet han hade burit hem på sina axlar, och detta var ett överväldigande argument gentemot deras misstro. Slutligen gå vo de sig av under högljudt knot över att om det verkligen vore så som han sagt, så hade han naturligtvis försummat att skära upp djuren. Och däruppe i norden är det högst nödvändigt att detta blir gjort så snart djuret är dödat. Sker det icke, så fryser köttet så hårdt, att

105det trotsar eggen på den vassaste kniv, och en stelfrusen björn om trehundra skålpunds vikt är ingalunda lätt att få upp på en släde, som sedan skall dragas fram över skrovlig is. Men när de kommo till ort och ställe, funno de icke allenast j aktbytet, vilket de hade betvivlat, utan även att Keesh hade på äkta jägarmanér styckat djuren i fjärdedelar och tagit bort inälvorna.

Detta var begynnelsen till den trettonårige gossens hemlighetsfulla jakter, och mysteriet blev allt dunklare och dunklare under dagarnas lopp. Under sin nästa jaktfärd dödade han en ung, nästan fullväxt björn, och gången därpå en väldig björnhane och hans hona. Vanligen var han borta tre eller fyra dagar, ehuru det icke heller var ovanligt att han stannade en hel vecka ute på isfältet. Ständigt avslog han alla tillbud om sällskap på sina utflykter, och folket undrade. »Hur bär han sig åt?» frågade de varandra. »Aldrig ser man honom, ta hund med sig, och ändå äro hundar till så god hjälp.»

»Varför jagar du aldrig annat än björn?» frågade en gång hövdingen Klosh-Kwan.

Och Keesh gav ett lämpligt svar.

»Det är allmänt bekant, att björnen har det mesta köttet», sade han.

Lien det pratades också om trolldom i byn.

»Han jagar med onda andars hjälp», sade somliga, »och därför lyckas han så väl. Hur skulle det annars gå till, om han inte hade onda andar till hjälp?»

»Kanske andarna äro goda i stället för onda», sade andra. »Det är väl bekant, att hans far var en väldig jägare. Måhända är det han som jagar tillsammans

106med honom, för att Keesh skall vinna skicklighet, tålamod och insikter. Vem vet?»

Emellertid fortfor gossens jaktlycka, och de mindre skickliga jägarna voro ofta upptagna av att dra hem hans kött. Vid delningen var han ständigt rättvis. Så som hans far hade gjort före honom, såg även han till att ringaste gamla kvinna och siste gamle man fingo sin rättvisa del, och aldrig behöll han mera för egen del än han behövde. Så väl på grund av detta som sina meriter som jägare betraktade man honom med aktning, nästan med vördnad, och det började talas om att han borde bli byns hövding efter gamle Klosh-Kwan. Efter allt vad han nu hade gjort såg man sig om efter honom vid rådplägningarna, men han infann sig icke, och man blygdes att be honom komma.

»Jag har i sinnet att bygga mig en igloo», sade han en dag till Klosh-Kwan och några av jägarna. »Det skall bli en stor igloo, där Ikeega och jag kunna ha det bekvämt.»

»Ja, ja», nickade de andra med allvarlig uppsyn.

»Men jag har ingen tid. Jakt är min ständiga sysselsättning, och den tar all min tid. Så det vore rättvist, att byns män och kvinnor, som äta mitt kött, byggde mig en igloo.»

Och en igloo blev byggd åt Keesh och gjordes så stor och bekväm, att den till och med överträffade Klosh-Kwans bostad. Keesh och hans mor flyttade dit, och nu kommo de första välmaktsdagar hon haft sedan Boks död. Och det var icke allenast materiell framgång hon fick njuta. Ty för hennes märkvärdige sons skull och för den ställning han givit henne blev hon småningom ansedd för den förnämsta kvinnan i byn.

107Och de andra kvinnorna togo sig för att besöka henne och be om råd och åberopa hennes visdomsord, när det uppstod dispyter mellan dem eller med männen.

Lien mysteriet angående Keesh's underbara jakter var likväl det som framför allt annat sysselsatte allas undrande tankar. Och en dag sade Ugh-Gluk honom midt i ansiktet, att man trodde honom öva trolldom.

»Det påstås», sade Ugh-Gluk i olycksbådande ton, »att du umgås med onda andar, och att det ar därför du ständigt har tur.»

»Är köttet icke godt?» svarade Keesh. »Har någon enda i byn blivit sjuk av att förtära det? Hur kan du veta att det är trolldom med i spelet? Eller gissar du det på måfå, därför att avunden gnager dig?»

Och Ugh-Gluk gick nedslagen sin väg, och kvinnorna skrattade åt honom när han gick. Men en kväll under rådplägningen beslöts det efter lång överläggning, att man skulle skicka spejare efter Keesh, när han begav sig på jakt, så att man skulle riktigt få reda på hans sätt att jaga. Vid hans nästa jakttur följde fåledes två unga män, Bim och Bawn, de listigaste av jägarna, efter honom, och de aktade sig väl för att bli upptäckta. Efter fem dagar kommo de tillbaka med vidt uppspärrade ögon och med tungorna skälvande av begär att förtälja vad de hade upptäckt. Rådsförsamlingen sammankallades hastigt i Klosh-Kwans bostad och Bim började berätta.

»Bröder! Vi följde Keesh i spåren, så som vi voro anbefallda, och vi färdades med stor försiktighet för att han icke skulle upptäcka oss. Vid midten av den första dagen stötte han på en stor björnhane. Det var ett väldigt .stort djur.»

108»Kan icke finnas större», bekräftade Bawn och fortsatte sedan: »Men björnen tycktes icke vara benägen

för strid, han vände sig bort och tassade långsamt sin väg över isen. Detta sågo vi från klipporna vid stranden, och björnen styrde kurs åt vårt håll, och efter honom kom Keesh, alldeles oförfärad. Och han skrek onda ord åt

björnen och fäktade med armarna och väsnades. Och då blev björnen arg och reste sig på bakbenen och brummade. Men Keesh gick rakt emot honom.»

»Ja», högg Bim in, »Keesh gick rakt emot björnen. Och björnen måttade efter Keesh med sin ena tass och Keesh sprang undan. Men när han sprang, släppte han en liten rund boll på isen. Och björnen stannade och luktade på den, och så sväljde han den. Keesh fortfor att springa undan och släppa ned små runda bollar och björnen åt upp dem alla.»

Nu höjdes en mängd tvivlande rop, och Ugh-Gluk förklarade rent ut sin misstro.

»Vi sågo det med egna ögon», försäkrade Bim.

Och Bawn tilläde:

»Ja, med våra egna ögon. Och detta fortgick tills björnen plötsligt reste sig upp på bakbenen och skrek himmelshögt i plågor och slog ursinnigt framför sig med framtassarna. Keesh gick vidare över isen och höll sig på tryggt avstånd. Men björnen brydde sig nu icke alls om honom, utan var uteslutande upptagen av det onda, som de små runda bollarna hade ställt till i hans inälvor.»

»Ja, i hans inälvor», avbröt Bim. »För han klöste sig själv och gjorde höga skutt på isen som en lekfull björnunge, men det sätt varpå han skrek och tjöt

109visade tydligt att han icke skuttade på lek, utan av smärta. Aldrig förr har jag sett en sådan syn!»

»Nej, aldrig kan man ha sett en sådan syn», tog Bawn ordet, »och så var det också en så väldigt stor björn.»

»Trolldom!» inföll Ugh-Gluk.

»Det vet jag inte», svarade Bawn. »Jag berättar endast vad jag såg. Och efter en stund måste björnen ha blivit trött och matt, ty han var mycket tung och hade skuttat omkring alldeles förskräckligt, och så tassade han i väg utmed strandisen, slängde huvudet långsamt av och an och allt emellanåt satte han sig ned för att jämra och skrika. Och Keesh följde efter björnen, och vi följde efter Keesh, och så höllo vi på hela den dagen och tre dagar därtill. Björnen blev matt och svag och upphörde aldrig med sitt skrik.»

»Det var trolldom!» utropade Ugh-Gluk. »Det måste vara trolldom.»

»Det är möjligt.»

Och Bim avlöste Bawn.

»Björnen vandrade än åt ett håll och än åt ett annat, tassade fram och tillbaka och i kretsgång, så att han till slut var nära den plats där Keesh först hade råkat på honom. Och nu var björnen riktigt sjuk, så att han förmådde icke kravla sig fram längre, och då gick Keesh fram och stack ihjäl honom med sitt spjut.»

»Och sedan?» frågade Klosh-Kwan.

»Sedan började Keesh ta skinnet av björnen, och vi vände om och skyndade hit för att hemligheten måtte bli uppenbarad.»

Och på eftermiddagen samma dag var det kvinnorna som drogo hem björnens kött, medan männen voro

nosamlade till rådplägning. Då Keesh kom tillbaka från jakten, skickades en budbärare till honom med inbjudning att komma till rådplägningen. Men han gav till svar, att han var hungrig och trött, samt att hans igloo var stor och bekväm och kunde rymma många män.

Och männens nyfikenhet var så stor, att hela rådsförsamlingen med Klosh-Kwan i spetsen steg upp och begav sig till Keesh's igloo. Han höll på att äta, men han tog emot sina gäster med vederbörlig aktning och anvisade dem plats efter deras rang. Ikeega var ömsom stolt och förlägen, men Keesh var fullkomligt lugn.

Klosh-Kwan upprepade vad Bim och Bawn hade berättat och tilläde sedan med sträng röst:

»Och nu fordra vi förklaring på ditt sätt att jaga,

o Keesh! Ar det häxeri med i spelet?»

Keesh såg upp och smålog.

»Nej, o Klosh-Kwan. Det tillkommer icke en yngling att veta någonting om häxor, och om dem vet jag icke heller någonting. Jag har endast utfunderat ett sätt att med lätthet döda isbjörnar, det är alltsammans. Det är förnuftets verk och intet häxeri.»

»Och vem som helst kan göra detsamma?»

»Vem som helst.»

Det blev en lång tystnad. Männen sågo på varandra och Keesh fortfor att äta.

»Och — och — och vill du säga oss hur det går till,

o Keesh?» frågade slutligen Klosh-Kwan med darrande röst.

»Ja, jag vill säga dig det.» Keesh slutade suga ur

inett märgben och steg sedan upp. »Det är mycket enkelt. Se hit!»

Han tog upp en tunn flisa valfiskben och visade den för dem. Dess bägge ändar voro vassa som nålspetsar. Så rullade han omsorgsfullt ihop denna strimla tills den nästan försvann i hans hand. Men så snart han släppte den sprang den upp igen som en fjäder och blev rak som från början. Så tog han ett stycke val-fiskspäck.

»Man tar ett litet stycke späck — så här — och gör en fördjupning i det. Så lägger man in det väl hoprullade valfiskbenet i håligheten och trycker fast ett annat stycke späck över benet. Därefter lägger man ut den lilla runda bollen, så att den får frysa och bli hård. Björnen sväljer den lilla runda bollen, ?päcket smälter, valfiskbenet med dess vassa spetsar rätar ut sig, björnen blir sjuk — och när björnen är mycket sjuk, dödar man honom med ett spjut. Det är mycket enkelt.»

Och Ugh-Gluk sade »Åh!» och Klosh-Kwan sade »Ali!» och var och en sade någonting efter sitt eget manér, och alla hade förstått.

Och detta är historien oni Keesh, som för långa tider tillbaka levde vid Ishavets rand. Därför att han använde sitt förnuft och inga trollkonster, steg han från byns uslaste igloo upp till hedersplatsen som hövding för sin by. Och det berättas att lycka och medgång följde hans stam under hela hans levnad, och att varken änkor eller kraftlösa människor då behövde gråta om nätterna efter kött.

DET OVÄNTADE.

Det är en enkel sak att ge akt på det påtagliga och göra vad man är beredd på. Det individuella livets tendens är att vara snarare statisk än dynamisk, snarare leva i ro än öva självverksamhet. Och denna tendens underblåses av civilisationen, där endast det påtagliga väcker uppmärksamhet och det oväntade sällan inträffar. Men när så det oväntade inträffar och är av tillräckligt allvarlig beskaffenhet, gå de icke dugande under. De se icke det som icke är påtagligt, de äro ur stånd att göra det oväntade, oförmögna att från egna givna banor slå in i andra främmande hjulspår. Kort sagt, när det blir slut på det vanliga i deras liv, äro de förlorade.

Å andra sidan finns det individer som äro skapade att kämpa med svårigheter — de dugande, som icke böja sig under det väntades och det påtagligas välde, utan kunna lämpa sitt liv efter vilka främmande förhållanden som helst, dit de ha förirrat sig eller tvingats av omständigheterna. En sådan individ var Edith Whittlesey. Hon var född i en engelsk landsbygd där livet förflyter i snörrät enformighet och det oväntade är till den grad oväntat, att det rent av anses för omoraliskt när det inträffar. Edith kom tidigt i tjänst, och hon var ännu i sin första ungdom då hon i

enlighet med given slentrian avancerade till kammarjungfru.

En verkan av civilisationen är att den påtrycker omgivningen sina lagar tills det hela blir maskin-mässigt i sin regelbundenhet. Det misshagliga utplånas, det oundvikliga förutses. Lian behöver icke ens bli våt i regn eller frysa i köld — och i stället för att smyga omkring grym och försåtlig blir döden ett på förhand arrangerat praktfullt offentligt skådespel, som efter en färd i omsorgsfullt jämnade hjulspår avlämnar den döde i familjens gravvalv, där dammet oupphörligt sopas bort och gångjärnen hindras från att rosta.

Sådan var den omgivning där Edith Whittlesey levde. Ingenting hände. Det kunde knappast kallas en tilldragelse, då hon vid tjugufem års ålder fick följa sin matmor på en liten tur till Förenta staterna. Hjulspåret gick endast i ändrad riktning. Det var fortfarande samma spår och lika omsorgsfullt jämnat. Och i enlighet därmed gick färden över Atlanten lugnt och stilla — skeppet, som förde dem, var icke av dem som vräkas hit och dit ute på oceanen, utan snarare ett rymligt hotell med många korridorer och snabb och stilla gång. Havets vågor tuktades till undergivenhet av den stora kolossen, så att havet föreföll enformigt och stilla som en kvarndamm. Och de väl jämnade hjulspåren fortsatte även på andra sidan havet — aktningsvärda, välordnade spår med hotell vid varje uppehållsplats och hotell på hjul mellan uppe-hållsplatserna.

I Chicago, där matmodern såg en fas av samhällslivet, såg Edith Whittlesey en annan, och när hon

114lämnade sin förnäma matmors tjänst och blev Edith Nelson, förrådde hon måhända en skymt av sin förmåga att brottas med det oväntade och bemästra det. Hans Nelson var immigrant, svensk till börden och timmerman till yrket, och inom honom bodde den germaniska oro, som ständigt driver denna ras västerut för att söka äventyr. Han var storväxt och trögtänkt, ägde föga inbillningskraft, men en ofantlig tilltagsenhet och var för övrigt lika trofast och tillgiven som han var stor och stark.

»När jag har arbetat strängt och sparat lite pengar, skall jag ge mig av till Colorado», hade han sagt till Edith dagen efter deras giftermål. Ett år senare voro de i Colorado, och där såg Hans Nelson gruvarbete för första gången och blev gripen av guldfebern. Hans undersökningar förde honom genom Dakota, Idaho och östra Oregon samt vidare inåt bergen i Brittiska Columbia. På färdväg och i läger var Edith ständigt med honom, delade hans framgångar, hans vedermödor och hans arbete. Hon gick nu ej längre med den inomhus sysslande kvinnans korta steg, utan med långsträckta, som en bergsbo. Hon lärde sig att betrakta faror med oförvillad blick och uppfattning, och hon gjorde sig därigenom för alltid fri från den paniska förskräckelse, som härrör från okunnighet och vidlåder människor som uppfostrats i städerna — och som är orsaken till att de bete sig lika dumt som enfaldiga hästar, så att de antingen avvakta sitt öde stela av fasa i stället för att kämpa emot det, eller också rusa i väg i blind, sj älvfördärvande förskräckelse, som gör att vägen belamras med förolyckade kadaver.

Edith Nelson möttes av det oväntade vid varjekrökning av vägen, och hon tränade sina ögon till att icke endast se det påtagliga, utan också det fördolda hos det landskap som omgav henne. Hon, som aldrig hade lagat mat förut i hela sitt liv, lärde sig att baka bröd utan tillsats av jäst eller jästpulver, att grädda det först på ena sidan och sedan på den andra i stekpannan vid öppen eld. Och när det sista mjölet var förtärt och den sista fläsksvålen var slut, var hon i stånd att bjuda omständigheterna spetsen, och av mockasiner och mjukare läderbitar i bagaget tillreda ett surrogat för livsmedel, som förmådde hålla en människas själ kvar i hennes kropp och sätta henne i stånd att gå vidare. Hon lärde sig lasta en häst lika bra som en man kunde göra det — ett arbete, som skulle kunna göra varje stadsbo förtvivlad och tillintetgöra all hans stolthet — och hon visste hur varje särskild packa skulle insurras. För övrigt kunde hon också göra upp eld i surt bränsle under hällande regn utan att förlora sitt goda humör. Med ett ord, hon behärskade det oväntade i alla dess uppenbarelser. Men »Det stora Oväntade» skulle också komma i hennes väg och pröva hennes krafter.

Guldsökareströmmen flöt mot norr inåt Alaska, och det var oundvikligt att Hans Nelson och hans hustru skulle dragas in i den och sopas med mot Klondyke. Hösten 1897 befunno de sig i Dyea, men utan pengar att kunna få sin utrustning buren över Chil-coot Pass och forslad ner till Dawson. Varför Hans Nelson den vintern arbetade i sitt yrke och hjälpte till att bygga den hastigt uppförda ekiperingsstaden Skaguay.

Han höll noga reda på vad som hände, och under

116hela vintern tyckte han sig höra Alaska kalla honom till sig. Men Latuya Bay kallade högljuddast, och sommaren 1898 voro han och hans hustru i sjuttio fot långa siwashkanoter på färd utmed den av otaliga klippor sönderskurna kusten. De åtföljdes av indianer och även av tre andra män. Indianerna landsatte dem och deras tillhörigheter i en enslig liten vik ungefär hundra mil bortom Latuya Bay och återvände sedan till Skaguay, men de tre andra männen stannade också på platsen, ty de voro alla medlemmar av det organiserade sällskapet. Var och en hade satt in en lika stor summa i utrustningen och vinsten skulle delas i lika stora delar. Edith Nelson hade åtagit sig matlagningen för sällskapet, och till lön därför skulle hon få lika stor andel i vinsten som männen.

Först och främst fälldes granar, och av dem byggdes en hydda med tre rum. Att hålla hyddan i ordning tillkom Edith Nelson. Männens åliggande var att söka efter guld, vilket de gjorde, och att finna guld, vilket de också gjorde. Men det var inga häpnadsväckande fynd, utan endast obetydligt lönande. Långa timmars strängt arbete kunde inbringa varje man femton å tjugu dollars per dag. Alaskas korta sommar förlängdes emellertid utöver den vanliga tiden, och de drogo fördel av denna tillfällighet och sköto upp återfärden till Skaguay till sista ögonblicket. Och då var det för sent. Man hade kommit överens med dussintals indianer från trakten att följa med dem vid deras sedvanliga affärsresa nedåt kusten på hösten. Och indianerna hade väntat på de vita ända in i elfte timmen, men sedan givit sig av. Det fonns ingen annan utväg för sällskapet än att invänta till-

117fällig möjlighet till transport. Under tiden rensades inmutningen och bränsle samlades i stora förråd.

Indiansommarn låg där och drömde och drömde, men så kom vintern plötsligt så skarp och skärande som en valthornsstöt. Den kom på en enda natt, och våra guldsökare vaknade på morgonen vid tjutande blåst, yrande snö och frysande vatten. Snöstorm följde på snöstorm, och däremellan rådde en tystnad, som endast bröts av bränningarnas dova slag mot den ödsliga stranden, där det salta skummet slog upp och klädde den med is.

Allt stod emellertid väl till i hyddan. Det funna guldstoftet hade vägts upp och befunnits motsvara ungefär åtta tusen dollars, och man kunde icke vara annat än nöjd. Männen förfärdigade snöskor, jagade för att skaffa färskt kött till förrådet, och spelade ändlösa partier whist och pedro under de långa kvällarna. Nu, sedan guldsökandet hade upphört, överlämnade Edith Nelson eldning och diskning åt männen, varemot hon till gengäld stoppade deras strumpor och lagade deras kläder.

Det förekom varken gnabb eller kiv eller gräl i den lilla hyddan, och dess samtliga innevånare lyckönskade ofta varandra för att man trivdes så väl tillsammans. Kans Nelson var som alltid trögtänkt och lätthanterlig, och Edith hade för länge sedan vunnit hans obegränsade beundran för sin förmåga att umgås med folk. Harkey — en lång och mager karl från Texas — var ovanligt vänlig för att ha ett buttert temperament, och så länge man icke utmanade hans teori att »guldet växte», var han rätt trevlig. Den fjärde medlemmen av sällskapet, Michael Dennin, bidrog genom sina ir-

118ländska kvickheter att hålla munterheten vid makt i hyddan. Han var storväxt och stark, kunde lätt brusa upp över småsaker, men visade ett orubbligt godt humör när det gällde större prövningar och ansträngningar. Den femte och siste medlemmen, Dutchy, var sällskapets frivilliga skottavla. Han kunde nästan göra vad som helst för att väcka skratt på sin egen bekostnad och därigenom roa de övriga. Hans förnämsta syfte i livet tycktes vara att framkalla skratt. Intet allvarsamt gräl hade stört friden i hyddan, och nu, då var och en av sällskapet hade sextonhundra dollars i behåll för en kort sommars arbete, rådde där en anda av välfödd belåtenhet.

Och så — inträffade det oväntade. Man hade nyss slagit sig ned vid frukostbordet. Fastän klockan redan var åtta — upphörandet af arbetet i inmutningen hade naturligtvis medfört ändring i måltidstimmarna

— brann ett ljus i halsen på en butelj och lyste över bordet. Edith och Hans sutto vid var sin ända av bordet. Vid ena långsidan sutto Harkey och Dutchy med ryggarna vända åt dörren. Den andra långsidan var oupptagen. Dennin hade ännu icke infunnit sig.

Hans Nelson såg på den tomma stolen, skakade långsamt på huvudet och sade med ett klumpigt försök att vara lustig:

»Brukar annars alltid vara den förste att hugga för sig. Det är märkvärdigt. Kan han vara sjuk?»

»Var är Michael?» frågade Edith.

»Steg upp en liten stund före oss och gick ut», svarade Harkey.

Dutchy gjorde putslustiga grimaser. Han låtsade sig ha kunskap om orsaken till Dennins frånvaro och

119antog en hemlighetsfull min, då de ivrigt uppmanade honom att säga vad han visste. Edith gick och såg efter i männens sovrum och kom sedan tillbaka. Han såg på henne, och hon skakade på huvudet.

»Han har aldrig förr kommit för sent till någon måltid», anmärkte hon.

»Kan inte begripa det», sade Hans. »Han brukar alltid vara vid god aptit — äta som en häst.»

»Det är verkligen för illa», sade ändtligen Dutchy med en bedrövad skakning på huvudet.

Han tycktes vilja göra sig lustig över kamratens uteblivande.

»Det är stor synd!» fortsatte Dutchy.

»Vad då?» frågade de övriga i korus.

»Stackars Michael!» ljöd svaret i sorgsen ton.

»Nå, vad står på med Michael?» frågade Harkey.

»Han är inte hungrig längre», klagade Dutchy. »Han har mist aptiten. Han tycker inte om maten här.»

»Så ser det då inte ut — han brukar stoppa i sig ända upp till öronen», sade Harkey.

»Det gör han bara för att vara artig mot mrs Nelson», svarade Dutchy hastigt. »Jag vet det så väl, så väl — och det är ju fasligt ledsamt. Varför är han inte här? För att han har gått ut. Varför har han gått ut? För att få bättre aptit? Hur bär han sig åt för att få bättre aptit? Han går barfota i snön. Ack, ack — som om jag inte visste det! Just på det sättet brukar rikt folk söka efter aptiten, när den är försvunnen eller håller på att ge sig av. Och Michael har sextonhundra dollars. Han är rikt folk nu. Och han har ingen aptit. Därför förty och emedan — är han på jakt efter apti-

120ten. Om ni öppnar dörren, så får ni nog se spåren efter hans nakna fötter i snön. Men ni får inte se aptiten. Det är just det som är hans bekymmer. För så snart han får tag i aptiten igen, så kommer han nog till frukosten.»

De brusto i högljudt skratt åt Dutchys tomma prat. Och skrattet hade knappt dött bort, då dörren öppnades och Dennin kom in. Alla vände sig om för att se på honom. Han höll en bössa i handen. Just då de fäste sina blickar på honom, lyfte han bössan till axeln och sköt två skott. Vid det första sjönk Dutchy ned över bordet, varvid hans mugg med kaffet stöttes omkull och hans gula lugg doppades i tallriken med vällingen. Pannan låg tryckt mot tallrikskanten, så att tallriken reste sig upp mot hans hår i fyrtiofem graders vinkel. Harkey rusade redan upp från sin plats när det andra skottet smällde, men i samma ögonblick föll han framstupa på golvet, och hans utrop: »Gud i himlen! » dog bort i ett gurglande ljud.

Det var det oväntade som hade inträffat. Hans och Edith voro som bedövade. De sutto vid bordet med varje nerv i spänning och med ögonen som förhäxade fästade på mördaren. De sågo honom otydligt genom krutröken, och tystnaden som rådde stördes endast av dropparna från Dutchys utspillda kaffe, som föll ned på golvet. Men så öppnade Dennin sin bössa och tog ut de tomma patronhylsorna. Han höll bössan med ena handen och stack den andra i fickan för att ta fram ny ammunition.

Han stoppade just in nya patroner i bössan, då Edith Nelson vaknade till aktivitet. Det var tydligt att Dennin hade för avsikt att även döda Hans och henne.

121Under en tidrymd av möjligen tre sekunder hade hon varit förvirrad och lamslagen av den ohyggliga och ofattbara form, vari det oväntade denna gång hade uppenbarat sig. Men nu reste hon sig till kamp emot det. Hon brottades med det rent handgripligt — hon gjorde ett kattlikt språng mot mördaren och grep med sina bägge händer tag i hans halsduk. Den knuff han fick av hennes kropp förmådde honom att stapplande ta flera steg

tillbaka. Han försökte skaka henne ifrån sig utan att släppa sitt tag i bössan. Det var kinkigt nog, ty hennes fasta kropp var smidig som en katts. Hon kastade sig åt ena sidan, och genom sitt grepp vid hans strupe var hon nära att rycka honom till golvet. Men han rätade upp sig och svängde hastigt rundt. Alltjämt fasthållande sitt grepp följde hon med under hans svängningar, så att hennes fötter lyftes från golvet och hon virvlade om i luften med hans hals till hållpunkt för sina händer. Kringvirvlandet kulminerade i en sammanstötning med en stol, och både mannen och kvinnan störtade i ursinnig brottning till golvet, och där de lågo belamrade de halva längden av rummet.

Hans Nelson var en halv sekund efter sin hustru i att resa sig mot det oväntade. Hans sinnen och nerver arbetade långsammare än hennes. Hans organism var grövre, och han behövde en halv sekund längre för att uppfatta, besluta sig och handla. Hon hade redan störtat sig över Dennin och gripit tag i hans halsduk, när Hans rusade upp. Men han hade icke samma besinning som hon. Han var gripen av ett blindt ursinne, av berserkaraseri. I det ögonblick han rusade upp från sin stol, öppnades hans mun och gav ifrån sig

122ett ljud som var halvt ett rytande och halvt ett tjut. De bägge framför honom hade redan börjat virvla rundt, och under ett ihållande rytande och tjut förföljde han dem nedåt rummet och upphann dem just då de störtade till golvet.

Hans kastade sig över den fallne mördaren och bearbetade honom ursinnigt med knytnävarna. Det var slag som av en slägga, och när Edith kände att Dennins kropp blev slak, släppte hon sitt grepp och vältade åt sidan. Hon låg flämtande på golvet och såg vad som försiggick. De ursinniga slagen regnade fortfarande över Dennin. Men han tycktes icke fråga efter dem. Han rörde icke ett finger. Och nu förstod hon, att han måste vara medvetslös. Hon ropade till Hans att han skulle upphöra att slå. Hon ropade det om igen. Men han fäste intet avseende vid hennes uppmaning. Då grep hon honom i armen, men detta hejdade endast obetydligt hans vilda slag.

Det var ingen överlagd impuls som drev Edith att göra vad hon nu gjorde. Icke heller skedde det av medlidande eller av hörsamhet mot religionens »Du skall icke». Det var snarare en känsla av laglydighet, av en etik som tillhörde hennes ras och hennes tidigare omgivning, som nu tvingade henne att lägga sin egen kropp emellan sin man och den hjälplöse mördaren. Det var icke förrän Hans upptäckte att slagen träffade hustrun som han upphörde med dem. Och nu lät han sig skjutas undan av henne ungefär på samma sätt som en ilsken men lydig hund låter sig fösas undan av sin husbonde. Denna likhet gick ännu längre. Djupt nere i hans hals mullrade fortfarande ursinnet alldeles som hos ett djur, och det såg flera gånger ut

123som om han ville på nytt överfalla sitt byte, men hustrun avhöll honom därifrån genom att skyndsamt lägga sig emellan.

Allt längre och längre sköt Edith sin man tillbaka. Hon hade aldrig förr sett honom sådan som nu, och hon kände sig mera skrämd av honom än hon hade varit av Dennin midt under deras hetaste strid. Hon kunde knappast tro, att detta rasande odjur var hennes Hans, och med förskräckelse blev hon plötsligt medveten om en instinktmässig fruktan, att han skulle hugga sina tänder i hennes hand som ett vildt djur. Ovillig att göra henne illa, men gäckad i sitt begär att återvända till attacken, slingrade Hans sig av och an. Men Edith följde beslutsamt varje hans rörelse, tills de första glimtarna av förnuft återvände och han gav efter.

Bägge kravlade sig med ansträngning upp på sina fötter. Hans stapplade tillbaka mot väggen och stödde sig mot den; det ryckte i hans ansikte, och i hans strupe hördes fortfarande det djupa åskmullret, som nu likväl småningom upphörde. Reaktionens stund hade kommit. Edith stod midt på golvet och vred händerna — stönande, flämtande och våldsamt skakande i hela sin kropp.

Hans fäste icke ögonen på någonting, men Edith stirrade med fasa på den ena detaljen efter den andra, som vittnade om det som tilldragit sig. Dennin låg orörlig. Den omkullslagna stolen, som slungats framåt under den ursinniga brottningen, låg i hans närhet. Till en del under honom låg bössan, fortfarande öppen vid bakstycket. Nedanför hans högra hand lågo de bägge patronerna, vilka han ej hade hunnit passa in,

124men hållit kvar i sin knutna hand tills han blev medvetslös. Harkey låg framstupa på golvet där han hade

fallit, och Dutchy låg med huvudet över bordet och sin gula lugg begravd i vällingstallriken, som fortfarande stod rest i fyrtiofem graders vinkel. Den där uppresta tallriken övade nästan ett slags förtrollning på Edith. Varför föll den inte? Det var ju löjligt. Inte var det någon naturlag att en vällingstallrik skulle resa sig på bordet, om också en människa hade blivit dödad . . .

Hon såg återigen på Dennin, men hennes ögon drogos ovillkorligt tillbaka till den lutande tallriken. Den var då för löjlig! Hon kände ett hysteriskt begär att skratta. I detsamma lade hon märke till tystnaden och glömde tallriken för en ivrig önskan att någonting skulle hända. Det regelbundna droppandet av kaffet gjorde endast tystnaden och stillheten så mycket påtagligare. Varför kunde inte Hans göra någonting? Eller säga någonting? Hon såg på honom och ville tala, men upptäckte då att hennes tunga vägrade göra tjänst. Det värkte så underligt i hennes hals och munnen kändes torr och sträv. Hon kunde endast se på Hans — och han såg på henne . . .

Plötsligt bröts tystnaden genom en skarp skräll av metall. Edith skrek till och hennes blick gled tillbaka till bordet. Tallriken hade fallit ner. Hans drog en djup suck, som om han vaknade ur en sömn. Skräl-len från tallriken hade väckt dem till liv i en ny värld. Hyddan visade i sammandrag den nya värld, där de härefter måste leva och röra sig. Den forna hyddan var borta för alltid. Livets horisont hade blivit alldeles ny och obekant för dem. Det oväntade hade med sin trollmakt sopat fram över ytan av tingen, ändrat per-

125spektiv, kastat om världen och rört samman det verkliga och det overkliga i ett häpnadsväckande kaos.

»Å, Herre Gud, Hans!» var det första Edith sade.

Han svarade ej, stirrade endast på henne med fasa. Sedan såg han sig långsamt omkring i rummet, granskade det för första gången i alla dess detaljer. Så satte han på sig mössan och gick mot dörren.

»Vart skall du gå?» frågade Edith ångestfullt.

Han höll redan handen på klinkan och vände sig till hälften om, då han svarade:

»Jag skall gräva gravar.»

»Gå inte ifrån mig, Hans . . . Lämna mig inte ensam med» — hennes blick flög över rummet — »med det här.»

»Gravarna måste grävas», sade han.

»Men du vet ju inte hur många som behövs», invände hon förtvivlad. Då hon såg, att han nu blev obeslutsam, tilläde hon: »Och för resten vill jag gå med och hjälpa till.»

Hans gick tillbaka till bordet och snoppade ljuset mekaniskt. Sedan företogo de bägge makarna en undersökning. Både Harkey och Dutchy voro döda, hade fått mördande skott från så nära håll som möjligt. Hans vägrade emellertid att gå fram till Dennin, och Edith var tvungen att utföra denna del av undersökningen på egen hand.

»Han är inte död», ropade hon till Hans.

Nu gick han dit och såg på mördaren.

»Vad var det du sade?» frågade Edith. Hon hade uppfattat ljudet av några otydliga ord, som frammumlats av hennes man.

126»Jag sa', att det är en förbannad skam att han inte är död», blev svaret.

Edith lutade sig över den medvetslöse.

»Låt honom vara», kommenderade Hans barskt, och hans röst ljöd främmande och besynnerlig.

Hon såg på honom med plötslig oro. Han hade tagit upp Dennins bössa och höll på att sticka in patronerna.

»Vad tänker du göra?» skrek hon och reste sig hastigt från sin nedlutade ställning.

Hans gav intet svar, men hon såg bössan höjas till hans axel. Hon grep hastigt om pipan med handen och stötte den uppåt.

»Låt mig vara i fred!» skrek han hest.

Han försökte rycka bössan lös från hennes grepp, men hon kom närmare och klängde sig fast vid honom.

»Hans! Hans! Sansa dig!» skrek hon. »Var inte vansinnig!»

»Han har dödat Dutchy och Harkey!» ljöd hennes mans svar. »Och nu tänker jag döda honom.»

»Men det är orätt, Hans», invände hon. »Kom ihåg vad lagen säger.»

Han visade genom ett hånfullt leende sin vantro gentemot lagens vikt och betydenhet i dessa regioner, men han upprepade endast stilla och egensinnigt:

»Han har dödat Dutchy och Harkey.»

Hon resonerade länge med honom om saken, det vill säga, hon gjorde det ensam, ty Hans nöjde sig med att oupphörligt upprepa: »Han har dödat Dutchy och Harkey. » Men hon kunde icke göra sig fri från de lärdomar hon fått i sin barndom, eller från den uppfattning hon hade i arv från sina fäder. Hon hyste en nedärvd

127vördnad för lagen, och enligt hennes åsikt var ett rättrådigt handlingssätt detsamma som att fylla lagens fordran. Hon kunde icke se att det fanns någon annan rätt väg att följa. Att Hans ville på egen hand straffa Dennin för hans brott vore lika väl en förbrytelse mot lagen som Dennins eget dåd. Två lagbrott kunde omöjligt godtgöra att ett hade blivit begånget, ansåg hon. Det fanns blott ett enda sätt att straffa Dennin, och det var att det skulle ske lagligt, så som. samhället hade förordnat. Till sist gav Hans med sig.

»Nåja, sköt det som du vill då», sade han. »Och i morgon eller övermorgon får du se, att han tar livet av både dig och mig.»

Hon skakade på huvudet och räckte ut handen efter bössan. Han ämnade lämna den ifrån sig, men hejdade sig.

»Vore bättre jag finge skjuta honom», sade han bedjande.

Hon skakade återigen på huvudet, och han skulle just lämna henne bössan, då dörren öppnades och en indian kom in utan föregående knackning. Med honom följde en häftig vindpust och yrsnö. De vände sig om emot honom, Hans ännu med bössan i handen. Den objudne gästen såg sig om utan att förråda den minsta sinnesrörelse. Med en enda blick uppfattade han tillståndet i hyddan. Men hans ansikte uttryckte varken överraskning eller nyfikenhet. Harkey låg alldeles vid hans fötter, men han tycktes icke ens märka det. För honom fanns tydligen Harkeys döda kropp icke till.

»Stark blåst», sade indianen som hälsning. »Allt väl här? Mycket väl?»

128Där Hans stod med bössan i sin hand, kände han sig säker om att indianen trodde honom om att ha dödat de tre andra. Han gav sin hustru en bönfallande blick.

»God dag, Negook», fick hon med möda fram. »Nej, här är inte allt väl. Stor ofrid.»

»Adjö — jag hava mycket brådt, nu vara tvungen gå igen», sade indianen. Och utan synbar brådska gjorde han en omväg för att undvika en blodpöl på golvet, öppnade dörren och gick.

Hans och Edit sågo på varandra.

»Han tror att det är vi som ha gjort det», flämtade Hans. »Att det är jag som har gjort det.»

Edith teg några ögonblick. Sedan sade hon helt kort och affärsmässigt:

»Det gör detsamma vad han tror. Det få vi tänka på sedan. Nu ha vi två gravar att gräva. Men först och främst måste vi binda Dennin, så att han inte kan komma undan.»

Hans vägrade att röra vid Dennin, men Edith band honom fast och säkert till händer och fötter med rep. Sedan gingo Hans och hon ut i snön. Marken var frusen och omöjlig att bryta igenom med hacka. Först samlade de ihop bränsle, sedan skrapade de undan snön på ett stycke av marken och tände upp eld på den frusna ytan. Då elden hade brunnit en timmes tid, hade åtskilliga tum av jorden tinat upp. Det upptinade skövlades bort och ny eld

tändes. På detta sätt grävde de sig ned ungefär två eller tre tum i timmen.

Det var ett hårdt och svårt arbete. Yrsnön hindrade nästan elden från att brinna, blåsten trängde igenom de-

ras kläder och kom dem att skälva av köld. De talade icke mycket. Blåsten hindrade dem. Sedan de hade uttalat sin undran över vad som kunde ha varit anledningen till Dennins illgärning, tego de, tyngda under sin fasa för det ohyggliga som händt. Vid ett-tiden kastade Hans en blick bortåt hyddan och förklarade att han var hungrig.

»Nej, inte nu, Hans», svarade Edith. »Jag skalle inte kunna gå ensam tillbaka dit, så som där nu är, och laga mat.»

En timme senare erbjöd Hans sig att följa med henne in, men hon höll honom till att fortfara med arbetet, och klockan iyra voro bägge gravarna färdiga. De voro visserligen icke djupa, men de skulle motsvara sitt ändamål. Mörkret kom. Han skaffade fram släden, och de bägge döda släpades i storm och mörker till sina frusna gravar. Processionen var långt ifrån ståtlig. Släden sjönk djupt ned i drivorna och var tung att draga. Hans och Edith hade icke ätit sedan föregående dag och voro utmattade av hunger och ansträngning. De hade icke kraft att stå emot blåsten, och många gånger slungade stormilarna dem till marken. Vid flera tillfällen välte släden, och de måste lasta den på nytt med den dystra bördan. Den sista hundra fot långa sträckan fram till gravarna gick uppför en brant höjd, och den vägen måste de tillrygga-lägga gående på alla fyra som slädhundar, användande armarna som ben och stödjande sig på händerna i snön. Det oaktat drogos de två gånger tillbaka av slädens tyngd, halkade och föllo utför sluttningen — de levande och de döda, draglinor och släde — alltsammans i en hemsk sammangyttring.

»I morgon skall jag sätta upp märken med deras namn», sade Hans, när gravarna voro igenfyllda.

Editli snyftade. Några brutna satser hade varit allt vad hon kom ut med av begravningsformuläret, och nu måste hennes man så godt som bära henne tillbaka till hyddan.

Emellertid hade Dennin återfått medvetandet. Han hade rullat sig av och an på golvet under fåfänga bemödanden att göra sig fri. Han såg på Hans och Edit med glimmande ögon, men gjorde intet försök att tala. Hans vägrade fortfarande att röra vid mördaren och såg surmulen på, medan Edith släpade honom över golvet och in i männens sovrum. Men hur hon än ansträngde sig, förmådde hon icke lyfta honom från golvet och upp i hans brits.

»Vore bättre jag finge skjuta honom, så hade vi inga bekymmer för honom se'n», vädjade Hans till Edith ännu en gång.

Edith skakade på huvudet och börj ade sina ansträngningar på nytt. Till hennes stora förvåning gick det nu mycket lätt att lyfta upp Dennin, och i samma ögonblick förstod hon att Hans hade veknat och var henne behjälplig. Sedan kom rengöringen av köket. Men golvet vittnade fortfarande tydligt om det sorgespel som uppförts, ända tills Hans hyvlade av de fläckade plankorna och brände upp spånorna.

Dagarna kommo och gingo. Där rådde mörker och en tystnad som endast bröts av stormens tjut och de isblandade bränningarnas dånande slag mot stranden. Hans lydde Ediths minsta tillsägelse. All hans kraftiga tilltagsenhet var försvunnen. Hon hade valt att

behandla Dennin på sitt sätt, och han lämnade hela saken i hennes händer.

Mördaren var en ständig hotelse för deras säkerhet. De kunde alltjämt frukta att han skulle göra sig fri från sina band, och de voro nödsakade att bevaka honom både dag och natt. Antingen mannen eller kvinnan satt ständigt bredvid honom med laddad bössa i handen. Först försökte Edith dela upp vakttiden med ombyte efter åtta timmar, men den långa själs-spänningen blev för ansträngande, så att hon och Hans i stället avlöste varandra efter fyra timmars vakt. De måste ju också sova, och eftersom bevakningen måste försiggå dygnet om, tillbragte de nästan hela sin vakna tid med att bevaka Dennin. De hade knappast tid övrig för matlagning och anskaffande

av bränsle.

Efter ISTegooks olägliga besök hade indianerna undvikit hyddan. Edith skickade Hans för att förmå dem att forsla Dennin i kanot nedåt kusten till närmaste handelsstation eller koloni för vita, men hans försök var lönlöst. Då gick Edith själv och besökte Negook. Han var den lilla byns hövding, hade en hög tanke om sitt ansvar och framlade tydligt sin politik i några få ord.

»Detta vara vit mans ofred», sade han, »icke angå siwashfolket. Om mitt folk vara er till hjälp, ofred också sträcka sig till oss. Och om vit mans ofred och siwashfolkets ofred komma tillsammans och bliva en ofred, så bliva detta mycket stor ofred, över allt förstånd och utan ända. Ofred ingenting godt. Mitt folk icke hava gjort någonting ondt. Varför då hjälpa er och få ofred?»

132Och Edith Nelson vände tillbaka till den hemska hyddan med dess skiftande fyratimmarsbevakning. Ibland när det var hennes tur och hon satt hos fången med den laddade bössan i sitt knä, ville hennes ögonlock falla ihop och hon var nära att slumra in. Men alltid spratt hon häftigt upp igen, grep tag i bössan och kastade en hastig blick på Dennin. Dessa sprittningar voro avgjort nervösa och deras verkan var icke förmånlig för henne. Hennes fruktan för den fångne var så stor, att till och med om hon var klarvaken, behövde han endast göra en rörelse under filtarna för att hon skulle spritta till på samma sätt och hastigt gripa tag i bössan.

Hon höll på att i grund förstöra sina nerver, och hon kände det. Först började ögongloberna dallra, så att hon måste sluta till ögonlocken för att få någon ro och lättnad. Sedan kommo nervösa ryckningar i ögonen, som hon ej kunde bemästra. Dessutom kunde hon icke få det ohyggliga sorgespelet ur sina tankar. Hon såg det ständigt framför sig lika fasansfullt som den första morgonen, när det oväntade så plötsligt uppenbarade sig och tog hyddan i besittning. Under sina dagliga omsorger för fången måste hon med sammanbitna tänder söka stålsätta sig både till själ och kropp.

Hans var angripen på ett helt annat sätt. Han var besatt av den fixa idén, att det var hans plikt att döda Dennin, och när det var hans tur att passa upp på den fängslade eller bevaka honom, hemsöktes Edith av fruktan att Hans skulle öka hyddans fasor genom ett tredje blodsdåd. Han svor alltid ursinnigt över Dennin och behandlade honom hårdhändt. Men han försökte dölja sin fixa idé och sade emellanåt till sin

133hustru: »Med tiden kommer du allt och vill att jag

skall döda honom, men då vill jag inte göra det. För det skulle göra mig sjuk.» Men mer än en gång, när Edith var fri från sin vakt, kunde hon överraska de bägge männen stirrande på varandra så ursinnigt som ett par vilda djur. Hans’ ansikte lyste av mordlust, och i Dennins ögon glödde samma vilda raseri som hos en fången råtta. »Hans!» ropade hon då. »Sansa dig!» Och han kom åter till sina sinnen, häpen och skamsen, men icke ångerfull.

Så hade nu också Hans blivit en faktor i det problem, som det oväntade hade givit Edith Nelson att lösa. Från början hade det endast varit en fråga angående rätta sättet att behandla Dennin, och enligt hennes uppfattning var det rättast att hålla honom fängslad tills han kunde överlämnas till rannsakning inför lämplig domstol. Men nu kom Hans med, och hon insåg, att hans förnuft och hans välfärd voro i fara. Det dröjde icke heller länge innan hon upptäckte, att hennes egen styrka och förmåga att uthärda måste tagas med i beräkningen. Hon höll på att duka under. Hennes ena arm spratt ofta ofrivilligt till och skakade häftigt. Hon spillde maten ur sin sked och kunde icke alls lita på den oberäkneliga armen. Hon antog, att det var ett anfall av spasmer och fruktade att det onda kunde tilltaga. Om hon alldeles dukade under? Och tanken på den möjligheten, att hyddan i en framtid skulle endast hysa Dennin och Hans, ökade hennes fasa.

Efter den tredje dagen hade Dennin börjat tala. Hans första fråga hade varit: »Nå, vad tänker ni göra

med mig?» Och samma fråga upprepade han sedan

T34dagligen och många gånger om dagen. Och Edith gav ständigt samma svar — att han naturligtvis skulle bli behandlad enligt lagens bud. Hon ställde i sin tur varje dag en fråga till honom. »Varför gjorde ni det?» Men på den frågan gav han icke något svar. Han bemötte den endast med utbrott av den ursinnigaste vrede, varunder han

rasande ryckte och slet i läderremmarna, som fängslade hans händer, och gav luft åt de rysligaste hotelser om vad han skulle göra henne när han blev lös igen, vilket han var övertygad om skulle ske förr eller senare. I sådana stunder spände hon bägge hanarna på bössan, färdig att skjuta ned honom i fall han skulle slita sig lös, allt under det hon själv darrade och flämtade och kände sig alldeles yr av sj älsspänning och fasa . . .

Men med tiden blev Dennin fogligare. Det föreföll Edith som om han tröttnat på att ständigt ligga. Han började tigga och be att bli frigjord. Han gav de otroligaste löften. Han skulle visst inte göra dem något ondt. Han skulle självmant ge sig av nedåt kusten och lämna sig i lagens våld. Han skulle ge dem sin andel av guldet. Han skulle bege sig ända in i den vildaste vildmarken och aldrig mera visa sig på civilisationens områden. Han skulle ta sitt eget liv, om hon bara ville släppa honom lös. Och hans böner kulminerade vanligen i häftiga utbrott av raseri, så att det föreföll henne som om han vore nära att få konvulsioner. Men hon skakade bara på huvudet och nekade honom friheten, för vars skull han hetsat upp sig till en sådan grad.

Veckor gingo, och Dennin fortfor att bli allt rned-görligare. Det framgick av allt att han var uttröttad.

135»Å, jag är så trött, så trött», brukade han mumla och slängde sitt huvud av och an på kudden som ett kinkigt barn. Längre fram började han lidelsefullt tigga och be att de skulle döda honom. Han bad Edith ge honom döden, han bad Hans befria honom från hans eländiga liv, så att han åtminstone kunde få vila i ro.

Deras belägenhet var nästan outhärdlig. Ediths nervositet var i tilltagande och hon kände med sig, att kraschen en gång måste komma. Hon kunde icke ens njuta den vila hon behövde, ty hon hemsöktes av en ständig fruktan, att Hans skulle ge vika för sin fixa idé och döda Dennin medan han sov. Och man var visserligen redan i januari, men månaden skulle gå innan man kunde vänta att något handelsfartyg skulle visa sig i viken. För övrigt hade de aldrig tänkt sig att behöva övervintra i hyddan, och deras förråd av livsmedel var icke stort. Hans kunde icke heller öka det genom jakt; de voro fastkedjade vid hyddan genom nödvändigheten att bevaka sin fånge.

Någonting måste göras, och Edith visste det. Hon tvingade sig till att på nytt genomtänka problemet. Hon kunde icke skaka av sig den arvslott som åtföljde hennes ras — den vördnad för lagen som. låg henne i blodet och ytterligare inpräglats hos henne genom uppfostran. Hon visste, att vad hon än gjorde måste hon göra det enligt lagens bud, och medan hon satt där i långa timmars vaka med bössan i sitt knä, under det mördaren rastlöst kastade sig av och an på britsen bredvid henne och stormen tjöt därutanför, företog hon självständiga sociologiska forskningar och utfunderade på egen hand hur lagen hade utvecklats. Och så kom hon till den slutsatsen, att lagen icke var nå-

136gonting annat än en grupp människors vilja och dom. Och det betydde ingenting hur stor gruppen var. Det fanns ju små grupper, resonerade hon, som t. ex. Schweiz, och det fanns stora, som t. ex. Förenta staterna. Således betydde det icke heller någonting hur liten gruppen var, resonerade hon. Det kunde ju finnas ett land, som ej hade mer än tiotusen innevånare, men deras kollektiva vilja och dom skulle i alla fall vara det landets lag. Skulle då icke också bara ett tusen människor kunna utgöra en sådan grupp? frågade hon sig själv. Och om så vore —• varför icke ett hundra? Varför icke femtio? Varför icke fem? Varför icke — två?»

Hon blev skrämd av sin egen slutledning, och hon talade om sina funderingar för Hans. I början förstod han henne icke, men när han slutligen gjorde det, framdrog han övertygande exempel. Han talade om »miners’ meetings», då alla männen på en plats kommo tillsammans, stiftade lag och ombesörjde dess tillämpning. Om där också bara vore tio eller femton tillstädes, sade han, så blev likväl flertalets vilja lag för alla dessa tio eller femton, och den som bröt mot den måste bli straffad.

Äntligen såg Edith vägen klar framför sig. Dennin skulle hängas. Och Hans instämde med henne. De bägge utgjorde ensamma den lagstiftande gruppen. Och det var gruppens vilja att Dennin skulle bli hängd. I fråga om tillämpningen av denna vilja bemödade sig Edith allvarligt att iakttaga de sedvanliga formerna, men gruppens fåtalighet gjorde, att Hans och hon måste tjänstgöra både som vittnen, jury, domare — och bödlar. Hon uppläste en formlig anklagelse mot

*37Michael Dennin för mord på Dutchy och Harkey, och fången låg på britsen och avhörde vittnesmålen som

avgåvos först av Hans och sedan av Edith. Kan vägrade att förklara sig skyldig eller icke skyldig och förblev ty^st när hon frågade, om han hade någonting att anföra till sitt försvar. Utan att lämna sina platser uttalade hon och Hans i egenskap av jury sitt »skyldig». Varefter Edith som domare avkunnade domen. Hennes röst skälvde, det ryckte i hennes ögonlock och hennes vänstra arm skalv, men hon gjorde vad hon skulle.

»Michael Dennin! Inom tre dagar härefter skall ni ljuta döden genom hängning.»

Så lydde domen. Dennin drog omedvetet en suck av lättnad, skrattade sedan trotsigt och sade:

»Se'n tänker jag den fördömda britsen inte skall skaffa mig ryggvärk längre, och det är alltid en tröst.»

Efter domens avkunnande tycktes en känsla av lättnad ha kommit över dem alla. Det märktes i synnerhet på Dennin. Allt hans trots och hans sur-mulenhet voro som bortblåsta, han talade helt sällskapligt med sina vaktare, lät till och med höra en och annan av sina forna kvickheter. Det beredde honom också mycken tillfredsställelse att Edith läste högt för honom ur bibeln. Hon läste stycken ur Nya testamentet, och han visade sig djupt intresserad av den förlorade sonen och rövaren på korset.

Dagen före avrättningen frågade Edith återigen som vanligt:

»Varför gjorde ni det?»

Och nu svarade Dennin:

»Å, det var helt enkelt därför att jag tänkte att ...»

138Men hon tystade honom och bad honom vänta litet och skyndade att väcka Hans. Det var hans sovtid och han vaknade knotande och gnuggade sig i ögonen.

»Gå och hämta hit Negook, och någon av de andra indianerna», sade hon till honom. »Michael vill bekänna. Laga äntligen att du får dem med. Tag bössan med och för hit dem med våld, om det inte går på annat sätt.»

En halvtimme därefter föstes Negook och hans farbror Hadikwan in i den livdömdes rum. De infunno sig motvilligt. Hans hade drivit dem dit med bössan

i hand.

»Detta kommer inte att medföra någon ofrid för er och ert folk, Negook», sade Edith. »Ni behöva inte göra någonting annat än höra noga på och uppfatta vad som säges.»

Och på detta sätt avgav nu den till döden dömde Michael Dennin en offentlig bekännelse om sitt brott. Medan han talade, nedskrev Edith hans ord, indianerna hörde på och Hans stod på vakt vid dörren, för att vittnena ej skulle komma åt att springa sin väg.

Dennin hade icke varit hemma i det gamla landet på femton år, förklarade han, och det hade alltid varit hans mening att komma tillbaka dit med en hel hop pengar och laga att hans gamla mor finge det bra under sina återstående dagar.

»Men hur skulle jag kunna göra det med bara sexton hundra?» frågade han. »Vad jag behövde var allt guldet, alla de åtta tusen. Med det kunde jag fara hem så ståtligt som helst. Och så tänkte jag för mig själv, att ingenting kunde väl vara lättare än ta livet av er allihop, säga till i Skaguay att indianerna hade

139överfallit oss och så kila i väg till Irland! Nå, så gick jag och ville ta livet av er, men — som Harkey brukade säga — jag gapa' över för mycket och miste därför hela stycket. Och det här är min bikt. Jag lydde djävulen förut, och nu, om Gud vill, skall jag göra min plikt mot Honom.»

»Negook och Hadikwan — ni ha hört den vite mannens ord» sade Edith till indianerna. »De stå nu uppskrivna här på papperet, och det tillkommer er att sätta ett tecken på papperet, så här, så att andra vita män som se det efteråt kunna veta, att ni ha hört alltsammans.»

De bägge indianerna ritade kors bredvid sina namn, mottogo kallelse att följande morgon infinna sig med hela

sin stam för att bevittna vad som vidare skulle ske och erhöllo sedan tillåtelse att avlägsna sig.

Dennins händer lösgjordes för så lång stund som han behövde att underskriva bekännelsen. Och så blev det tyst i rummet. Han tycktes vara utan ro och Edith kände sig dyster till mods. Dennin låg utsträckt på r}Tgg och stirrade rakt upp i det med mossa tätade taket.

»Och nu skall jag göra min plikt mot Gud», mumlade han sakta. Han vände huvudet mot Edith. »Läs för mig — ur boken», sade han. Och han tilläde med en glimt av skämtsamhet: »Det skall kanske

hjälpa mig att glömma britsen.»

Avrättningsdagen kom, klar och kall. Termometern visade tjugufem grader under noll, och den isande blåsten trängde genom märg och ben. För första gången på veckotal stod Dennin på sina fötter. Hans muskler hade så länge varit dömda till overksamhet

140och han hade så kommit ur vanan att hålla sig i upprätt ställning, att han knappt kunde stå. Han vaggade fram och tillbaka, stapplade och grep efter Edith med sina bundna händer för att få stöd.

»Fasligt vad jag är yr i skallen», sade han med ett lätt skratt.

Ett par ögonblick senare tilläde han:

»Och jag är riktigt glad åt att det snart är över med alltihop. För den fördömda britsen skulle i alla fall ha tagit livet av mig.»

När Edith satte pälsmössan på honom och drog ned lapparna över hans öron, skrattade han och sade:

»Vad gör ni så där för?»

»Det är en bister köld ute», svarade hon.

»Och vad betyder förfrusna öron för stackars Michael Dennin tio minuter härefter?» frågade han.

Hon hade stålsatt sig för att kunna uthärda denna sista och svåraste prövning, och hans anmärkning verkade som en stöt mot hennes självbehärskning. Hittills hade det hela nästan förefallit henne spöklikt som i en dröm, men den brutala sanningen i hans ord öppnade hennes ögon på vid gavel för verkligheten av det som pågick. Irländaren märkte hennes plötsliga förstämning.

»Beklagar att jag gjort er ledsen med mitt dumma prat», sade han ångerfullt. »Men jag mente ingenting med’et. Det är en stor dag för Michael Dennin i dag, och han är så glad som en lärka.»

Han började vissla en munter melodi, men den blev snart melankolisk och dog bort.

»Jag önskar här funnes en präst», sade han tankfullt, men tilläde hastigt: »Nåja — Michael Dennin

141är för gammal veteran att känna saknad efter lyx, när han är ute på färdvägar.»

Han var så kraftlös och ovan att gå, att när dörren öppnades och han kom ut i fria luften, var det nära att blåsten hade vräkt omkull honom. Edith och Hans stödde honom, på var sin sida. Han skämtade oupphörligt och försökte hålla dem vid godt humör — avbröt dessa bemödanden blott en enda gång för att be dem sända hans andel av guldet till hans mor i Irland.

De gingo uppför en liten höjd och kommo ut på en öppen plats bland träden. Där stod en tunna upprest i snön, och kring den var en allvarlig krets samlad —• där var Negook och Hadikwan och alla indianerna ända ned till småbarnen och hundarna. Alla hade kommit för att se tillämpningen av den vite mannens lag. Nära därintill var en öppen grav, som Hans med eldens hjälp hade grävt i den frusna marken.

Dennin granskade anordningarna med kritiska ögon. Han såg på graven och på tunnan, mätte med ögonen repets tjocklek och trädgrenens, över vilket det var draget.

»Kunde inte ha gjort’et bättre själv, om det hade varit åt dig i stället, Hans.»

Han skrattade högt åt sitt skämt, men Hans' ansikte hade fått en min av butter dysterhet, som såg ut att icke kunna rubbas av någonting mindre än domsbasu-nens ljud. Han kände sig riktigt sjuk. Han hade icke gjort sig reda för det ohyggliga i företaget att förpassa en medmänniska ur världen. Det hade Edith däremot gjort; men att hon hade det klart för sig gjorde icke företaget lättare. Hon tvivlade på att hon skulle

142kunna hålla sig uppe tillräckligt länge för att fullborda sitt åtagna värv. Hon kände sig oupphörligt frestad att skrika ut sin jämmer och sjunka ned i snön eller att sätta händerna för ögonen och vända sig bort och rusa blindt därifrån — in i skogen, vart som helst, bara bort! Det var med den allra yttersta själsan-strängning hon förmådde hålla sig upprätt och gå och göra det hon hade att göra. Och under allt detta var hon tacksam mot Dennin för det sätt varpå han hj älpte henne.

»Ge mig en handräckning», sade han till Hans, och Hans hjälpte honom upp på tunnan.

Han lutade sig ned, så att Edith kunde lägga snaran om hans hals. Sedan stod han upprätt, medan Hans stramade till repet över trädgrenen.

»Michael Dennin, har ni ingenting att säga?» frågade Edith med klar stämma, som hon bjöd till att göra stadig.

Dennin hasade med fotterna på tunnan och såg ned med förlägen uppsyn, likt en som för första gången talar offentligt. Och Dennin klarade sin strupe.

»Jag är glad att det snart är över», sade han. »Ni har behandlat mig som en kristen, och jag tackar er så hjärtligt för er vänlighet.»

»Så må Gud ta emot er, ångerfulle syndare!» sade hon.

»Ja», svarade hans djupa stämma hennes svaga och tunna, »må Gud ta emot mig, ångerfulle syndare!»

»Farväl, Michael!» ropade hon, och hennes röst lät förtvivlad.

Hon kastade sig med hela sin tyngd mot tunnan, men den stjälpte icke omkull.

143»Hans! Fort! Hjälp mig!» flämtade hon knappast hörbart.

Hon kände att hennes sista krafter sveko, och tunnan rörde sig ej. Men Hans skyndade fram, och i nästa ögonblick föll tunnan under Michael Dennin.

Edith vände sig bort och stoppade fingrarna i öronen. Och så började hon skratta — ett skarpt, skärande, metallklingande skratt. Och Hans kände en förfäran djupare än han dittills hade erfarit under hela det hemska skådespelets gång. Edith Nelsons krafter voro slut. Midt under sitt hysteriska anfall var hon medveten om detta, och hon kände sig glad över att hon hade förmått uthärda ansträngningen tills allt var fullbordat. Hon stödde sig vacklande mot Hans.

»Led mig till hyddan», pekades hon framstamma.

»Och låt mig sedan få vila», tilläde hon efter ett par ögonblick. »Låt mig bara få vila — och vila — och vila ...»

Omsluten av Hans' arm, som höll henne uppe och ledde hennes hjälplösa steg, vacklade hon därifrån över snön. Men indianerna stannade kvar och bevittnade med allvarlig uppsyn tillämpningen av den vite mannens lag, som tvingar människor att dingla i luften.

VÄDERSOLARNA.

Sitka Charley rökte sin pipa och betraktade tankfullt illustrationerna ur Police Gazette, som sutto på väggen. Hans ögon hade oavbrutet varit fästade på dem en dryg halvtimme, och under denna halvtimme hade jag förstulet givit akt på honom. Någonting rörde sig inom hans själ, och vad detta än månde vara, så visste jag att det vore väl värdt att ta reda på. Han hade levat ett rikhaltigt liv och sett mångt och mycket, och han hade utfört ett under framför alla under — han hade nämligen vändt ryggen åt sitt eget folk och

— för så vidt det kunde vara möjligt för en indian — blivit en vit mans like till och med i fråga om sj älsverk-

samhet För att begagna hans egna uttryck hade han »kommit till värme, satt sig bland oss vid vår eld och blivit en av oss». Han hade aldrig lärt sig läsa eller skriva, men hans ordförråd var märkvärdigt omfattande, och ännu märkvärdigare var den fullständighet, varmed han hade tillägnat sig den vite mannens synpunkter och omdömen om saker och ting.

Efter en mödosam resdag hade vi träffat på den öde hyddan. Hundarna hade fått mat, diskningen efter vår aftonmåltid var överstökad, vi hade bäddat åt oss och njöto nu av den härliga stund, som kommer efter varje dag under färderna i Alaska — men blott en enda

Kårlek till livet. io.

145gång om dagen — jag menar den stund, då ingenting mer än aftonpipan står emellan den uttröttade kroppen och vilan för natten. Någon föregående gäst i hyddan hade dekorerat väggarna med illustrationer ur tidningar och tidskrifter, och det var dessa illustrationer som så uteslutande hade lagt beslag på Sitka Charleys uppmärksamhet från och med vår ditkomst för ett par timmar sedan. Han studerade dem ihärdigt i tur och ordning, den ena efter den andra, och gick så tillbaka igen, och jag såg mycket väl, att han icke var på det klara med sina tankar, utan kämpade med ovisshet och bryderi.

»Nåå?» sade jag slutligen till honom.

Han tog pipan ur munnen och sade enkelt och uppriktigt:

»Jag begriper det inte.»

Han drog återigen några bloss och tog på nytt pipan ur munnen, varefter han pekade med den på illustrationen ur Police Gazette.

»Den där tavlan — vad skall den betyda? Jag begriper den inte.»

Jag såg på illustrationen. En man med orimligt elak uppsyn och högra handen dramatiskt tryckt mot hjärtat höll på att falla baklänges till golvet. Framför honom stod en man, vars anletsdrag kunde tillhöra halvt en Adonis och halvt en förödelsens ängel — och han höll en rykande revolver i handen.

»Det är ju en man som dödar en annan», sade jag, medveten om en viss oklarhet i min egen uppfattning jämte oförmåga att förklara någonting vidare.

»Men varför?» frågade Sitka Charley.

»Det vet jag inte», erkände jag.

146»Tavlan liar bara ett slut», sade han. »Den har ingen början.»

»Den framställer livet sådant det kan vara», sade

jag-

»Ivivet har begynnelse», invände han.

J ag var tystad för ögonblicket, och nu flyttades hans blick till nästa dekoration, en fotografisk reproduktion av någon konstnär »L,eda och svanen».

»Den där tavlan», sade han, »har ingen början. Och inte heller något slut. Jag förstår mig inte på tavlor.»

»Se på den där!» uppmanade jag och pekade på den tredje i ordningen. »Den har i alla fall en betydelse. Säg mig hur ni uppfattar den!»

Han betraktade den i flera minuter.

»Den lilla flickan är sjuk», sade han slutligen. »Det där är doktorn som ser på henne. De ha varit uppe hela natten — se, oljan är snart slut i lampan och den första morgondagern tränger in genom fönstret. Det är en svår sjukdom; hon skall kanske dö, därför betraktar doktorn henne så skarpt. Det där är flickans mor. Det är en svår sjukdom, ty modern sitter med huvudet lutat mot bordet och gråter.»

»Hur vet ni att hon gråter?» inföll jag. »Ni kan inte se hennes ansikte. Hon sover kanske.»

Sitka Charley såg på mig med plötslig överraskning, sedan fäste han återigen blicken på illustrationen. Det var tydligt att han icke hade resonerat sig till det int^ck han fått.

»Kanske hon sover», upprepade han. Och han betraktade bilden närmare. »Nej, hon sover inte. Jag ser på hennes axlar att hon inte sover. Jag har

147givit akt på en kvinnas axlar då hon grät. Modem gråter. Det är en m}Tcket svår sjukdom.»

»Och nu förstår ni ju den där tavlan», utbrast jag.

Han skakade på huvudet och frågade:

»Den lilla flickan — dör hon?»

Jag hade intet svar att ge.

»Dör hon?» upprepade han. »Ni är ju också målare. Kanske ni vet hur det går?»

»Nej, det vet jag inte», bekände jag uppriktigt.

»Det där återger inte livet», förklarade han bestämt. »I det verkliga livet skulle flickan dö eller bli frisk.

I livet händer någonting. På tavlor händer ingenting. Nej, jag kan inte förstå tavlor.»

Det var tydligen en grundlig missräkning för honom. Det var hans själs önskan att kunna förstå allt vad de vita förstå, men här hade han nu kommit till korta. Jag märkte också, att hans sätt var utmanande. Han tycktes vara benägen att tvinga mig till att ge honom del av den visdom, som ligger förborgad hos tavlor. För övrigt hade han en märkvärdig förmåga att frammana bilder för sin inre syn. Det hade jag upptäckt för länge sedan. Han såg livet i bilder, han kände livet genom sådana bilder, och han bedömde livet efter dem. Och likväl kunde han icke förstå bilder sedda med andra mäns ögon och återgivna av dem i färger på duk.

»Tavlor äro bilder ur livet» sade jag. »Vi framställa livet så som det ter sig för våra ögon. Så till exempel, Charley — ni är ute på resa. Det är en mörk kväll. Ni ser en hydda. Fönstret är upplyst. Ni tittar in genom fönstret en sekund eller två, ni ser någonting och går sedan vidare. Ni såg kanske en

148man, som satt där och skrev ett brev. Ni såg någonting utan begynnelse eller slut. Ingenting hände. Men det var ändå en bild ur livet ni såg. Ni kommer ihåg den där synen efteråt. Den står för ert minne som en tavla med fönstret till ram.»

Jag såg att han var intresserad och jag visste, att han under det jag talade hade tyckt sig se in genom fönstret och sett mannen skriva sitt brev.

»Det är en tavla ni har målat som jag förstår», förklarade han. »Det är en verklighetstrogen tavla. Den har mycken betydelse. Den finns i er bostad i Dawson. Det är ett faraobord. Och där sitta män och spela. Det är ett högt spel. Beten obegränsad.»

»Hur vet ni det?» avbröt jag ivrigt. Ty i denna stund skulle mitt arbete bli bedömt av en opartisk domare, som endast kände till livet men icke konsten och var en fullkomlig mästare i att söka verklighet i allt. Och jag var mycket stolt över detta mitt arbete. Jag hade kallat det »Sista Omgången», och jag trodde det var bland det bästa jag någonsin hade målat.

»Det finns inga pengar på bordet», förklarade Sitka Charley. »Männen spela med marker. Och det betyder att beten går upp i taket. En av männen spelar med gula marker — kanske är en av dessa gula marker värd tusen dollars, kanske också två tusen. En annan man spelar med röda. Kanske ä’ de värda fem hundra dollars, kanske också tusen. Det är ett mycket högt spel. Var och en sätter ut stora summor, ända uppåt taket. Hur jag kan veta det? Ni har målat den som ger med en hög färg som visar, att han har blodet åt huvudet.» (Jag var alldeles förtjust.) »Och den där som lutar sig framåt i stolen och ser på — varför lutar

149han sig framåt? Varför är hans ansikte så stelnat i lugn? Varför lysa hans ögon så skarpt? Varför är den som ger röd i ansiktet? Varför äro alla de spelande så märkvärdigt tysta? Mannen med de gula markerna — mannen med de vita markerna — och mannen med de röda? Varför tala de inte med varandra? Därför att det gäller massor av pengar. Och därför att det är sista omgången som går.»

»Hur kan ni veta att det är sista omgången?»frågade j ag.

»Kungen är belagd, sjuan ligger öppen», svarade han. »Ingen håller på andra kort. Alla de andra korten gångna. Varenda en vet det. Varenda en håller på att kungen skall förlora och sjuan vinna. Det kan häada att banken förlorar tjugu tusen dollars, det kan också hända att banken vinner. Ja, den tavlan kan jag förstå.»

»Men ni vet ju inte heller slutet därvidlag!» utropade jag triumferande. »Det är sista omgången, men korten ha inte blivit uppvända ännu. De bli aldrig uppvända där på tavlan. Ingen skall någonsin få veta vem som vinner eller förlorar.»

»Och männen skola sitta där ständigt och aldrig säga ett ord», sade Sitka Charley, och ett uttryck av undran och bävan spred sig över hans ansikte. »Och den ivrige åskådaren skall sitta där framåtlutad och färgen skall vara hög i dens ansikte som ger. Det är besynnerligt. Alltid skola de sitta där, alltid —• och korten skola aldrig bli uppvända.»

»Det är en bild ur livet», sade jag. »Ni har själv sett sådana saker.»

Han såg på mig och funderade, sedan sade han mycket långsamt:

150»Nej, det är som ni sade — där finns intet slut. Ingen skall någonsin få veta hur det slutar. Men det är ändå sanning. Jag har sett sådant. Det är en målning ur livet.»

En lång stund satt han tyst och rökte, begrundande den vite mannens visdom i fråga om målning och bekräftande den inför sig själv medelst fakta ur livet. Han nickade allt emellanåt och grymtade litet ett par gånger. Sedan knackade han omsorgsfullt askan ur sin pipa, fyllde den på nytt och tände den slutligen efter en tankediger paus.

»Då har jag också sett många bilder ur livet», började han långsamt, »icke målade tavlor, utan sådant som framstått levande inför mina ögon. Jag har sett dem så som jag genom fönstret såg den brevskrivande mannen. Jag har sett mycket i livet som varit utan begynnelse, utan slut, och som övergått allt förstånd.»

Han bytte hastigt om ställning, riktade blicken helt och fullt på mig och betraktade mig tankfullt.

»Ni är målare», sade han. »Hur skulle ni väl återge det jag en gång såg — en livsbild utan begynnelse och vars slut jag icke förstår — en livsbild med norrskenet till befysning och Alaska till ram!»

»Det bleve en kolossal duk», mumlade jag.

Men han hörde icke på mig, ty den bild han tänkte på hade han nu framför sin inre syn och betraktade den.

»Det kunde finnas många benämningar på den tavlan», sade han. »Lien för den glittrande frostens skull och ljusfläckarna i solens närhet faller det mig in att kalla den 'Vädersolarna’. Det är länge sedan nu, hela sju år, då jag hösten 1897 såg henne — kvinnan

151— för första gången. Vid Lake Linderman hade jag

en kanot, en mycket välbyggd Peterboroughkanot. Jag kom över Chilcoot Pass med två tnsen brev till Dawson. Jag var postförare, ser ni. Det var den tiden, då alla människor rusade i väg till Klondyke. Mycket folk ute på färdväg. Mycket folk högg ned träd och byggde båtar. Sista öppet vatten, snö i luften, snö på marken, is på sjön, is på lugn vattnet på floden. För varenda dag mera snö och mera is. Skulle kanhända dröja en dag, kanhända tre dagar eller sex — men när som helst kunde frosten komma, och då skulle icke längre finnas öppet vatten alls, bara is överallt, alla människor skulle få gå till fots —- och Dawson låg sex hundra mil bort, således lång tid att gå. Båtar gå mycket fort. Alla ville ha båt. Alla sade: 'Charley —• ni får två hundra dollars, om ni tar

mig med i er kanot’ — ’Tre hundra dollars, Charley’

— 'Fyra hundra dollars, Charley!' Men jag sade nej, hela tiden bara nej. Jag var postförare, ser ni.

»Jag kom en morgon till Lake Linderman. Hade gått hela natten och var mycket trött. Jag lagade till frukost, åt och sov sedan tre timmar vid stranden. Så vaknade jag. Klockan var tio. Det snöade. Och det blåste också, blåste ganska skarpt. Och nu satt där också en kvinna i min närhet i snön. Det var en vit kvinna, hon var ung, mycket vacker, kanhända tjugu år, kanhända tjugufem. Hon såg på mig. Jag såg på henne. Hon var mycket trött. Det var ingen danserska. Det såg jag mycket väl. Det var en bra kvinna, och hon var mycket trött.

»'Ni är Sitka Charley', sade hon. Jag steg raskt upp och rullade ihop mina filtar för att ej få snö inuti

152dem. 'Jag är på väg till Dawson', fortsatte hon, 'och jag följer med i er kanot. Vad kostar det?'»

»Jag ville inte ha någon med i kanoten. Men jag tyckte inte 0111 att säga nej. Och därför svarade jag: 'Tusen dollars'. Sade det bara på narri, för att kvinnan inte skulle kunna följa med; ansåg det för mycket bättre än att säga nej. Hon såg på mig mycket skarpt och sade: 'När ger ni er av?' Jag svarade: 'Nu genast.'

Då sade hon, att det var bra, och att hon skulle ge mig tusen dollars.

»Vad kunde jag säga? Jag ville inte ha kvinnan med, men jag hade givit henne mitt ord på att hon kunde komma med för tusen dollars. Jag var mycket överraskad. Men kanske också hon hade sagt det på narri, så att jag sade: 'Låt mig se edra tusen dollars!'

Och denna kvinna, denna unga kvinna, som var ensam ute på färdvägar där i snön, hon tog upp tusen dollars i sedlar och lade dem i min hand. Jag såg på pengarna, jag såg på henne. Vad kunde jag säga? Jag sade: 'Nej, min kanot är mycket liten. Där finns intet rum för packning.' Hon skrattade. Och hon sade: 'Jag

är en van resenär. Det här är mitt bagage.' Hon stötte med foten till en liten packe, som låg i snön. Den var insvept i säckväv och kunde väl innehålla litet fruntimmerskläder. Jag lyfte upp den. Vägde kanske trettiofem skålpund. Jag var förvånad. Hon tog byltet ifrån mig. Och hon sade: 'Kom nu och

låt oss ge oss av!' Hon bar byltet ner till kanoten. Vad kunde jag säga? Jag lade mina filtar i kanoten. Och vi begåvo oss av.

»På det sättet träffade jag samman med henne första gången. Vinden var god. Jag satte upp ett

153litet segel. Kanoten gick mycket raskt, den flög som en fågel över de höga vågorna. Kvinnan var mycket rädd. 'Vad kommer ni till Klondyke för, om ni är så räddhågad?' frågade jag. Hon skrattade åt mig

— ett hårdt skratt — men hon var fortfarande mycket rädd. Och hon var också mycket trött. Jag lät kanoten gå genom strömmen till Lake Bermett. Där var mycket ondt vatten, och kvinnan skrek för att hon var rädd. Så färdades vi utför Lake Bennett — där var snö, is, blåst som liknade storm, men kvinnan var mycket trött och lade sig att sova.

»Den natten slogo vi läger vid Windy Arm. Kvinnan satt vid elden och åt sin aftonmåltid. Jag såg på henne. Hon var vacker. Så satte hon upp sitt hår. Kade mycket hår och det var brunt, kunde också glimma som guld ibland i eldskenet, när hon vände på huvudet, och då såg det ut som om guldgnistor vore strödda över det. Hennes ögon voro stora och bruna

— emellanåt hade de ett mildt uttryck, som då man sätter ett ljus bakom ett förhänge, men andra stunder voro de mycket hårda och skarpt lysande, liknade då krossad is som solen lyser på. När hon smålog — ja, vad kan jag säga om det? — jo, när hon smålog, förstod jag att vit man skulle gärna vilja kyssa henne, just så var det. Hon hade aldrig gjort något hårdt arbete. Hennes händer voro så mjuka som ett barns. Hela hennes varelse var så mjuk som ett barns. Hon var inte mager, utan knubbig som ett barn. Hennes armar, hennes ben, hennes muskler — allt var mjukt och rundt som på ett barn. Hennes midja var smärt, och när hon reste sig upp, när hon gick eller rörde på huvud eller armar, var det — jag vet inte vad ni kallardet — men det var vackert att se på . . . Kanske jag kan säga att hon var lika välformad som en välbyggd kanot — ja, alldeles så — och när hon rörde sig, liknade hon också i sina rörelser en bra kanot, som glider fram över stilla vatten och hoppar fram genom vatten som är

vitskummande och häftigt och uppretat. Det är en vacker syn för ögat.

»Varför hon hade kommit till Klondyke så ensam och med så mycket pengar? Det vet jag inte. Dagen därpå frågade jag henne om det. Men hon skrattade och sade: 'Det har ni inte med att göra, Sitka Charley.

Jag ger er tusen dollars för att ni tar mig med till Dawson. Det är det enda som angår er.' Nästa dag frågade jag henne vad hon hette. Hon skrattade först och sade sedan: 'Å, mitt namn är Mary Jones.' Jag

vet inte hennes namn, men jag förstod hela tiden att hon icke hette Mary Jones.

»Det var mycket kallt i kanoten, och kölden gjorde att hon emellanåt icke kände sig väl till mods. Men ibland gjorde hon det, och då sjöng hon. Hennes röst klingade som en silverklocka, och jag kände det godt alltigenom — alldeles som när jag går i kyrkan vid Holy Cross Mission — och jag kände mig stark också när hon sjöng, och jag rodde som om den lede hade varit efter oss. Och då skrattade hon och sade: 'Ni tänker nog att vi ska hinna till Dawson innan det fryser till, Charley?' Ibland satt hon där i kanoten med sina tankar långt borta och ögonen alldeles tomma. Hon såg då varken Sitka Charley eller isen eller snön. Hon var långt därifrån. Det var mycket ofta som hon på det sättet tänkte sig långt borta. Ibland, när hon var så långt borta i sina tankar, var hennes ansikte

155icke mildt att skåda. Det var som en uppretad människas ansikte — som en mans, då han vill ta en annan mans liv.

»Sista dagen innan vi kommo till Dawson var mycket svår. Allt lugn vatten fruset invid stränderna och grötis ute i strömmen. Jag kunde icke paddla vidare. Kanoten frös till is. Jag kunde icke komma till stranden. Det var stor fara å färde. Hela tiden fördes vi utför Yukon inneslutna av is. Den natten hördes stort buller av is. Och så stod isen stilla, kanoten stod stilla, allting stod stilla. 'Ivåt oss gå över till stranden', sade kvinnan. Men jag sade nej, det vore bättre att vänta. Så småningom kom allting i drift utför strömmen igen. Det föll mycket snö. Jag kunde icke se. Klockan elva på kvällen stod återigen allting stilla. Efter ett par timmar voro vi åter i drift. Klockan tre allting stilla på nytt. Kanoten krossad som ett äggskal, men var uppe på isen och kunde icke sjunka. Jag hörde hundar tjuta. Vi väntade. Vi sovo. Och så småningom kom morgonen. Det snöade icke längre. Det hade frusit till, och framför oss låg Dawson. Kanoten hade krossats och stannat alldeles utanför Dawson. Sitka Charley hade kommit in med två tusen brev på sista öppet vatten.

»Kvinnan hyrde sig bostad uppe på kullen, och jag såg henne icke på en veckas tid. Men så sökte hon upp mig en dag. 'Charley', sade hon, Vad skulle ni tycka om att arbeta för mig? Ni skulle köra hundar, slå läger och resa tillsammans med mig.' Jag svarade, att jag förtjänade mycket pengar på postföring. Hon sade: 'Jag skall ge er mer än så, Charley.' Jag sade,

att en vanlig grovarbetare hade femton dollars om

156dagen vid gruvorna. Hon sade: 'Det gör fyrahundra-

femtio dollars i månaden.' Och jag sade: 'Men

Sitka Charley är ingen grovarbetare.' Hon sade: 'Jag förstår er, Charley. Jag ger er sjuhundrafemtio dollars i månaden.' Det var en god lön, och jag åtog mig att arbeta för henne. Jag köpte hundar och släde åt henne. Vi färdades uppåt Klondyke, uppåt Bonanza och Eldorado, över till Indian River, till Sulphur Creek, till Dominion, och sedan tillbaka över bergskedjan till Gold Bottom, Too Much Gold och till Dawson. Och hela tiden sökte hon efter någonting, jag visste icke vad. Jag undrade. 'Vad är det för något ni söker?' frågade jag. Hon skrattade. %etar ni efter guld?' frågade jag. Hon skrattade om igen. Och sedan sade hon: 'Detta är någonting som ni inte

har med att göra, Charley.' Och efter den stunden frågade jag inte mer.

»Hon hade en liten revolver, som hon bar vid sitt bälte. Emellanåt under färden övade hon sig att skjuta med den. Jag skrattade åt henne. 'Vad skrattar ni för, Charley?' frågade hon. 'Varför leker ni med den där?' sade jag. 'Den är inte god vara. Den är för liten. Lagom till leksak åt ett barn.' När vi sedan komma tillbaka till Dawson, bad

hon mig köpa en fullt duglig revolver åt henne. Jag köpte en Colts 44. Den var mycket tung, men hon bar den ständigt vid bältet.

»I Dawson kom en man med. Vilken väg han hade kommit vet jag inte. Vet endast att han var en checha-quo, eller vad ni kallar för nybörjare. Hans händer voro mjuka som hennes. Han hade aldrig användt dem i hårdt arbete. Också han var mjuk och

157fin alltigenom. I början tänkte jag, att han kanske var hennes man. Lien han var för ung till det. Och de so vo i var sin bädd om natten. Han var väl knappast tjugu år. Ögonen blåa, håret gult och små gula mustascher. Hans namn var John Jones. Kanhända han var hennes bror. Jag vet det inte. Och jag gjorde inga frågor vidare. Men jag tänker, att hans namn icke var John Jones. Annat folk kallade honom mr Girvan. Jag tror icke heller att det är hans namn, lika litet som jag tror att hon heter miss Girvan, som annat folk kallar henne. Jag tänker, att ingen vet deras rätta namn.

»En natt låg jag och sov i Dawson. Då kom han och väckte mig. Han sade: 'Gör hundarna i ordning,

vi ska' resa.' Jag gjorde inga frågor vidare, så att jag gjorde bara hundarna i ordning och vi begå vo oss av. Vi färdades utför Yukon. Det var natt, det var november, och det var mycket kallt — sextiofem under noll. Hon hade fint skinn. Han hade fint skinn. Och kölden var bitande. De blevo trötta. De gräto i tysthet. Efter en stund sade jag, att det vore bättie vi stannade och slogo läger. Men de sade, att de ville fortsätta. Tre gånger sade jag, att det vore bättre att slå läger och vila, men de svarade varje gång att de ville fortsätta. Efter detta sade jag ingenting mer. Och hela tiden, dag efter dag, var det på samma sätt. Deras hud var mycket fin och mjuk. Men den blev stel och sprack sönder. De förstodo sig icke på mocka-siner, och deras fötter foro mycket illa. De linkade, de stapplade som druckna människor, de gräto i tysthet — och hela tiden sade de: 'Vidare, vidare! Vi

vilja gå vidare!'

158»De voro som vanvettiga. Hela tiden bara framåt och framåt. Varför ville de vidare? Jag visste det icke. Men de fortsatte ständigt. Vad jagade de efter? Det visste jag icke. De voro icke ute för att söka guld. Det var ingen rusning å färde. Och för övrigt hade de rikligt med pengar att ge ut. Men jag gjorde inga frågor vidare. Och jag färdades också vidare och vidare, därför att jag var härdad och stark och fick god betalning.

»Vi kommo till Circle City. Det de sökte fanns icke där. Jag tänkte, att nu skulle vi få vila oss, och även hundarna. Men det blev ingen vila, icke en enda dag. 'Kom, låt oss fortsätta', sade kvinnan till mannen. Och vi fortsatte. Vi lämnade Yukon. Vi färdades över bergsryggen åt väster och drogo nedåt Tanana-landet. Där hade man företagit nya grävningar. Men det de sökte fanns icke där, och så vände vi om igen till Circle City.

»Det var en svår resa. December var till största delen förbi. Dagarna voro korta. Det var mycket kallt. En morgon var det sjuttio under noll. 'Bäst att vi inte ge oss ut i dag', sade jag, 'ty i annat fall tinar inte frosten upp i andedräkten och edra lungspetsar bli kylda. Och efter detta får man en svår hosta och nästa vår kanske också lunginflammation.' Men de voro checha-qous, och de förstodo icke vägens faror. De voro nästan som döda, de voro så trötta, men de sade ändå: 'Iyåt oss gå vidare.' Och vi gingo vidare.

Frosten fyllde deras lungor och de fingo torrhosta. De hostade tills tårarna runno utför deras kinder. När fläsket skulle stekas, måste de rusa bort från elden och hosta en halvtimme i snön. De förfröso sina kinder

159fläckvis, så att huden svartnade och blev sårig. Mannen kylde dessutom även sin tumme, så att det såg ut, som om spetsen ville falla av, och han måste ha någonting lindat ovanpå vanten för att hålla tummen varm. Och emellanåt, när frosten var mycket bitande och tummen var mycket kall, måste han ta av sig vanten och sticka tummen intill sitt bara skinn under benkläderna för att få den varm igen.

»Så kommo vi linkande till Circle City, och till och med jag, Sitka Charley, var trött. Det var julafton. Jag dansade, drack och gjorde mig glad i gladt sällskap, ty dagen därpå var juldag, och då skulle vi väl få vila. Men visst icke. Klockan var fem på morgonen — juldagens morgon. Jag hade sovit i två timmar. Och nu stod mannen vid min bädd. 'Kom och sela på hundarna, Charley', sade han. 'Vi ska' genast ge oss av.'

»Jag har ju sagt, att jag icke gjorde några frågor vidare. De betalade mig sjuhundrafemtio dollars i månaden. De voro mina husbönder. Jag var deras tjänare. Om de hade sagt: ’Kom, Charley, nu ska’

vi bege oss till helvetet!’ så hade det hört mig till att sela på hundarna och klatscha med piskan och sätta i gång för att fara dit. Så att jag selade på hundarna och vi gåvo oss av nedåt Yukon. Vart skulle vi? Det sade de inte. De sade ingenting annat än: 'Vi-

dare, vidare! Vi vilja vidare!’»

»De voro förskräckligt trötta. De hade färdats många hundra mil, och de hade inte förstånd om vad dylika färder fordra. Deras hosta var mycket svår

— den där torrhostan, som kommer kraftiga män att svära och de veka att gråta. Men de färdades stän-

160digt vidare. För varenda dag fortsatte de sin färd. Aldrig fingo deras hundar vila. Och oupphörligt köpte de nya hundar. Vid varje guldgrävarläger, varje station, varje indianby skildes de trötta hundarna ifrån och ersattes med nya. De hade mycket pengar, pengar utan all ände, och de ödslade med dem som med vatten. Voro de vansinniga? Ibland trodde jag det, ty de tycktes vara besatta av en ond ande, som drev dem framåt, ständigt framåt. Vad var det de sökte efter? Det var icke guld. De grävde aldrig i jorden. Jag funderade över det länge. Så kom jag på den tanken, att det måste vara en man de jagade efter. Men vilken man? Aldrig sågo vi till den mannen. Men de liknade vargar på spår efter ett byte. Underliga vargar — fina och mjuka vargar, barnsliga vargar, som icke hade förstånd om vad en vinterresa kräver. Om nätterna gräto de högt under sömnen. Medan de sovo jämrade de sig högt av smärta över sin trötthet. Och om dagarna gräto de i tysthet, under det de stapplade framåt efter släden. I sanning underliga vargar.

»Vi färdades förbi Fort Yukon. Förbi Fort Hamil-ton. Förbi Minook. Januari hade kommit och var nära sitt slut. Dagarna voro mycket korta. Klockan nio på morgonen blev det dager. Klockan tre blev det mörkt. Och det var kallt. Och till och med jag, Sitka Charley, var trött. Skulle vi hålla på som vi gjorde i det oändliga? Vem kunde veta det? Men ständigt höll jag utkik under färden efter det de ville finna. Det var få människor ute. Ibland färdades vi hundra mil utan att se ett enda tecken till liv. Det var mycket stilla omkring oss. Där hördes inga ljud.

161

Kårlek Ull livet. ii.Emellanåt föll snö, och vi sågo ut som vandrande spöken. Ibland var luften klar, och då kom solen fram vid middagstiden för några ögonblick bortom höjderna i söder. Norrskenet flammade över himlen och ljusfläckar virvlade rundt, och luften var full av frost.

»Jag, Sitka Charley, är en kraftig man. Jag föddes på resa, och alla mina dagar hade jag framlevat på resa. Men ändå hade dessa bägge vargbarn gjort mig mycket trött. Jag var mager som en utsvulten katt, och jag var glad att få gå till vila om kvällarna, och på rnornarna kände jag mig mycket, mycket trött. Men ständigt begåvo vi oss ut i mörkret innan dagningen, och kvällens mörker fann oss ständigt ännu på vägen. Och de bägge vargbarnen! Om jag var mager som en utsvulten katt, så voro de magra som kattor, vilka aldrig ha fått någon föda och dött av brist på mat. Deras ögon hade sjunkit långt in i deras huvuden och kunde emellanåt lysa med feberaktig glans, men voro eljest dimmiga och höljda av töcken som de dödas. Deras kinder voro urhålkade som klipphålor och dessutom svartnade och såriga efter att mångfaldiga gånger ha varit kylda. Ibland var det kvinnan som sade när morgonen nalkades: 'Jag förmår inte resa mig. Jag

kan inte röra mig. Låt mig dö här!’ Och då var det mannen som stod bredvid henne och sade: ’Kom,

låt oss fortsätta!’ Och de fortsatte. En annan gång var det mannen som icke förmådde resa sig, och då sade hon: ’Kom, låt oss gå vidare!’ Det enda de

gjorde, och gjorde beständigt, var att gå vidare. Alltid gå vidare.

»Ibland hade mannen och kvinnan brev sig till

162mötes vid handelsstationerna. Jag vet icke vad breven kunde innehålla. Men det var spåret de följde, breven

själva tjänade till spår. En gång kom en indian och gav dem ett brev. Jag talade enskilt med honom. Han sade, att en man med ett öga hade givit honom brevet —• en man, som färdades raskt utför Yukon. Det var alltsammans. Men jag visste nu, att mina vargbarn voro på jakt efter mannen med det enda ögat.

»Det var nu februari och vi hade färdats femtonhundra mil. Vi nalkades Behrings hav och där var stormigt och kallt. Färden var svår. Vi kommo till An vig. Jag vet det icke, men jag tror säkert att de fingo ett brev i Anvig, ty de voro mycket upprörda och sade: 'Kom, skynda på, låt oss gå vidare.' Men

jag sade, att vi måste köpa livsmedel, och de sade, att vi måste ha lätt packning för att kunna färdas fort. De sade också, att vi kunde få livsmedel vid Charley Mc Keons hydda. Då visste jag, att de ville färdas den stora omvägen, ty det är där som Charley Mc Keon har sin bostad. Just där Black Rock reser sig invid vägen.

»Innan vi begå vo oss av, talade jag kanske i ett par minuter med prästen i Anvig. Ja, där hade en man med ett öga färdats förbi, och hans reste mycket fort. Och nu visste jag alldeles säkert, att vad de sökte var mannen med det enda ögat. Vi lämnade Anvig med föga livsmedel och färdades lätt och fort. Vi hade köpt tre nya hundar i Anvig och resan gick mycket raskt. Mannen och kvinnan voro som vanvettiga. Vi begåva oss ut tidigare på rnornarna och färdades längre om kvällarna. Jag betraktade dem emellanåt,

163ty jag trodde mig få se dem dö, de bägge vargbarnen, men de ville icke dö. De fortforo att färdas framåt. När torrhostan ansatte dem mycket svårt, tryckte de händerna mot bröstet och sjönko ihop över snön och bara hostade och hostade och hostade. De kunde icke gå, de förmådde icke tala. De hostade kanhända tio minuter, kanhända också en halvtimme, men sedan rätade de upp sig igen, med tårarna, som hostan framkallat, frusna på sina kinder, och deras första ord voro: 'Kom, låt oss gå vidare!'

»Till och med jag, Sitka Charley, var förskräckligt trött, och jag tyckte att sjuhundrafemtio dollars i månaden var billigt pris för det arbete jag hade. Vi togo av inåt den stora omvägen, och där var vägen mera obanad. Men vargbarnen tittade framåt vägen och sade: 'Skynda!' Och oupphörligt sade de:

'Skynda på! Fortare! Fortare!' Det var hårdt för hundarna. Vi hade icke mycken föda och kunde icke ge dem tillräckligt att äta, och deras krafter sjönko. Och ändå måste de träla så hårdt. Kvinnan riktigt sörjde för deras skull, och jag såg ofta i hennes ögon tårar av bedrövelse över dem. Men den onde anden inom henne tillät henne icke att stanna så att hundarna fingo vila.

»Och så träffade vi på mannen med det enda ögat. Han låg i snön invid vägen och hans ena- ben var brutet. För benbrottets skull hade han endast kunnat skaffa sig ett dåligt läger, och han hade legat där på sina filtar i tre dagar och hållit sin eld brinnande. När vi träffade på honom, låg han och svor. Han svor som den lede själv. Aldrig har jag hört någon svära så som den mannen. Jag blev glad. Nu, sedan de hade

164funnit det de sökte, skulle vi äntligen få vila. Men kvinnan sade: 'Låt oss färdas vidare. Skynda på!'

»Jag var förvånad. Men mannen med det enda ögat sade: 'Bry er inte om mig! Men ge mig edra

livsmedel! Ni få mera i morgon hos Mc Keon. Skicka Mc Keon hit efter mig. Men skynda er vidare!' Här var således en varg till, en gammal varg, och även han hade blott en enda tanke — att gå vidare. Så gåvo vi honom vårt matförråd, vilket icke var stort, och vi höggo bränsle till hans eld och togo hans kraftigaste hundar och fortsatte. Vi lämnade mannen med det enda ögat där i snön, och han dog där i snön, ty Mc Keon kom aldrig dit efter honom. Och vem den mannen var och varför han hade kommit dit, det visste jag inte, men jag tänker att han, som jag, hade fått stor betalning av mannen och kvinnan för att arbeta för dem.

»Den dagen och den kvällen hade vi ingenting att äta, och hela den följande dagen färdades vi raskt, ehuru vi voro utmattade av hunger. Så kommo vi då till Black Rock, som reser sig femhundra fot över vägen. Det var vid dagens slut. Mörkret sänkte sig mer och mer och vi kunde icke finna Mc Keons hydda. Vi somnade hungriga, och på morgonen sågo vi oss om efter hyddan. Den fanns där icke, och det var underligt, ty var och en visste att Mc Keon bodde i en hydda vid Black Rock. Vi voro nära kusten, det blåste skarpt och var mycket snö. Överallt hade blåsten drivit ihop hela kullar av snö. Jag fick en tanke och började gräva i några av snökullarna. Jag stötte

snart emot hyddans väggar, och jag grävde mig ned till dörren. Jag gick in. Mc Keon var död.

165Hade kanhända varit död två eller tre veckor. En

sjukdom hade kommit över honom, så att han icke hade kunnat lämna sin bostad. Blåsten hade hjälpt snön att begrava hyddan. Han hade förtärt de livsmedel han hade och sedan dött. Jag såg efter i hans förrådsrum, men där fanns ingenting.

»’L,åt oss fortsätta’, sade kvinnan. Hennes ögon vittnade om hunger och hon höll handen mot hjärtat, som om det gjorde ondt därinne. Hon vajade hit och dit som ett träd för blåsten, där hon stod. ’Ja, låt oss fortsätta’, sade mannen. Hans röst var ihålig som en gammal kraxande korps, och han var så godt som vanvettig av hunger. Hans ögon lyste som eldkol, och liksom hans kropp sviktade hit och dit, så sviktade också själen inom honom. Och jag sade nu också: ’Iyåt oss fortsätta!’ Ty denna enda tanke,

som ständigt träffat mig som ett piskslag för åtminstone varje mil av de femtonhundra, hade bränt sig in i min själ, och jag tror att också jag var från mina sinnen. För övrigt kunde vi ej göra annat än fortsätta, ty där fanns ju inga livsmedel. Och så fortsatte vi vår färd utan en tanke på mannen med det enda ögat, som låg där borta i snön.

»Det är icke många som färdas den stora omvägen. Två månader, tre månader kunna förgå utan att någon far den vägen. Snön hade täckt över den och det syntes inga tecken till att människor någonsin hade kommit eller gått där. Hela dagen blåste det och snön föll, och hela dagen fortsatte vi framåt, medan våra magar gnagdes av hungerkval och våra krafter sjönko med varje steg vi togo. Så började kvinnan falla emellanåt. Och sedan mannen. Jag föll icke, men mina fötter

166kändes tunga, och jag lyfte dem med möda och stapplade många gånger.

»Den kvällen var det slut på februari. Jag dödade en ripa med kvinnans revolver, och våra krafter blevo något ökade. Men hundarna hade ingenting att äta. De försökte äta sina seltyg, som äro av läder och val-rosshud, och jag måste driva undan dem med en påk och hänga upp alla seltygen i ett träd. Och hela natten tjöto de och slogos omkring trädet. Men vi frågade icke efter det. Vi somnade och sovo som döda, och på morgonen reste vi oss som döda ur sina gravar och fortsatte vår färd.

»Den dagen var den första mars, och samma morgon såg jag första spåret efter det som vargbarnen voro på jakt efter. Det var klart och kallt. Solen var nu längre uppe och ljusfläckar flammade på bägge sidor om henne, och luften glittrade av frost. Snö föll icke längre, och jag såg friska spår efter hundar och släde på vägen. En enda man hade åtföljt detta fordon, och jag såg i snön att han icke var kraftig. Icke heller han hade tillräckligt att äta. Vargbarnen sågo också de friska spåren och blevo mycket upprörda. 'Skynda!’ sade de. Och oupphörligt upprepade de: 'Skynda!

Fortare, Charley, fortare!’

»Vi skyndade mycket långsamt. Mannen och kvinnan föllo oupphörligt. När de försökte åka på släden, voro hundarna för kraftlösa att dra dem och föllo omkull. För övrigt var det så kallt, att om de hade åkt, skulle de ha förfrusit. Det går mycket lätt för en hungrig att förfrysa. När kvinnan föll, hjälpte mannen upp henne. Andra gånger hjälpte hon upp honom. Ibland föllo de bägge och kunde icke resa

167sig, och jag måste då alltid hjälpa dem upp igen, ty eljest skulle de icke ha kunnat komma upp utan hade legat och dött i snön. Det var ett svårt arbete, ty jag var mycket utmattad och måste ju också driva på hundarna, och mannen och kvinnan kändes tunga och hade inga krafter att hjälpa till själva. Så småningom började nu också jag falla omkull i snön, och det fanns ingen som kunde hjälpa mig upp, utan jag måste resa mig utan hjälp. Och alltid gjorde jag det och hjälpte också upp de andra och drev hundarna framåt.

»På kvällen sköt jag en ripa, och vi voro mycket hungriga. Och samma kväll sade mannen till mig: ’Hur dags kunna vi ge oss av i morgon bittida, Charley?’ Hans röst var som en gengångares. Jag sade: ’Ni

har hela tiden velat ut klockan fem.’ — ’I morgon’, sade han, ’ge vi oss av klockan tre.’ Jag skrattade bittert och

sade: ’Då är ni snart en död man.’ Och

han sade: ’I morgon ge vi oss av klockan tre.’

»Och vi gå vo oss av klockan tre, ty jag var ju deras tjänare, och vad de tillsade mig att göra, det gjorde jag. Det var klart och kallt och ingen blåst. När dagsljuset kom, kunde vi se en lång vägsträcka framför oss. Och det var alldeles lugnt. Vi kunde icke höra något annat ljud än dunket av våra hjärtan, och då allt omkring en är tyst, ljuda dessa slag mycket högt. Vi voro som sömngångare, och vi gingo i drömmar tills vi föllo — och då visste vi att vi måste upp igen, och så sågo vi återigen vägen framför oss och hörde dunket av våra hjärtan. Emellanåt, när jag på detta sätt vandrade framåt i drömmar, fick jag underliga tankar. För vad levde Sitka Charley, frågade jag mig själv. Varför skulle Sitka Charley träla så hårdt och

168gå hungrig och lida all denna pina? För sjuhundrafemtio dollars i månaden, gav jag till svar, och jag visste att det var ett dåraktigt svar. Men det var också ett sanningsenligt svar. Och efter den stunden har jag aldrig frågat efter pengar vidare. Ty den dagen gick en stor visdom upp för min själ. Där blev ett stort ljus och jag såg klart och förstod, att det icke är för pengar man skall leva utan för att vinna en säll-het som ingen människa kan giva eller köpa eller sälja och som övergår värdet av alla penningar som finnas i världen.

»På förmiddagen kommo vi till platsen för ett läger, som användts under natten av mannen som färdades före oss. Det hade varit ett eländigt läger, ett sådant som anordnas av en man som är hungrig och utan krafter. På snön lågo bitar av filt och säckväv, och jag förstod vad som händt. Hans hundar hade stillat sin hunger med seltygen, och han hade gjort nya av sina filtar. Mannen och kvinnan stirrade skarpt på det som fanns att se där, och när jag såg på dem, kände jag en kyla i ryggen som om en kall blåst hade strukit fram över huden. Deras ögon voro djupt insjunkna och brunno som eld, en vanvettets eld, som tändts av mödor och hunger. Deras ansikten liknade människors som dött av hunger, och deras kinder voro svartnade efter mångfaldiga förf rysningar. 'Låt oss fortsätta’, sade mannen. Men kvinnan fick ett anfall av hostan och föll omkull i snön — torrhostan, som man får när lungorna blivit kylda av frosten. Hon hostade en lång stund, och sedan kravlade hon sig upp igen som ett lik ur sin grav. Tårarna hade frusit till is på hennes kinder, och hennes andedräkt

169sorlade dovt, då den drogs in och ut, och hon sade: 'Låt

oss fortsätta.’

»Vi fortsatte. Och vi gingo där i drömmar i den stora tystnaden. Och ständigt, medan vi voro i gång, höllo drömmar oss fångna och vi kände ingen smärta, men för varje gång vi föllo vaknade vi upp och sågo snön och bergen och de friska spåren efter mannen som färdades före oss, och vi kände alla våra smärtor igen. Så kommo vi till en plats, där vi kunde se långt framför oss över snön, och då sågo vi också att det de sökte var framför dem. På en mils avstånd syntes mörka fläckar på snön. Och de mörka fläckarna rörde sig. Mina ögon voro dimmiga och jag måste anstränga mina sinnen för att se. Och jag såg en man med hundar och släde. Vargbarnen sågo det också. De förmådde icke längre tala, men de viskade hest: 'Framåt, framåt! Låt oss skynda!’

»Och de föllo omkull, men de kommo upp igen och gingo vidare. Filtseltygen brusto ofta sönder för mannen framför oss, och han måste stanna och laga dem. Våra seltyg voro goda, ty jag hade varje natt hängt upp dem i träd. Klockan elva hade vi mannen på en halv mils avstånd. Klockan ett var han en fjärdedels mil framför oss. Han var mycket kraftlös. Vi sågo honom falla många gånger i snön. En av hans hundar kunde icke gå längre, och han skar sönder seltyget för att göra honom lös. Men han dödade honom icke J ag dödade hunden med yxan, när jag gick förbi honom, och jag dödade också en av våra hundar, som var för svag i benen att gå längre.

»Så voro vi på trehundra yards avstånd från mannen. Vi färdades mycket långsamt. Kanhända vi

170på två eller tre timmar tillryggalade en mil. Det kunde knappast kallas att gå. Ty vi föllo oupphörligt. Vi kommo upp igen, stapplade framåt ett par steg, kanske tre, och sedan föllo vi på nytt. Och hela tiden må te jag ständigt hjälpa upp mannen och kvinnan. Ibland kunde de resa sig på knä och så falla framstupa kanske fyra eller fem gånger, innan de kommo på fötter igen och kunde stappla framåt två eller tre steg, och sedan föllo de på nytt. Men de föllo ständigt framåt. Stående eller knäböjande — ständigt föllo de framåt och vunno vid varje fall en

kroppslängd av vägen.

»Ibland gingo de på händer och knän liksom skogens djur. Vi färdades som sniglar, gingo långsamt som döende sniglar. Och ändå färdades vi fortare än mannen framför oss. Ty även han föll oupphörligt, och han hade ingen Sitka Charley som hjälpte honom upp. Nu var han tvåhundra yards framför oss. Och efter en lång stund var det endast hundra yards mellan honom och oss.

»Det var en löjlig syn. Jag kände lust att skratta högt. Hahaha! Just så där. Det var verkligen så löjligt. En kapplöpning mellan döda människor och döda hundar. Det var som när man i en mardröm vill springa för sitt liv och endast kommer fram fot för fot. Mannen som jag hade med mig var galen. Kvinnan var galen. Jag var galen. Hela världen var galen, och jag måste skratta åt det, ty det var verkligen så löjligt.

»Den främmande mannen framför oss lämnade hundarna efter sig och fortsatte ensam över snön. Efter en lång stund kommo vi till hundarna. De lågo hjälp-

171lösa i snön med seltygen av filt och säckväv på sig och släden bakom sig, och när vi gingo förbi dem, gnällde de och jämrade som småbarn då de äro hungriga.

»Och nu lämnade också vi våra hundar efter oss och fortsatte ensamma över snön. Mannen och kvinnan voro nästan alldeles slut, och de stönade och jämrade och snyftade, men de gingo vidare. Jag gick också vidare. Jag hade blott en enda tanke. Det var att hinna upp den främmande mannen. Ty det var detsamma som att jag skulle få vila, och förut fanns det ingen vila till för mig, och jag tyckte, att jag måste lägga mig ned och sova i tusen år — jag var så trött.

»Den främmande mannen var nu femtio yards ifrån oss, helt allena i den vita snön. Han föll och krälade framåt, reste sig, stapplade, föll och krälade på nytt. Han betedde sig som ett sårat djur, när det bemödar sig att komma undan för jägare. Så kröp han oavbrutet på händer och knän. Han reste sig icke upp längre. Och mannen och kvinnan reste sig icke heller. Men jag steg upp Jag föll emellanåt, men jag reste mig alltid igen.

»Det var en underlig syn. Överallt endast snö och tystnad, och midt i allt detta mannen och kvinnan krypande efter främlingen som kröp före dem. På bägge sidor om solen strålade ljusfläckar, så att det såg ut som om det sutte tre solar på himlen. Frosten i luften glittrade som diamantstoft, hela rymden tycktes vara full av lysande damm. Så började kvinnan hosta ibland, och då låg hon stilla i snön tills anfallet hade gått över, sedan kröp hon åter vidare. Och så spejade mannen framför sig emellanåt, och han var skumögd som en åldring och måste gnugga sig i ögonen,

172så att han kunde se främlingen. Och främlingen såg sig då och då tillbaka över axeln. Och Sitka Charley höll sig på sina fötter, föll emellanåt, men reste sig ständigt igen.

»Efter en lång stund upphörde den främmande mannen att krypa. Han reste sig långsamt och sviktade fram och tillbaka där han stod. Han drog av sin ena vanten och väntade med revolver i handen, osäkert vaggande hela tiden. Hans ansikte var bara skinn och ben och svartfrusen hud. Det var ett hungrigt ansikte, ögonen voro djupt insjukna i huvudet och läpparna lyftes som till morrning. Mannen och kvinnan stego nu också upp och närmade sig den främmande mannen mycket långsamt. Och rundt omkring var endast snön och tystnaden. Och på himlen lyste tre solar, och hela luften glittrade av diamantstoft.

»Och nu blev jag, Sitka Charley, vittne till hur vargbarnen dödade sitt byte. Icke ett ord uttalades. Främlingen med det hungriga ansiktet gav endast ifrån sig ett ilsket morrande. Han stod där sviktande av och an med hängande skuldror, böjda knän och benen långt åtskilda för att han icke skulle falla. Mannen och kvinnan stannade på ungefär femtio fots avstånd. De stodo också med benen långt åtskilda för att icke falla, och deras kroppar vaggade som hans. Den främmande mannen var mycket kraftlös. Hans arm skakade, och när han sköt på mannen, slog kulan ner i snön. Mannen kunde icke få av sig vanten. Den främmande mannen sköt på honom återigen, och den gången gick kulan förbi honom i luften. Nu tog mannen sina tänder till hjälp och fick av sig vanten.

173Men hans hand var förfrusen, och han kunde icke hålla revolvern, och den föll i snön. Jag såg på kvinnan. Hon hade dragit av sig vanten och höll den stora Coltrevolvem i sin hand, och hon sköt tre skott efter varandra, så hastigt som jag nu har sagt det. Den främmande mannen med det hungriga ansiktet morrade ännu när han föll framstupa i snön.

»De brydde sig icke om att se på den döde. 'Låt oss fortsätta', sade de. Och vi fortsatte. Men nu, sedan de hade funnit det de sökte, voro de som döda. Deras sista styrka var förbrukad. De förmådde icke stå på sina fötter. Och de ville icke krypa längre, de ville endast sluta sina ögon och sova. Jag fick se en plats som var lämplig för ett läger, ganska nära. Jag stötte till dem med foten. Jag hade min hundpiska, och jag lät dem smaka den. De skreko högt, men de måste krypa framåt. Och de kröpo så långt som till den utsedda lägerplatsen. Jag gjorde upp eld, så att de icke skulle förfrysa. Sedan gick jag tillbaka efter släden. Jag dödade också den främmande mannens hundar, för att vi skulle få föda och icke dö av svält. Jag svepte in mannen och kvinnan i filtar och de sovo. Ibland väckte jag dem och gav dem litet föda. De vaknade icke riktigt, men de togo emot födan. Kvinnan sov en dag och hälften av den följande. Så vaknade hon, men somnade på nytt. Mannen sov i två dagar och vaknade sedan och somnade om igen. Efteråt begåvo vi oss av nedåt kusten till St. Michaels. Och när isen bröt upp på Behrings hav, reste mannen och kvinnan sin väg på ett ångfartyg. Men först betalade de mig efter sjuhundrafemtio dollars i månaden. Och de gå vo mig dessutom en present på tusen dollars.

174Det var det året som Sitka Charley gav mycket pengar till missionsanstalten vid Holy Cross.»

»Men varför dödade de den där mannen?» frågade jag.

Sitka Charley dröjde med svaret tills han hade tändt sin pipa. Han såg på illustrationen ur Police Gazette och nickade förtroligt åt den. Sedan sade han långsamt och fundersamt:

»Jag har tänkt mycket över det. Jag vet det inte. Det var någonting som hände. Det är en tavla som jag har i minnet. Alldeles som att se in genom fönstret och se mannen skriva ett brev. De kommo in i mitt liv och de försvunno ur mitt liv — och tavlan är, som jag förut har sagt, utan början, och dess slut övergår allt förstånd.»

»Ni har målat många tavlor under er berättelse», sade jag.

»Ja», sade han och nickade. »Men de voro utan begynnelse och slut.»

»Den sista av dem hade ett slut», sade jag.

»Ja», svarade han. »Men vilket?»

»Det var ett brottstycke ur livet», sade jag.

»Ja», instämde han. »Det var ett brottstycke ur livet.»

NEGORE, PULTRONEN.

Han hade följt sitt flyende folk i spåren i elva dagar, och hans egen färd hade också varit en flykt, ty han visste mer än väl att han bakom sig hade de fruktade ryssarna, som arbetade sig fram genom träskmarker och över branta bergsryggar i avsikt att helt och hållet utrota hela hans folk. Han färdades med lätt packning. En sovrock av kaninskinn, en reffelbössa och några skålpund soltorkad lax utgjorde hela hans utrustning. Han skulle ha förundrat sig över att ett helt folk — kvinnor, barn och åldringar — kunde färdas så raskt, om han icke hade vetat vilken förskräckelse som drev dem framåt.

Det var under den gamla tiden då ryssarna hade ockuperat Alaska — det nittonde århundradet hade endast hunnit hälften av sitt lopp — som Negore var stadd på flykt efter sin flyende stam och råkade på den en sommarnatt vid Pee-lats övre flöden. Ehuru midnattstimmen nalkades, var det ännu ljus dager när han gick igenom de uttröttades läger. Många sågo honom, alla kände honom, men få och kyliga voro de hälsningar han fick mottaga.

»Det är ju Negore, pultronen», hörde han en ung kvinna, Illiha, säga med ett skratt, och hans systerdotter Sunne instämde i skrattet.

176Ursinnig harm gnagde honom i hjärtat, men han förrådde det icke med en min, utan letade sig fram emellan lägereldarna, tills han kom till en eld där en gammal man hade sin plats. Framför den gamle låg en ung kvinna på knä och knådade med skickliga fingrar hans trötta benmuskler. Gubben lyfte upp sitt ansikte med de synlösa ögonen och lyssnade ivrigt, då Negores fot bräckte en förtorkad gren.

»Vem kommer?» frågade han med tunn och darrande röst.

»Negore», svarade den unga kvinnan. Hon såg knappast upp från sin sysselsättning.

Negores ansikte var uttryckslöst. I flera minuter stod han och väntade. Den gamle mannens huvud hade åter sjunkit ned mot hans bröst. Den unga kvinnan tryckte och klämde de vissnade musklerna; hon låg framåtlutad på knä och hennes nedböjda huvud var liksom gömt under ett moln av det rika svarta håret. Negores ögon betraktade uppmärksamt den smidiga gestalten, böjlig som ett lodjurs eller som en kvist av ungt vide och ändå med ungdomens hela styrka. Han såg på henne och kände en trånad som var besläktad med fysisk hunger. Slutligen talade han och sade:

»Har man här ingen hälsning från Negore, som har varit länge borta och först nu har kommit tillbaka?»

Hon såg upp på honom med köld i sina ögon. Den gamle mannen skrattade sakta för sig själv som åldringar bruka göra.

»Du är min kvinna, Oona», sade Negore. Hans ton var befallande och innebar en skymt av hotelse.

Hon reste sig plötsligt med kattlik smidighet till sin

177

Kärlek till livet. 12.fulla längd, hennes ögon blixtrade och näsvingarna skälvde som på ett rådjur.

»Jag skulle ha blivit din kvinna, Negore, men du är feg, och gamle Kinoos' dotter kan ej bli hustru åt en feg man.»

Han ville svara, men hon tystade honom med en befallande åtbörd.

»Gamle Kinoos och jag kommo hit till er från ett främmande land», sade hon stolt. »Ditt folk tog oss in till sina eldar och gåvo oss värme utan att fråga varifrån eller varför vi kommo. Det var deras tanke att gamle Kinoos hade förlorat sin syn för sin ålderdoms skull. Gamle Kinoos är en modig man, men gamle Kinoos har aldrig skrutit med sina bedrifter. Och när jag nu berättar dig hur han har blivit blind, skall du utan vidare frågor förstå, att Kinoos' dotter ej kan bli mor till en så feg mans barn som dina, Negore.»

Han ville åter tala, men hon tystade honom på nytt.

»Så vet då, Negore, att om alla de färder lades tillsammans, som du har företagit i detta land, så skulle deras längd ändå icke räcka till att föra dig till det för dig obekanta Sitka vid det stora salta havet. På den platsen finns det många ryssar, och deras hand är hård. Och från Sitka flydde en gång gamle Kinoos, som på den tiden var unge Kinoos, med mig, som då var ett spädt barn, i sina armar. Hans flykt gick över öarna ute i havet. Min mors död täljer sagan om den oförrätt han hade lidit, och att en ryss ljöt döden genom att ett spjut stungits genom hans bröst och rygg täljer sagan om Kinoos' hämnd.

»Men vart vi än flydde och hur långt vi än flydde, träffade vi ständigt på det hatade ryska folket. Kinoos

178var en oförskräckt man, men deras åsyn gjorde ondt i hans ögon. Och så flydde vi vidare över vattnen i åratal, tills vi kommo till det stora dimmiga havet, som du nog har hört talas om, Negore, men som du aldrig har sett. Vi vistades bland många folk och jag växte upp till kvinna; men Kinoos, som småningom blev gammal, tog icke ny hustru, och jag tog ingen man.

»Slutligen kommo vi till Pastolik, som ligger där Yukon fördränker sig i det stora dimmiga havet. Där bodde vi länge vid havets brädd bland ett folk som hatade ryssarna av hela sin själ. Men emellanåt kommo dessa ryssar med stora skepp och förmådde folket i Pastolik att visa dem vägen mellan de oräkneliga öarna vid den

mångmunnade Yukons utflöde. Och stundom hände att männen som de togo med sig till vägvisare aldrig kommo tillbaka, och då blev folket fullt av vrede och gjorde upp en stor plan.

»När det så nästa gång kom ett skepp, steg gamle Kinoos fram och sade, att han skulle visa dem vägen. Han var då en gammal man och hans hår var vitt, men han hade ett oförskräckt sinne. Och han var en slug man, ty han förde skeppet dit där havet suger inåt land och vita vågor slå mot ett berg som kallas Romanoff. Och havet sög skeppet in där vågorna skummade vita, och det stötte på klipporna och dess sidor rämnade. Då kom allt folket från Pastolik — ty det var just deras plan —• med sina krigsspjut och pilar och några eldvapen. Men först stucko ryssarna ut ögonen på gamle Kinoos, för att han aldrig mer skulle kunna visa någon vägen, och sedan kämpade de med folket från Pastolik där vågorna skummade vita.

179»Dessa ryssars anförare hette Ivan. Det var han som med sina två tummar tryckte ut Kinoos ögon. Och han kämpade sig igenom det vitskummande vattnet med två av sina män, de enda som funnos kvar i livet, och han begav sig utmed det stora dimmiga havets rand uppåt norden. Kinoos var en vis man. Han kunde icke längre se och var hjälplös som ett barn. Och därför flydde han från havets närhet uppåt den stora mäktiga Yukonfloden ända till Nulato, och jag följde honom.

»Detta var det dåd min far utförde — Kinoos, som då var en gammal man. Men hur beter sig den unge mannen Negore?»

Hon hindrade honom åter från att svara.

»Med mina egna ögon såg jag det för några dagar sedan vid Nulato, utanför portarna till det stora fortet. Jag såg hur ryssen Ivan, som stack ut min fars ögon, höll en hundpiska i sin händ och piskade dig som en hund. Jag såg detta och visste då att feghet bodde i din själ. Men jag såg dig icke den natten då hela ditt folk — ja, till och med gossar som ännu icke voro dugliga till jägare — överföllo ryssarna och dödade dem alla.»

»Men icke Ivan», sade Negore lugnt. »Han är nu i hälarna på oss, följd av ett stort antal ryssar som nyss ha kommit upp från kusten.»

Oona gjorde intet bemödande att dölja sin överraskning och sorg över att Ivan icke var död, men hon fortsatte:

»Den dagen jag nämnde såg jag dig feg. Och den natten då alla din stams manliga medlemmar kämpade, till och med gossar som ännu icke voro dugliga

180till jägare, såg jag dig icke och visste därigenom i dubbelt mått att du är feg.»

»Har du slutat?» frågade Negore. »Helt och hållet?»

Hon böjde jakande på huvudet och gav honom en sidoblick, som om hon vore förvånad över att han kunde ha någonting att säga.

»Vet då, att Negore icke är feg», sade han, och hans tal var mycket lågmält och lugnt. »Vet, att jag som gosse färdades ensam till den plats, där Yukon dränker sig i det stora dimmiga havet. Även i Pastolik har jag varit och ännu längre åt norden utmed havets brädd. Den färden gjorde jag som gosse, och jag var då icke feg. Icke heller var jag det, när jag som yngling helt allena färdades uppåt Yukon längre än någon förut hade varit, så långt att jag kom till ett annat folk med vita ansikten, som bo i en stor befästning, och tala ett annat språk än ryssarna. Jag har också dödat den stora björnen i Tananalandet, där ingen annan av mitt folk någonsin har varit. Och jag har kämpat mot män av Nuklukyets- och Kaltags-och Sticksfolket i avlägsna trakter, jag ensam. Dessa dåd, som ingen här känner till, nämner jag själv. Må mitt eget folk bära vittnesbörd om det de känna till av mina gärningar. De kunna icke kalla Negore feg.»

Han slutade med stolt ton och stolt väntade han.

»Detta är saker som hände innan jag kom till ert land, och jag känner icke till dem», sade Oona. »Jag vet endast vad jag har sett, och jag vet att jag såg dig piskas som en hund den dagen jag nämnt, och att jag icke såg dig den natten, när den stora befästningen lyste i röda lågor och männen härifrån dödade och

181dödades. Och ditt eget folk kallar dig 'Negore, purtronen’. Så lyder numera ditt namn — 'Negore pultronen.’»

»Det är icke något godt namn», förklarade gamle Kinoos småskrattande som förut.

»Du vet icke hur allt hänger samman, Kinoos», sade Negore mildt. »Men jag skall låta dig veta det. Vet då, att jag var borta på björnjakt med Kamo-tah, min mors son. Och Kamo-tah kämpade med en stor björn. Vi hade varit utan kött i tre dagar, och Kamo-tah var icke stark i sin arm eller snabb i sin fot. Och den stora björnen klämde honom i sina ramar, så att benen i hans kropp knäcktes som torra stickor. Så fann jag honom liggande mycket sjuk och jämrande på marken. Och vi hade intet kött, och icke heller kunde jag komma över något byte att döda, så att den sjuke kunde få äta.

»Och jag sade: ’Jag vill gå till Nulato och skaffa

dig föda och ta med mig starka män, så att vi kunna bära dig till lägret.’ Och Kamo-tah sade: ’Gå du

till Nulato och skaffa föda, men säg ingenting om det som har händt mig. Och när jag har ätit och blivit frisk och stark, skall jag söka upp björnen och döda honom. Sedan skall jag vända om med heder till Nulato, och ingen skall kunna skratta åt mig och säga att Kamo-tah har blivit övermannad av en björn.’

»Jag lade min brors ord på hjärtat. Och när jag så kom till Nulato och ryssen Ivan slog mig med sin piska, visste jag, att jag icke kunde få försvara mig. Ty ingen visste någonting om Kamo-tah, som låg sjuk och jämrande och hungrig, och om jag hade kämpat med Ivan och blivit dödad, så skulle min bror också

182dö. Så kom det sig, Oona, att du såg mig piskas som en hund.

»Sedan hörde jag shamaner och hövdingar tala om att ryssarna hade fört in underliga sjukdomar bland vårt lands folk och dödat våra män och stulit våra kvinnor, och att landet måste rensas från dem. Jag hörde deras tal, och jag visste att deras tal var godt, och jag visste också att ryssarna skulle dödas under den kommande natten. Men min bror Kamo-tah låg där ju sjuk och jämrande och utan kött, så att jag kunde icke stanna och kämpa tillsammans med männen och gossarna, som ännu icke voro dugliga till jägare.

»Och jag hade så med mig kött och fisk och märkena efter Ivans piskslag, och när jag kom tillbaka till Kamo-tah, fann jag honom icke jämrande, utan död. Då vände jag om till Nulato — och se, där fanns intet Nulato längre, endast aska där det stora fortet hade stått, och många mäns döda kroppar. Och jag såg ryssarna komma uppför Yukon i båtar, många ryssar som nyss hade anländt över havet, och j ag såg Ivan krypa fram från det ställe, där han hade legat gömd, och tala med dem. Och dagen därpå såg jag Ivan föra dem i stammens spår. I denna stund äro de på väg efter den, och jag är här. Negore är mitt namn, men feg är jag icke.»

»Det är en saga jag nu har hört», sade Oona, men hennes röst var mildare än förut. »Kamo-tah är död och kan icke vittna för dig, och jag vet endast vad jag vet — med mina egna ögon måste jag se att du icke är feg.»

Negore gjorde en otålig åtbörd.»Det finns vägar och utvägar», fortsatte hon. »Är du villig att göra detsamma som gamle Kinoos en gång gjorde?»

Han böjde jakande på huvudet och väntade.

»Som du har sagt, de söka efter oss nu i denna stund, dessa ryssar. Visa dem vägen, Negore, alldeles som gamle Kinoos en gång visade dem vägen, så att de oförberedda komma till en plats, där vi vänta på dem i ett pass uppe i bergen. Du vet var jag menar — där klippväggen är skrovlig och hög. Där skulle vi kunna döda dem alla, Ivan med de andra. När de krypa som flugor uppför branten och ha lika långt till dess topp som till dess botten, skola våra män överfalla dem uppifrån och från bägge sidor med spjut, pilar och eldvapen. Och kvinnor och barn skola lösrycka stora stenar och slunga ner på dem. Det skall bli en stor dag, ty ryssarna skola bli dödade, landet blir rensat, och Ivan — den Ivan som stack ut min fars ögon och lät dig smaka hundpiskan — skall döden dö. Han skall bli dödad som en galen hund, hans andedräkt skall klämmas ur honom under krossande stenar. Och när striden begynner, tillkommer det dig, Negore, att hemligt smyga dig imdan, så att du icke blir dödad.»

»Vare det så», svarade han. »Negore skall visa dem vägen. Och sedan?»

»Och sedan skall jag bli din kvinna, Negores kvinna, den tappre mannens kvinna. Och du skall jaga kött åt mig och gamle Kinoos, och jag skall koka din föda och sy varma och starka parkas åt dig och göra mocka-siner åt dig på mitt folks sätt, vilket är bättre än ditt folks. Och som jag sade, Negore, jag skall vara din kvinna, ständigt din. Och jag skall göra livet gladt

184för dig, så att alla dina dagar skola vara sång och skratt, och du skall få erfara att kvinnan Oona är olik alla andra kvinnor, ty iion har färdats vida omkring och vistats på märkvärdiga platser, och hon äger visdom i fråga om mäns skick och sed och sättet att göra dem glada. Och på dina gamla dagar skall hon fortfarande göra dig glad, och ditt minne av henne från din krafts dagar skall vara ljuvt, ty du skall alltid få erfara att hon skänker dig välbehag och frid och vila, och att hon mer än alla andra kvinnor för andra män har varit en rättsinnig kvinna för dig.»

»Vare det så», sade Negore, och hungern efter henne gnagde hans hjärta, och hans armar sträcktes ut efter henne som en hungrig mans händer efter föda.

»När du har visat dem vägen, Negore!» sade hon avvisande. Men hennes ögon voro milda och varma, och han visste att hon såg på honom så som ingen kvinna någonsin hade sett på honom förut.

»Nå, det är godt», sade han och vände sig beslutsamt om för att gå. »Jag går nu och talar med våra hövdingar, så att de få veta att j ag har gått för att visa ryssarna vägen.»

»O, Negore — min make, min make!» sade hon för sig själv, medan hon såg honom avlägsna sig. Men hon sade det så sakta, att icke ens gamle Kinoos hörde det, och ändå var hans hörsel ovanligt skarp, vilket kom sig därav att han var blind.

*

Tre dagar därefter blev Negore — som med avsikt gömt sig på ett ställe som icke var svårt att upptäcka

185— framsläpad som fånge och ställd inför Ivan — »Ivan den förskräcklige», som han benämndes av dem som följde honom. Negore var väpnad med ett dåligt spjut med benspets, han höll sin skinnrock tätt svept omkring sig, och fastän det var en varm dag, skälvde han som i frossa. Han skakade på huvudet till tecken att han icke förstod vad Ivan sade till honom, och han låtsades vara mycket trött och sjuk. Hans enda önskan var tydligen att få sätta sig ned och vila, han pekade på sin mage för att visa var han hade ondt, och han skälvde nästan oavbrutet. Men Ivan hade med sig en man från Pastolik, som talade Negores språk och många och gagnlösa voro de frågor som ställdes till honom om hans stam, tills slutligen mannen från Pastolik, vars namn var Kar duk, sade:

»Det är Ivans befallning, att du skall piskas till döds, om du icke talar och svarar på våra frågor. Och du må veta, främmande broder, att när jag säger dig att Ivans befallning gäller som lag, är jag din vän och icke Ivans. Ty jag har icke självilligt kommit hit från mitt land invid kusten, och jag hyser en stark önskan att få leva. Därför lyder jag min häiskares vilja — och så måste du också göra, främmande broder, om du är vis och vill behålla ditt liv.»

»Lien jag vet icke vilken väg mitt folk har tagit, främmande broder», svarade Negore, »ty jag var sjak och de andra flydde så fort, att mina ben gåvo vika och jag föll och blev efter.»

Negore väntade medan Karduk talade med Ivan. Och Negore såg att ryssens ansikte mörknade, och han såg män träda fram på vardera sidan om honom själv och klatscha med sina piskor. Varpå han visade stor

186fruktan och skrek högljudt, att han var en sjuk man och visste ingenting, men vad han visste det skulle han berätta. Och det gjorde han så, att Ivan gav sina män befallning att marschera vidare, och på vardera sidan om Negore gingo männen med piskorna, för att han icke skulle kunna rymma sin väg. Och när han låtsade sig vara svag genom sin sjukdom och stapplade och icke gick så fort som de, gå vo de honom det ena piskslaget efter det andra, tills han skrek av smärta och ansträngde sig på nytt. Och när Karduk sade till honom, att allt skulle bli godt för honom när de hade hunnit upp hans stam, frågade han:

»Får jag då vila och slipper röra mig mer?» Oupphörligt upprepade han detta:

»Får jag då vila och slipper röra mig mer?»

Och medan han gick där till utseendet sjuk och såg sig omkring med slöa blickar, gav han noga akt på stridsstyrkan, som Ivan medförde, och han såg med belåtenhet, att Ivan icke kände igen honom, ehuru han för icke länge sedan hade slagit honom utanför portarna till fortet.

Det var ett underligt följe hans matta ögon sågo. Där funnos slavoniska jägare med ljus hy och piäktiga muskler; där funnos kortväxta och satta finnar med platta näsor och runda ansikten; där funnos sibiriska halvblod med näsor som liknade örnnäbbar; där funnos magra, snedögda män, som i sina ådror hade såväl mongoliskt och tartariskt som slaviskt blod. Vilda äventyrare voro de allesamman, stråtrövare och hänsynslösa fördärvare från de fjärran länderna bortom Behrings hav, vilka härjade den nya och okända världen med eld och svärd och girigt grepo efter dess rike-

187dom på pälsverk och skinn. Negore betraktade dem

med tillfredsställelse, och för sin inre syn såg han dem ligga krossade och livlösa i passet uppe bland klipporna. Och ständigt såg han också Oona med sitt vackra ansikte och sin smidiga gestalt väntande på honom däruppe i passet, ständigt hörde han hennes röst i sina öron och kände den ljuva glöden från hennes ögon. Lien det oaktat glömde han aldrig att skälva av frossa, ej heller att stappla där vägen var svår, eller att skrika högt när piskslagen träffade honom. Han hyste också en viss rädsla för Karduk, som han icke ansåg för pålitlig. Karduk hade falska ögon och en smidig tunga — alltför smidig att vara ärlig, tänkte Negore.

Hela den dagen fortgick marschen. Och nästa dag, då Karduk frågade honom därom på Ivans befallning, sade han, att han tvivlade på att de skulle råka på hans stam förrän den följande dagen. Men Ivan, som en gång hade haft gamle Kinoos till vägvisare och funnit att den vägen ledde genom vitskummande vatten till mördande strid, var numera misstrogen mot allt. Och när de så kommo till ett pass uppe bland bergen, lät han sina fyrtio man göra halt och befallde Karduk fråga den fångne, om vägen vore klar.

Negore såg sig omkring hastigt och liknöjt. Det var ett rymligt pass, som gick rakt igenom en klippa och var tätt beväxt med buskar och krypväxter, bland vilka ett tjog infödda stammar kunde ha legat väl gömda.

Han skakade på huvudet.

»Nej, där inns ingenting», sade han. »Vägen är klar.»

Återigen talade Ivan till Karduk, och Kar duk sade:

188»Vet, främmande broder, att om ditt tal icke är ärligt och om ditt folk spärrar vägen och överfaller Ivan och hans män, skall du dö och det utan uppskov.»

»Mitt tal är ärligt», sade Negore. »Vägen är klar.»

Ivan tycktes likväl vara misstrogen, och han gav befallning åt två av sina slavoniska jägare att ensamma gå i förväg uppåt passet. Två andra befalldes att stanna bredvid Negore. De satte mynningen av sina gevär mot hans bröst och väntade. Alla väntade. Och Negore visste att om en pil skulle komma flygande eller ett spjut kastas, så vore han dödens. De bägge slavoniska jägarna vandrade uppåt passet tills de före-föllo allt mindre och mindre, och när de kommo till toppen och svängde med sina huvudbonader till tecken att allt var klart, sågo de ut som små svarta fläckar mot den klara luften.

Gevärspiporna sänktes från Negores bröst och Ivan gav sina män befallning att marschera framåt. Han själv gick tyst, fördjupad i tankar. I en timmes tid fortsatte han marschen som grubblande över någonting han ej kunde förklara, och sedan lät han genom Karduk säga till Negore:

»Hur kunde du veta att vägen var klar efter att endast ha kastat en hastig blick uppåt passet?»

Negore tänkte på alla små fåglar som han hade ett i passet bland buskarna och klipporna, och han smålog

— det var ju så enkelt — men han ryckte på axlarna och gav intet svar. Ty han tänkte också på ett annat pass uppe i bergen, dit de snart skulle komma, och där alla små fåglar skulle vara försvunna. Och han var glad över att Karduk var från det stora dimmiga havets kust, där det varken fanns träd eller buskar, och där

189man hämtade visdom från vattnet och icke från mark och skog.

Tre timmar senare, då solen stod rakt över deras huvuden, kommo de till ett annat pass uppåt bergen, och Kar duk sade:

»Se dig nu omkring med skärpta ögon, främmande broder, och se efter om vägen är klar. Ty denna gång är Ivan icke sinnad att vänta medan någon sändes upp i förväg.»

Negore såg sig omkring, och han gjorde det med två bössmynningar vilande mot sitt bröst. Han såg, att alla små fåglar hade tagit till flykten ur passet, och en gång såg han mynningen av en bösspipa glimma till i solskenet. Och han tänkte på Oona och att hon hade sagt: »Och när striden begynner, tillkommer det dig, Negore, att smyga dig undan i hemlighet, så att du icke blir dödad.»

Han kände bösspipornas tryck mot sitt bröst. Det var icke så hon hade tänkt sig saken. Här skulle icke finnas någon möjlighet för honom att smyga sig undan i hemlighet. Han skulle vara den förste som träffades av döden när striden begynte. Men han sade — och hans röst var stadig, och han glömde icke att ge sina ögon ett uttryck av matthet och att skälva som förut av sin låtsade sjukdom:

»Vägen är klar.»

Och så sattes tåget i gång. Ivan marscherade uppåt passet med sina fyrtio män från de fjärran landen bortom Behrings hav. Och med dem var Karduk, mannen från Pastolik, och Negore med de bägge bösspiporna oavbrutet riktade mot sig. Det var en lång och brant väg, och de kunde icke gå fort. Men det föreföll likväl

190Negore som om de hastigt närmade sig midten av passet, där det var lika långt till dess topp som till dess botten.

Så lossades ett skott till höger bland klipporna, och Negore hörde krigst jutet utstötas av hela sin stam, och ett ögonblick såg han sitt folk myllra fram bakom buskar och stenar. I nästa sekund kände han sig sönderslitas av någonting som trängde med eldens hetta genom hans kropp, och då han föll till marken, kände han den skarpa smärtan av livets kamp att frigöra sig från sitt köttsliga omhölje.

Men han höll livet fast med ett girigt grepp och ville icke släppa det ifrån sig. Ännu andades han, och det kändes smärtsamt ljuvt. Och stundtals hörde och såg han dunkelt — omväxlande med stunder av fullständig blindhet och dövhet — glimtar av syner och ljud. Han såg Ivans j ägare falla och dö, han såg sina egna stamför-vanter i utkanterna av blodbadet, han hörde luften genljuda av deras stridsrop och vapenbuller —och högt uppe på klippans rand såg han kvinnor och barn lossa stora stenar, som sedan störtade ner likt levande ting och slogo i marken med åskliktdån.

Solen tycktes dansa över honom på himlen, de väldiga klippväggarna sviktade och gungade, men ännu hörde och såg han som genom en dimma. Och när den mäktige Ivan föll tvärs över hans ben och låg där livlös och krossad av en nedslungad väldig sten, tänkte han på gamle Kinoos' blinda ögon och var glad.

Och så dog bullret småningom bort, och klippstyckena föllo icke längre till marken med åskliktbuller, och han såg männen av sin stam komma närmare och närmare, under vägen genomborrande de sårade med

191sina spjut. Och nära sig hörde han den strid som utkämpades av en kraftig slavonisk jägare, som ej ville låta sig övervinnas av döden, utan reste sig till hälften, men tvingades tillbaka genomborrad av de blodtörstiga spjuten.

Sedan såg han Oonas ansikte lutat över sig och kände sig omsluten av Oonas armar. Och ett ögonblick stannade solen och höll sig stilla, och de väldiga klippväggarna stodo upprätt och rörde sig-ej.

»Du är en tapper man, Negore», hörde han henne säga tätt intill hans öra, »du är min man, min make, Negore.»

Och i detta ögonblick genomlevde han hela det liv av glädje, av skratt och sång, som hon hade skildrat för honom, och när solen försvann från himlen över honom, kände han sig gammal och visste att minnet av hans älskade var ljuvt. Och så när även minnena bleknade och dogo bort i det mörket som sänkte sig över honom, kände han i hennes armar all den frid och den vila som hon hade lovat honom. Och när nattmörkret insvepte honom helt och hållet, där han låg med huvudet vilande mot hennes bröst, kände han hur en stilla ro smög sig över honom, och han hade en förnimmelse av många skymningsstunders stillhet och hemlighetsfulla tystnad.

Digitaliserad av Projekt Runeberg och publicerad på http://runeberg.org/karlekliv/.

Konverterad till .pdf, .epub, .mobi och .txt av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/runeberg-karlekliv.

Filen skapad 2018-12-17 15:34:59.661508